

Slavoljub P. Gacović

ETIMOLOGIJA NESLOVENSKIH OSNOVA
UOJKONIMIJI VIDINSKOG SANDŽAKA
XV I XVI VEKA

Izdavač

Matična biblioteka “Svetozar Marković”
Zaječar, Kumanovska 2

Recenzenti

dr Vьlo Vьlov
Stevan Veljković

Lektor

Jovan Pejkić

Tehnička obrada

Nikola Knežević
Jasminka Jovanović

Korice

Slavoljub Gacović

Tiraž

200 primeraka

Štampa

Štamparija “Kairos” – Zaječar

Slavoljub Gacović

**ETIMOLOGIJA
NESLOVENSKIH OSNOVA
U OJKONIMIJI VIDINSKOG SANDŽAKA
XV I XVI VEKA**

**Matična biblioteka "Svetožar Marković"
Zaječar 1993.**

*Ovu knjigu posvećujem
svojim profesorima*

SADRŽAJ

SKRAĆENICE U TEKSTU	5
SKRAĆENICE KORIŠĆENIH IZVORA I LITERATURE	8
PREDGOVOR	17
ZAHVALE.....	18
I UVODNE NAPOMENE	19
I 1 Istorijski događaji pre dolaska Turaka	19
I 2 Administrativno uređenje i promena granica pojedinih oblasti u okviru Vidinskog sandžaka	20
I 3 Namena, izvori i sistematizacija materijala	22
I 4 Teškoće prilikom etimoloških proučavanja usled specifičnosti turske ortografije i pogrešne interpretacije izvora ..	23
II SLOJEVITOST OJKONIMIJE VIDINSKOG SANDŽAKA .	26
II 1	26
II 2	38
II 3	52
II 4	57
II 5	89
II 6	96
II 7	105
II 8	106
II 9	110
II 10	121
UMESTO ZAKLJUČKA	124
STATT SCHLUSSFOLGERUNG	129
PRILOG I	135
PRILOG II	139

SKRAĆENICE U TEKSTU

alb.	= albanski
aram.	= aramejski
arap.	= arapski
balkansko-lat.	= balkansko-latinski
bug.	= bugarski
cinc.	= cincarski
dalm.-rom.	= dalmatoromanski
dem.	= deminutiv
dubrovačko-rom.	= dubrovačko-romanski
f.	= femininum
fig.	= figurativno
furl.	= furlanski
gal.	= galski
gen.	= genitiv
germ.	= germanski
glag.	= glagol
got.	= gotski
grč.	= grčki
hebr.	= hebrejski
hidr.	= hidronim
ie.	= indoevropski
ilir.	= ilirski
iliro-trač.	= iliro-trački
istročakav.	= istročakavski
ital.	= italijanski
itd.	= i tako dalje
kasnolat.	= kasnolatinski (prarumunski)
katal.	= katalonski
kelt.	= keltski
kelt.-ilir.	= keltsko-ilirski
l.i.	= lično ime

lat.	= latinski
lit.	= litavski
litv.	= litvanski
lok.	= lokativ
m.	= masculinum
mađ.	= mađarski
mlet.	= mletački
nem.	= nemački
ngrč.	= novogrčki
nom.	= nominativ
npers.	= novopersijski
npr.	= na primer
ojk.	= ojkonim
part.	= particip
pas.	= pasiv
pehl.	= pehlevski
pers.	= persijski
pl.	= plural
praslov.	= praslovenski
pred.	= predlog
predie.	= predindoevropski
pref.	= prefiks
prez.	= prezime
prid.	= pridev
pril.	= prilog
prot.	= protonički
prov.	= provansalski
rad. imen.	= radna imenica
rom.	= romanski
rum.	= rumunski
rus.	= ruski
s.	= selo
sgrč.	= srednjegrčki (vizantijski)
sing.	= singular
slat.	= srednjelatinski
slov.	= slovenski
stbug.	= starobugarski
stcslov.	= starocrkvenoslovenski

stfran.	= starofrancuski
stlitv.	= starolitvanski
stmak.	= staromakedonski
stprus.	= staropruski
stslov.	= staroslovenski
sttur.	= staroturski
suf.	= sufiks
sveslov.	= sveslovenski
top.	= toponim
trač.	= trački
tršč.-tal.	= trščansko-talijanski
tur.	= turski
ukr.	= ukrajinski
umbr.	= umbrijski
upor.	= uporedi
vl.	= vlaški
vlat.	= vulgarnolatinski
vok.	= vokativ
(...)	= oblast, odnosno nahija; drugi naziv ojkonima
(?)	= nepoznata oblast ili nahija
+	= više
<	= od
=	= jednako
>	= u

SKRAĆENICE KORIŠĆENIH IZVORA I LITERATURE

- AGI XXI P. Skok, Archivio Glotologico Italiano XXV
- АНС М. Гарашанин и Д. Гарашанин, Археолошка налазишта у Србији, Београд 1951.
- АР Бојко Никетић, Административни речник места краљевине Југославије, Београд 1931.
- АРОМУНЕ ... Густав Вайганд, АРОМЖНЕ, Варна 1899.
- AS I-III A. Holder, Alt celtischer Sprachschatz I-III, Leipzig 1896-1914.
- БАИ 19 II В. Бешевлиев, БАИ 19, Софија 1955, II
- БЕР I, II Български етимологичен речник, том I, II, БАН, Институт за български език, Софија 1971, 1979.
- БИО I Олга Зиројевић, Средњи век и период турске владавине, Бор и околина, књ. I, Бор 1973.
- Борба 1947 ... Борба 1947, 214/3, Београд
- Борба 1951 ... Борба 1951, 131/4, Београд
- BS I, II, III-IV, VII-VIII .. Svetozar Georgijević, Balkanološke studije, Niš 1967-1985.
- BT M. Stojković, Braničevski tefter, Beograd 1987.
- БТР Български тълковен речник, Софија 1963.
- ЦР Црна Река, Антропогеографска грађа из заоставштине Маринка Станојевића, приредио Љубиша Рајковић, Зајечар 1975.
- DABGN H. Krahe, Die alten balkanillyrischen geographischen Namen, Heidelberg 1925.
- DAT I, II 1-2 ... W. Tomaschek, Die alten Thraker I, II 1-2, Wien 1893, 1894 (II 2., 69 korišćeno).
- DEM II G. Pasku, Dictionnaire étimologique macédo-roumain, tom II, Bucureşti 1925.
- DLp A. Tougard, De l'histoire profane dans les Actes grecs des Bollandistes, Paris 1874.
- DLRM Dictionarul limbii române, Bucureşti 1958.

- DNFR Iorgu Iordan, Dicționar al numelor de familie românești, București 1983.
- DOR N. A. Constantinescu, Dicționar onomastic românesc, București 1963.
- DP CCCXL 36 ... Irmgard Manken, Dubrovački patricijat u XIV veku, Posebno izdanje knj. CCCXL, Ode-ljenje društvenih nauka knj. 36, SANU, Beo-grad 1960.
- DTG BE XVIII 1... Vladimir I Georgiev, Die trakischen Götternamen: Ein Beitrag zur Religion der Thraker, Balkansko Ezikoznanie XVIII 1, Sofія 1975.
- DTS D. Detschew, Die thrakischen sprachreste, Wien 1957 (931. korišćeno).
- ЕПР Ст. Младенов, Етимологически и правописен речник на български книжовен език, София 1941.
- ER I-IV..... P. Skok, Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I-IV, Zagreb 1971-1974.
- ET Иван Дуриданов, Езикът на Траките, София 1976.
- EW G. Meyer, Etymologisches Wörterbuch der albanischen Sprache
- FH Valentin Putanec, Francusko-hrvatski ili srpski rječnik, Zagreb 1974.
- ФнА (1186-1460) И 53, Иван Божилов, Фамилията на Асеновци стр. 242. белешка 1 ... (1186-1460), БАН, София 1985.
- FB V. Kiparský, Fremdes im Balten – deutsch, Helsinki 1936 (preuzeto od Skoka, str. 121/1).
- ГЕМ 15 Милорад Милошевић, Цинцарско “хорјо” село на Копаонику, ГЕМ књ. 15, Београд 1940.
- ГЕМ 31-32 ... Душанка Бојанић-Лукач, Неготинска Крајина у време турске владавине – на основу извора из XV и XVI века, ГЕМ 31-32, Београд 1969.
- ГЕМ 42 Душанка Бојанић-Лукач, Зајечар и Црна Река у време турске владавине (XV-XVIII век), ГЕМ 42, Београд 1978.
- ГН S. Senc, Grčko-hrvatski rječnik, Zagreb, reprint izd. 1988.
- Гласник СНД II, 1-2... П. Скок, Преглед литературе, Из румунске литературе о балканским власима, Гласник Скопског Научног

- Друштва II, 1-2, Скопје 1928.
- Гласник СУД 12 Гласник Српског Ученог Друштва, књ. 12, Београд 1880.
- Гласник СУД 15 Гласник Српског Ученог Друштва, књ. 15, Београд 1883.
- Гласник СУД 73 Гласник Српског Ученог Друштва, књ. 73, Београд 1892.
- Гласник СУД XLV Гласник Српског Ученог Друштва, књ. XLV, Београд 1877.
- Гласник СУД XLIX .. Гласник Српског Ученог Друштва, књ. XLIX, Београд 1881.
- GLR W. Meyer-Lübke, Grammaire des langues romanes I, francuski prevod E. Rabita, Paris 1980.
- ГСОО В. Караџић, Географическо-статистическо описание Србије, Даница – забавник за годину 1827.
- ГЗМ 32 П. Скок, Гласник Земаљског музеја 32, Сарајево 1920.
- IAJ XII 1 Henrik Barić, Istorija arbanaškog jezika, Naučno društvo NR BiH, Djela knj. XII, Balkanološki institut knj. 1, Sarajevo 1959.
- ИБ К. Иречек, История на българите, София 1973.
- ИБ I В. Н. Златарски, История на Българската държава през средните векове I, София 1918.
- ИБЕ СТ. Младенов, История на български език, София 1979.
- ИБИ Извори за българската история XIII, София 1966.
- ИБИ X Извори за българската история X, София 1964.
- ИДКГ Ст. Романски, Имената на два крайдунавски града: 1. Видин. 2. Силистра. У Сборник в чест на проф. Л. Милетич за седамдесет годишнината от рождението му (1863-1933), София 1933.
- IFS LB 6 I. Duridanov, Illyrische Flussnamen in Serbien, LB 6, 1963.
- ИГ Милутин Гарашанин, Из историје Келта у Србији, Историјски Гласник, 3-4, Београд 1953.
- ИИСБ В. Вълков, Из историята на Северозападна България през ранното средновековие, Известия на музеите в Северозападна България, том 8, София

- 1983.
- ИМЈ Именик населених места у Југославији, Службени лист, Београд 1973.
- Инид VII-VIII ... П. Никовъ, Турското завладяване на България и съдбата на последните Шишмановци. Известия на историческото дружество въ София, книга VII-VIII, София 1928.
- ИП 9 Исторически преглед, БАН, година XLV, книжка 9, София 1989.
- ИРНР В. Симић, Историјски развој нашег рударства, Београд 1951.
- ИС III Константин Јиречек, Историја Срба, св. III, Београд 1923.
- ИС 1-2 Сл. Душанић, Организација римског рударства у Норичу, Панонији, Далмацији и Горњој Мезији, Историјски гласник 1-2, Београд 1980.
- ИСБС Ст. Младенов, Имената на седам български столнини, Преслав, Средец, Воден, Охрид, Търново, Видин, Пловдив, Бълг. мисъл. књ. VII-VIII, София 1927.
- ИСН I Историја српског народа, књ. I, Београд 1981.
- ИТ Р. Šimunović, Istočnojadranska toponimija, Split 1986.
- ИВ Г. Острогорски, Историја Византије, Београд, II фототипско изд. 1969.
- ЛЏ III 1-4 М. Ј. Đinić, Dubrovačka srednjevekovna trgovina, Jugoslovenski istorijski časopis, sv. 1-4, Ljubljana-Zagreb-Bеоград, 1973.
- КБ I П. Кречмер, Књига о Балкану I, Београд 1936.
- КИС II Недељко Богдановић, Језик и говор, Културна историја Сврљига, књ. II, Језик, култура и цивилизација, Ниш-Сврљиг 1987.
- КС II М. Џ. Милићевић, Кнежевина Србија II, Београд 1985.
- КВЗИ Маргарита Николова, Към въпроса за името на град Видин, Известия на музеите в Северозападна България, том 14, София 1988.

- КЗИАКК Каталог за изложбу археологије књажевачког краја 2. IX 1988, Књажевац 1988.
- Лексикон М. Вујаклија, Лексикон страних речи и израза, Београд 1980.
- ЛН М. Divković, Latinsko-hrvatski rječnik, Zagreb reprint izd. 1987.
- ЛиМиТ II В. Бешевлиев, Латинските местни имена в Мизия и Тракия Сборник в чест Г. И. Капарова II, 1955.
- LLI, fasc. I-VII ... Lexicon latinitatis medii aevi Iugoslaviae, fasciculus I-VII, Zagrabiae MCMLXIX.
- LS Henrik Barić, Lingvističke studije, Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, Djela knj. I, Odeljenje istorijskofiloloških nauka, knj. 1. Sarajevo 1954.
- МЕП Мала енциклопедија Просвета, Београд, друго изд. 1974.
- Miscelanea 2, 1466 Душанка Бојанић, Фрагменти збирног пописа из 1466. године, Мешовита грађа (Miscelanea) књ. 2, Историјски институт, Грађа, књ. 11, Београд 1973.
- Miscelanea 2, 1478-81 Душанка Бојанић, Фрагменти опширног пописа Видинског санџака из 1478-81, Мешовита грађа (Miscelanea) књ. 2, Историјски институт, Грађа, књ. 11, Београд 1973.
- MS Franjo Ledić, Mitologija Slavena, Zagreb 1969.
- НПС Насеља и порекло становништва, књ. 29, СКА, Београд 1940.
- ОЕ JLZ 4 Ореџа енциклопедија JLZ, књ. 4, Zagreb 1978.
- ОЕЦ О етногенези Црногораца, Титоград 1980.
- ОИ 10 S. Gashia, Albansko-vlaška simbioza u svetlu onomastike, Onom. Iugos. 10, Zagreb 1982.
- ОИ 10 (1982) Петар Хр. Илиевски, Неколку топоними и хидроними од основата *alb(h)- во Македонија, Onomastika Iugoslavica 10, Загреб 1982.
- ОИЕИС В. Рудлев, О историји етничког имена Словена - питања ономастике, Кијев 1956.
- Онс Мехмед Нешри, Огледало на света, Саставитељство и превод од османотурски език Марија Ка-

- лицин, София 1984.
- ОП I-XI Ономатолошки прилози I-XI, САНУ, Одељење језика и књижевности, Одбор за ономастику, Београд 1979-1990.
- ОВЭВРЭО Общие вопросы этногенеза восточных Романцев. Этнонимика и ономастика. АН СССР - Институт славяноведения восточных Романцев, Е. П. Наумов, Балканские Влахы и формирование древнесербской народности (к анализу влашских имен из сербских грамот XIII в.), Москва 1979.
- ПБНЕ Ив. Шишманов, Принос към българската народна етимология, СЪНУТ.Т. IX, София 1983.
- РННР Vladimir Mažuranić, Prilozi za hrvatski pravno-povijesni rječnik, Zagreb, reprint izd. 1975.
- ПОА Ђорђе Јанковић, Подунавски део области Аквиса у VI и почетком VII века, Београд 1981.
- РРТ P. Skok, Prilozi proučavanju turcizama u srp.-hrv. jeziku, Slavia, Časopis pro slovanskou filologii, Prague 1938.
- Прабългарите Петър Добрев, Прабългарите, София 1991.
- ПСКЈ Правопис српскохрватског књижевног језика са правописним речником, Нови Сад – Загреб 1960.
- Putopis II Evlija Čelebija, Putopis, Odlomci o jugoslovenskim zemljama, Preveo i komentar napisao Hazim Šabanović, II, Sarajevo 1957.
- ПЗ В. Миков, Произход и значење на имената на нашите градове, села, реке, планине и места, София 1943.
- Развитак ХХИВ 6 Светозар Јовановић, Равна-Тимакум минус, ...
Развитак, год. ХХИВ, бр. 6, Зајечар 1984.
- REW I-III M. Vasmer, Russisches etymologisches Wörterbuch I-II, Heidelberg 1950-1958, Voll. I-III.
- Речник ЦСЛОВ ... Сава Петровић, Речник црквенословенскога језика, Сремски Карловци 1935.
- Rečnik NS Jovan Kangrga, Rečnik nemačko-srpskohrvatski, V izd. Beograd 1975.
- Речник САНУ ... Речник српскохрватског књижевног и народног језика, САНУ, Институт за српскохрва-

- тски језик, књ. I-XIII, Београд 1959-1988.
- Речник СКЈ Речник српскохрватског књижевног језика, књ. 3, Нови Сад – Загреб 1969.
- Речник ССБ Никола Мичев и Петар Коледаров, Речник на селищата и селишните имена в Българија 1878-1987, Софија 1989.
- RG Miroslava Mirković, Rimski gradovi na Dunavu u Gornjoj Meziji, Beograd 1968.
- РиБДиП Милица Грковић, Речник имена Бањског, Дечанског и Призренског властелинства у XIV веку, Београд 1986.
- Рјеџник JAZU Рјеџник hrvatskoga ili srpskoga jezika, JAZU, svezak 1-96, Zagreb 1881-1976.
- Рјеџник SR Bratoljub Klaić, Rječnik stranih riječi, Zagreb 1981.
- РКСС И-ИВ Ђуро Даничић, Рјечник из књижевних старина српских, Београд 1973.
- РЛИС Милица Грковић, Речник личних имена код Срба, Београд 1977.
- RSR Rumunsko-srpskohrvatski rječnik, Pančevo 1969.
- RTO Nicolae Draganu, Româniî în veacurile IX-XIV pe baza toponimie și a onomasticeî, București 1933.
- С II Феликс Каниц, Србија, земља и становништво, књ. II, Београд 1985.
- СДЗ XXXII .. М. Марковић, Речник народног говора у Црној Реци, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXXII, САНУ, Београд 1986.
- СДЗ XXXIV ... Јакша Динић, Речник Тимочког говора, Српски дијалектолошки зборник, књ. XXXIV, САНУ, Београд 1988.
- СЕЗ 5 Српски етнографски зборник 5, Београд 1902.
- СЕЗ 12 Српски етнографски зборник 12, Београд 1922.
- СЕЗ 29 Српски етнографски зборник 29, Београд 1940.
- СЕЗ 31 Српски етнографски зборник 31, Београд 1949.
- СЕЗ 59 Српски етнографски зборник 59, Београд.
- SK Supetarski kartular, Zagreb MCMLII.
- SK I, II A. Mayer, Die Sprache der alten Illyrier.
- Slavia VIII P. Skok, Slavia VIII, 1929.
- Slovník A. Brückner, Slovník etymologiczny języka polski-

- ego, Kraków 1927.
- Slovo XII Valentin Putanec, Refleksi starodalmatskog pridjeva sanctus u onomastici obalne Hrvatske, Slovo XIII, Zagreb 1963.
- SP Fanula Papazoglu, Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba, ANUBiH, Djela knj. XXX, Centar za balkanološka ispitivanja, knj. 1, Sarajevo 1969.
- Spomenik SKA LXXXII F. Pokorni, Opis istočne Srbije i jednog dela Bugarske (1784), SKA, Spomenik LXXXII, Drugi razred 64, Beograd 1936.
- Spomenik SKA XCVI Dušan Pantelić, Popis pograničnih mesta Srbije posle Požare-vačkog mira, Spomenik XCVI, Drugi razred 75, SAN, Beograd 1948.
- AP Бојко Никетић, Административни речник места краљевине Југославије, Београд 1931.
- SRJ P. Skok, Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima, Toponomastička ispitivanja, JAZU, Jadranski institut, Zagreb 1950.
- SSh S. Gaschi, Serbët dhe Shqiptarët, Prishtinë 1968.
- ССС Сточарство средњовековне Србије, САНУ, Посебна издања књ. DXII, Одељење медицинских наука књ. 30, Београд 1978.
- СТЕ Споменица Тимочке епархије 1834-1934, Сремски Карловци 1934.
- Старинар VIII 1-2 ... М. Димић, Старинар VIII, 1-2, Београд 1981.
- TCR Dorian Gamulescu, Toponimi rumunskog porekla u Crnoj Reci, Zbornik za filologiju i lingvistiku XIX/2 Novi Sad 1976.
- ТДП Вл. Георгиев, Тракийската дума ПАРА и поход'т на Александ'р Македонски към Истрос, Известия за български език IX, София 1962.
- ТИТ Светислав Првановић, Тимок и Тимочани, Зајечар 1963 (Хпр. "Руси и данас код неких страних имена почетно 'Х' претварају у 'Г': Хитлер је код њих 'Гитлер', Хенрих изговарају 'Генрих' итд.").

- TK NIŠ 1 Topografska karta Niš 1, razmera 1:25000, izd. GI JNA, Beograd 1955.
- TR I. Iordan, Toponimia românească, București 1963.
- TS Abdulah Škaljić, Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Sarajevo, šesto izd. 1989.
- TZZP Dušanka Bojanić, Turski zakoni i zakonski propisi iz XV i XVI veka za Smederevsku, Kruševačku i Vidinsku oblast, Istorijski institut, Beograd 1974.
- ВБЕ Вл. Георгиев, Въпроси на българската етимология, София 1958.
- ВИЈ I Византијски извори за историју народа Југославије, том I, САНУ, Посебна издања књ. ССХLI, Византијски институт књ. 3, Београд 1955.
- ВИВС Душанка Боянич-Лукач, Видин и видинският санџак през 15-16. век, София 1975.
- VM Silvii Dragomir, Vlahii și Morlacii, Studiu din istoria românismlui balcanic, Cluj 1924.
- Зборник ХЛИВ 3 ... Иван Поповић, Грчко-српске лингвистичке студије III, САН, Зборник радова књ. XLIV, Византолошки институт књ. 3, Београд 1955.
- ЗКЈ I, II Зборник Константина Јиречека I (1959), II (1962), САНУ, Одељење друштвених наука, Београд.
- ZRPh XXXVIII P. Skok, ZRPh XXXVIII
- ЗСССД Ст. Новаковић, Законски споменици српске средњевековне државе средњег века, Београд 1912.
- ЗШЈОК Зборник шесте југословенске ономастичке конференције, САНУ, Научни скупови, књ. XXXVIII, Београд 1987.

PREDGOVOR

Prostor Vidinskog sandžaka od iskona pripada kolecvi srednjebalkanskih plemena. Zapljuskivali su ga valovi svih značajnijih kulturnih i civilizacijskih tekovina. Na ovom prostoru su bila mnogobrojna raskršća prometnih i trgovačkih puteva, raskoli vera i civilizacija, sudari i preklapanja različitih kultura i etnosa. Čovekova prisutnost je duboko ukorenjena, od kulture Lepenskog Vira do današnjeg dana, u ovom tlu. Odnosi tih zbivanja sadržani su u ojkonimiji Vidinskog sandžaka XV i XVI veka.

U ovom lavirintu istaknutih naseobina, te razvijenih kopnenih puteva, čuvaju se drevna predindoevropska, indoevro-pska, paleobalkanska, latinska, grčka, vlaška, mađarska, tursska, rumunska i dr. imena koja prepoznajemo i kao fragmente jezika nestalih naroda. Često ime ne znamo protumačiti ni lik ni značenje, pa katkad ni jezičku pripadnost, te uloženi trud i napor valja shvatiti više kao podsticaj našim balkanolozima da se pozabave etimološkim problemima koji su se vekovima taložili na ovom prostoru. U vremenskim vertikalama smenjivali su se narodi i jezici, propadala carstva i kraljevstva, ali su se održala imena naselja (ojkonimi) koja su nastajala u viševekovnom prisnom dodiru čoveka i prostora.

Ojkonimi prate i odslikavaju razvitak društva, oni su doista adrese prostora i ljudi u njemu, omogućavajući da se o vlastitoj prošlosti ne raspravlja afektivno i paušalno, već razborito i argumentovano. Ukoliko ne spasimo od zaborava ove spomenike vlastite prošlosti i ne ukažemo li na njihova značenja i imenitelje, pokoljenja će nam s prekorom i s pravom prebacivati, jer, kao što je već slikovito rečeno “U zemlji bez sećanja iskoraknuo sam levo, zakoraknuo sam desno – i odmah se izgubio!”, a narod koji izgubi sećanja, gubi i svoj identitet.

ZAHVALE

Nesebičnom i svakovrsnom pomoći su me zadužili, osobito, recenzenti Stevan Veljković i dr Vьlo Vьlov, svojim, nadasve korisnim, primedbama datim prilikom razmatranja studije. Takođe su me zadužili, akademik Pavle Ivić, prof. dr Nedeljko Bogdanović, dr. Mitar Pešikan i dr Aleksandar Loma, dragocenim napomenama koje su stavili na tekst prilikom isčitavanja, i u pisanoj formi, te lektor Jovan Pejkić.

Posebno se zahvaljujem Nikoli Knežević i Jasminki Jovanović na tehničkoj pripremi za štampu i radnicima štamparije “Kairos” u Zaječaru.

Izražavam najtopliju zahvalnost radnicima Skupštine opštine Zaječar, Nenadu Stefanoviću i Zoranu Stojanoviću na materijalnoj i svakoj drugoj pomoći, kolektivu Matične biblioteke “Svetozar Marković” u Zaječaru, Matičnoj biblioteci “Radmila Novaković” u Negotinu i svima ostalima koji su doprineli da ovaj rad ugleda svetlost dana.

Na kraju se zahvaljujem svojoj supruzi za nesebičnu strpljivost i moralnu podršku da istrajem u ovom radu.

Autor bi bio veoma sretan kad bi među čitaocima ovog dela mogao naići makar i na deo pažnje kojom je on sam pratio ostvarenja onih od kojih je učio.

U Zaječaru, 16. VIII 1993.

Autor

I UVODNE NAPOMENE

*“Reč je naše jedino oružje”
Anatol Frans*

I 1 Istorijski događaji pre dolaska Turaka

Osmanska osvajanja koja su započela posle bitke na Marici 1371. godine ugrozila su i vidinsko carstvo. Stracimir je bio prinuđen da prihvati vazalni položaj prema Muratu I po svoj prilici 1386. godine, u vreme pohoda na Srbiju, kada su Turci zauzeli Niš. Prema Nešrijevoj istoriji, u kojoj se Stracimir pominje kao Saradž¹, učestvovala je u sultanovim pohodima 1387, 1388. i 1389. godine.

Posle Kosovske bitke Firuz-beg je u Vidinu i ostalim Stracimirovim gradovima smestio turske posade², a pošto nije pružio otpor uspeo je sačuvati presto još nekoliko godina.

Vidinska država postala je stecište pripremanja turskih

¹ Онс, стр. 342, beleška 161. “Името на този християнски феодал се среща неколкократно в хрониката на Нешри (като Сараджа, Саруджа, Сарадж, Сарач) и е споменато наред с Константин Велбъждки като на изпълнителен васал на османския султан. В ранните османски регистри од XV в. срещаеме тимари на Саруджа в Кукушко и в Солунско. Това навежда на предположението, че може би се касае до един от обособилите се самостоятелни феодали в Македония след 1355. г. – струмешкият владетел Богдан. В литературата го идентифицират и с Константиновия брат Драгаш.”

² Инид VII-VIII, стр. 97-98. “Въподобно полжение е билъ поставенъ и видинския български царъ Срацимиръ. Притиснатъ отъ турската опасностъ, той е билъ принуденъ отначало да признае, подобно на Шишмана, турската върховна властъ. Това е станало навърно още въ 1388. г. следъ турския походъ въ северна България, защото още въ следната година подиръ косовската битка, една турска армия начело съ Феризъ бей се отправила къмъ северъ и при Видинъ минала Дунава въ Влашко.” Svoje mišljenje P. Nikovъ iznosi na osnovu *Leunclavius*-a iz njegovih “*Annales Sultanor. Othom., Venetiis*” 1729, p. 249.

provala u Vlašku (današnja Rumunija) i Ugarsku. Akindžije Firuz-bega napravile su pravu provalu u Vlašku 1391. godine. Postoje indicije da su se njihovi čadori nalazili, na donjem toku Timoka, u Krajini (današnja Negotinska Krajina), a da je te čadore uništio vlaški vojvoda Mirča Stari.

Kada je 1396. godine ugarski kralj Žigmund poveo krstašku vojsku sastavljenu od ugarskih, francuskih, bugarskih, nemačkih, engleskih i poljskih barona i vitezova, i uz pomoć vlašskog vojvode Mirče, prešao Dunav kod Oršave, car Stracimir je otvorio vrata vidinske tvrđave i predao krstašima tursku posadu. No, i pored toga se, od grabljivih krstaša, morao iskupiti velikom svotom novca. Ubrzo zatim iste godine krstaška vojska je doživela katastrofalan poraz kod Nikopolja, a potom je vojska sultana Bajazita I zauzela Vidin i zarobila poslednjeg vidinskog vladara koji je bio okovan poslat u Brus zajedno sa svojom riznicom, u kojoj su se nalazile mošti sv. Petke (Paraskeve), koje će docnije izmoliti od sultana kneginja Milica. U Brusi je Stracimir-Saradž, kako se naziva u turskom izvoru “Knjiga o pobedonosnim ratovanjima – Gazavat-nama – sultana Murata, sina Mehmeda-hana”, bio pogubljen. Njegov najstariji sin Aleksandar³ primio je islam i postao sandžak-beg, dok se mlađi Konstantin sklonio kod svoga rođaka vlašskog vojvode Mirče, a zatim kod srpskog despota Stefana Lazarevića.

I 2

Administrativno uređenje i promena granica pojedinih oblasti u okviru Vidinskog sandžaka

Nakon ovih događaja Vidinska Stracimirova država bila je konačno uključena u granice turske države dinastije Osmanovića kao Vidinski sandžak sa sedištem u Vidinu. Granice sandžaka podudarale su se, uglavnom, sa granicama carstva i vidinske mitropolije koja je u

³ ФНА (1186-1460), I 53, str. 242, beleška 1. “Сигурно доказателство липсва, но две съображения ни корат да приемем това твърдение като най-вероятно. Първото е името на Шишмановия син, което ни насочва към името на дядото (цар Иван Александър) и спазването на една традиция. Второто съображение е, че в някои извори (например Х. Шилтбергер, “Молебен канон за царя” (?)) от Ефрем Александър е представен по начин, който почти ни принуждава да го възприемем като единствен наследник на престола, дори като единствен син.”.

periodu turske vladavine ostala samostalna crkvenoadministrativna jedinica pod vrhovnom upravom carigradske patrijaršije

Turska vlast, kako se vidi na osnovu prvog, do naših dana sačuvanog turskog popisa, sastavljenog 1454/55. godine bila je uspostavljena kroz sledeća tri oblika:

- Smeštene su bile vojne posade u tvrđave Vidin i Florentin na Dunavu i u tvrđave Svrlijig, Banju (tvrđava Soko kod Sokobanje) i Belgrad (tvrđava kod Belogradčika u Bugarskoj).
- Uspostavljeni su timari u nahijama Vidin (115 timara), Belgrad (13 timara), Svrlijig (31 timar) i Banja (30 timara).
- Uspostavljeno je bilo sudstvo tako da su u Vidinskom sandžaku obrazovani kadiluci vidinski, banjanski i svrljiški, u mestima sa trajno naseljenim muslimanskim stanovništvom kome su kadije bile potrebne.

Nahija Banja i Svrlijig prostirale su se nešto šire od oblasti, kako ih danas smatraju antropogeografi, a nahija Belgrad, koja se kasnije rasformirala, sastojala se iz sela u neposrednoj okolini tvrđave Belgrad.

Vidinska nahija obuhvatala je grad Vidin sa neposrednom okolinom i sa geografskim oblastima Polomje na levoj i desnoj obali reke Loma, Zagorje, Timok u dolini Belog Timoka i oblasti Klivje (= Kelvije, Gelvije), Crna Reka i Vinišnica u dolini Crnog Timoka koje nakon 1530. godine čine nahiju Crna Reka. Oblast Timoka-Timok-eli koja se spominje u pomenutoj anonimnoj hronici kao posebna celina u odnosu na Saradževu-Stracimirovu zemlju obuhvatala je i zaglavak koga turski izvori spominju kao zasebnu regiju tek krajem XVII veka.

Nesrazmerna veličina vidinske nahije nameće pretpostavku da se ceo njen teritorij nalazio pod neposrednom upravom Stracimira, a da su oblastima Svrlijig, Banja i Belgrad upravljali krupni feudalci kojima je Stracimir bio senior.

Granice Vidinskog sandžaka 1454/55. godine obuhvatale su i deo Negotinske krajine što se vidi po krajinskim selima Srbovlah u Blizini Negotina i Sumarin severno od Negotina, koja su upisana kao pripadajuća vidinskoj nahiji, mada je kralj Žigmund izdao 18. augusta 1396. godine jednu povelju u kojoj stoji "*in descensu nostro campestri in regno Bulgaria prope Neograd*" i drugu 1419. godine polazeći na

Turke u kojoj stoji “*uff unserem Newenhausz in der Bulgarei bei dem Disern tor*” na osnovu kojih se mogu doneti i nešto drugačiji zaključci, a na osnovu popisa XV i XVI veka granice Vidinskog sandžaka se proširuju novoformiranim nahijama Krivina i Fetislam, odnosno oblastima današnje Negotinske Krajine i Ključa.

Inače, valjalo bi ovde naglasiti da granice pojedinih oblasti-nahija koje možemo pratiti preko popisa tokom XV i XVI veka nisu bile u celosti nepromenljive (vidi PRILOG I).

I 3

Namen a, izvori i sistematizacija materijala

Prevashodna namena ovoga rada je da pruži uvid u deo ojkonomije vidinskog sandžaka, da dâ što pouzdaniji smeštaj pojedinih naseobina, što pouzdanije razlikovanje sigurnih i nesigurnih ubikacija kod istih, da jezičke pojave o kojima nam svedoče defteri što sigurnije lociramo i prostorno odredimo, što je od interesa posebno za balkanološka ispitivanja, dodira i sučeljavanja raznih jezika, samim tim i proučavanje migracije stanovništva i osnovno usmeravanje etimoloških istraživanja. Osnovni izvori, odnosno objavljeni turski defteri koje smo koristili radi razrešenja postavljenih ciljeva i zadataka, u daljnjem radu su sledeći:

- Vidin i vidinskiy sandžak prez 15-16. vek (Popisi iz 1454/55. i 1560.). Priredila Dušanka Војнич-Lukač, Sofija 1975.
- Fragmenti zbirnog popisa Vidinskog sandžaka iz 1466. godine. Priredila Dušanka Bojanić. Mešovita građa (*Miscellanea*) II, Istorijski institut, Beograd 1973.
- Fragmenti opširnog popisa Vidinskog sandžaka iz 1478-81. godine. Priredila Dušanka Bojanić. Mešovita građa (*Miscellanea*) II, Istorijski institut, Beograd 1973.
- Izvori za B'lgarskata istorija XIII (Popis 1454-79.), Sofija 1966.
- Dušanka Bojanić-Lukač, Negotinska Krajina u vreme turske vladavine – na osnovu izvora iz XV i XVI veka (Popisi iz 1530-35. i 1586). Glasnik etnografskog muzeja, knj. 31-32, Beograd 1969.
- Dušanka Bojanić-Lukač, Zaječar i Crna Reka u vreme turske vladavine (XV-XVIII). Glasnik etnografskog muzeja, knj.

42, Beograd 1978.

Materijal koji smo ovde, po našoj slobodnoj proceni, odlučili etimološki obraditi, sistematizovali smo u sledećih deset poglavlja:

- II 1. Predrimske osnove;
- II 2. Latinske osnove;
- II 3. Grčke osnove;
- II 4. Vlaška lična imena i osnove;
- II 5. Kalendarska lična imena;
- II 6. Rumunska lična imena i osnove;
- II 7. Mađarske osnove;
- II 8. Turska lična imena i osnove;
- II 9. Etnonimi i
- II 10. Hibridni kompoziti.

I 4

Teškoće prilikom etimoloških proučavanja usled specifičnosti turske ortografije i pogrešne interpretacije izvora

Služenje bogatom i sadržajnom, objavljenom, građom veoma je otežano nedovoljnom preciznošću podataka koje u njima nalazimo, te se javljaju mnoge ozbiljne poteškoće i smetnje, posebno prilikom etimoloških proučavanja. Naime, u turskim popisnim defterima, što odgovara turskom načinu prenošenja naših reči, nalazimo dometanje vokala na početku reči ispred suglasničke grupe, kao npr. Esferlik, Rumlar = Urumlar itd.; obezvučavanje *v* u *f* (gotovo kod svih zabeleženih ojkonima) kao npr. Bazarofče, Balanofče, Vasilofče, Guberofče, Huhurofče itd.; prihvatanje inicijalnog i finalnog suglasnika *g* kao bezvučno *k*, kao npr. Esferlik, Kravie, Nekotin itd.

U odnosu na sadašnje jezičke likove naših ojkonima, u zapisima iz ranijih vremena ima prividnih odstupanja koja su proisticala iz specifičnosti turske ortografije i nepreciznosti zapisa i čitanja, odnosno pogrešne interpretacije Dušanke Bojanić-Lukač, što se ogleda u sledećem: uklanjanje početne suglasničke grupe dodavanjem protoničkog *I*- kao npr. Ipsoder, Iskumna itd.; umetanje vokala, kao npr. Boluzina = Poluzina, Isveta Toroice itd.; u slabom razlikovanju pojedinih suglasničkih parova ili grupa: *r-z-ž*, kao npr. Boružnice =

Boruznica itd.; **c-č-dž**, kao npr. **Budžum** = Bučum, **Brdževdže** = Brčevce = Pričevce itd.; **b-p-t-n-y**, kao npr. **Baraleva** = Paralovo, **Beriš** = **Periš**, **Balul** = **Palul**, **Batkovce** = **Bajkovci**, **Uletkovce** = **Ulenkovce** itd.; **l-lj** i **s-š**, kao npr. **Velešnice** = **Velesnice**, **Blivanovec** = **Bljuvanovac**, **Barbasovce** = **Barbaševo** itd.; u nepreciznom tretmanu završnog vokala naših ojkonima što dovodi do slabe izdiferenciranosti nekih naših morfema, kao **-ci**, **-ce**, **-če** i **-ica**, npr. **Budakovce** = **Budakovci**, **Vasilovci** = **Vasilovce** ili **Vasilofče**, **Kandalce** ili **Kandalče** = **Kandalice**, **Brenice** = **Brenica** itd.; u zapisu slova **Y** u originalnom tekstu koje može značiti samoglasnik **i** ili suglasnik **j**, kao npr. **Kravie** = **Kravje**, **Budža** = **Bučje** = **Bučie** itd.; u zapisu slova **W** u originalnom tekstu koje može značiti jednako samoglasnik **i** i **o**, a isto tako i suglasnik **v**, kao npr. **Mirior** = **Meriver** itd.

Pored navedenog u arapskom pismu, kojim su zapisani svi navedeni defteri, često se izostavljaju samoglasnici **e** i **i**, a često i drugi, kao npr. u ojkonomu **Čurlat** < rum. *čurliat*, **Bajtal** < rum. *bajetal* itd.

Pored prividnih odstupanja ima i stvarnih odstupanja koja su proisticala iz činjenice da su se pojedini likovi ojkonima menjali i u zavisnosti od jezičkih promena, promena u navikama tj. u govornoj praksi, a u novije vreme dolazila su i neka administrativna prilagođavanja.

Usporedivši sve navedene (objavljene) turske deftere, budući su ojkonomi određeni po manjim teritorijalno upravnim jedinicama-nahijama, prateći hronološki timare i posednike-timarnike uspeli smo, da mnoge ojkonime, za koje Dušanka Bojanić-Lukač tvrdi da su posebna naselja, dokazati da su to jedna te ista naselja koja u svakom defteru imaju približno iste (usled prividnih odstupanja koja su proisticala iz specifičnosti turske ortografije i nepreciznosti zapisa o kojima smo po nešto rekli) ili različite grafije⁴ (usled čestih migracija i doseljavanja novih etničkih grupacija) kao npr., ojkonom **Brdževdže** = **Bričevce** = **Pričevce**, **Bunilovce** = **Bulinovce**, **Gaguce** = **Kiljučovce**, **Gnilovce** = **Glinovce** ili **Klinovce**, **Aladni** = **Ilino**, **Boružnice** =

⁴ Razrešenje pojedinih ojkonima i njihove lokacije na terenu pripomoglo je korišćenje rada Stevana Veljkovića: "Registar naselja i drugih fiskalnih objekata Vidinskog sandžaka u XV i XVI veku. – Usporedni pregled timara po popisima 1454/55, 1454-79, 1466, 1478-81, 1530/31, 1560. i 1586. god." (rukopis) uz odobrenje autora. Podaci uzeti iz pomenutog rukopisa obeleženi su oznakom *.

Poružnice, Banilej, drugo ime Pantalej, Berkovce = Perkovica itd., pa smo u ovakvim slučajevima, mada retko, obradili etimologiju prve i(li) druge grafije jednog te istog ojkonima gde se nismo mogli opredeliti samo za jednu, odnosno dopuštali smo obe mogućnosti najčešće (ali ne uvek) tamo gde nismo imali današnji oblik ojkonima, toponima ili hidronima.

Valjalo bi samo, ukratko, objasniti redosled navedenih podataka svake odrednice, upravo stoga, da čitaocu pojednostavimo do razumevanja metodologiju rada.

Uzmimo, na primer, odrednicu Gorne i Dolne MIREVA gde se očito, po našem mišljenju, radi o jednom te istom naselju koje ima gornju i donju mahal, nakon čega je zabeležena godina prvog popisa 1455, a potom znak jednakosti ukazuje na to da se ovde radi o istom naselju koje je u popisu iz 1466. zabeleženo pod nazivom Gorne MIREVO. U zagradi (Klivje) je zabeležena oblast, odnosno nahija nakon čega znak jednakosti ukazuje na isto naselje sa istim nazivom u popisu iz 1454-79. godine, nakon čega ide ponovo znak jednakosti i naziv Gorne i Dolne MIROVA u popisu iz 1560. godine. Nakon navedenih podataka u zagradi se najpre upisuje naziv nahije, u našem konkretno navedenom primeru je upisana nahija Crna Reka, pa onda znak jednakosti i naziv današnjeg sela, toponima ili hidronima, ovde konkretno je selo Mirovo u opštini Boljevac. Nakon svih navedenih podataka ide etimologija nastanka imena naselja (ojkonima), a gde je to potrebno donosimo uporedni dokazni materijal sa drugih područja.

Na ovaj način uspeli smo identifikovati, u svim popisima Vidinskog sandžaka XV i XVI veka, a koje smo imali na raspolaganju, oko 1200 naselja, od kojih ćemo ovde obraditi nepunih 400 naselja.

II SLOJEVITOST OJKONIMIJE VIDINSKOG SANDŽAKA

*“No dokazivati se tu ne može ništa;
a ubediti se moguće je.”
Fjodor Dostojevski*

Počev od antičkih vremena bilo je ovo područje izloženo raznim pomeranjima starobalkanskih plemena, a u vreme rimskih osvajanja i naseljavanja bilo je povezano i dobrim putevima radi iskorišćavanja rudnih bogatstava i bržeg kretanja rimskih legija na limesu. Potom su ove puteve koristili, prilikom svojih čestih upada, Huni i Avari (Obri) i mnoga, nama ne tako dobro poznaata plemena (Amilzuri, Itimari, Tonosursi, Boiski i dr.) u svojim pljačkaškim pohodima, te Goti (Ostrogoti i Vizigoti) i Sloveni, kako u mirnom tako i u vojnom osvajanju jednog dela, najpre Istočnog Rimskog Carstva, a potom tzv. Vizantijskog Carstva.

Ovim pravcima upadali su Bugari krajem VII veka (681. godine), Mađari (Ugri, Vengri) tokom IX veka, nešto kasnije Uzi, Pečenezi, Kumani, Sopiesi (prostor Šopluka), i još mnoga plemena koja nisu ostavila ni pisanih ni materijalnih tragova (retki su nalazi) za sobom, i najzad Turci-Osmanlije koji ovladaše celim Balkanskim poluostrvom tokom više vekova, formirajući posvuda pašaluke, sandžake i niz drugih manjih administrativnih jedinica.

U većem ili manjem stepenu sva ova plemena i narodi osvajajući, ali i naseljavajući se, ostaviše za sobom o sebi tragova jezičke kulture koje prebiremo u ojkonimiji Vidinskog sandžaka iz turskih deftera, poput okrajaka kakve praistorijske, antičke ili srednjevekovne keramike koja, makar i delimično, odaje i usložnjava sliku mnogih naroda i njihove kulture koji su prebivali na ovom prostoru.

II 1

Najstariji ojkonimi na tlu Vidinskog sandžaka pripadaju izumrlim praindoevropskim i indoevropskim jezicima, o kojima malo znamo, pa je ojkonime koji nesumnjivo pripadaju tim jezicima teško odgonetnuti i odrediti im potpuniju jezičku pripadnost, kao što im je teško odrediti značenje osnova i formanata, jer su oni ponegde samo prepoznatljiviji.

Takvim ojkonimima određujemo mediteransko, odnosno paleobalkansko poreklo, makar jednim od sledećih kriterijuma:

- da je ojkonim zasvedočen u grčkim n rimskim izvorima, ali se grčkim i latinskim jezikom ne može protumačiti;
- da se ojkonim ponavlja na širem mediteranskom i balkanskom prostoru, odnosno da se na istom prostoru ponavljaju slični ili identični osnovni segmenti ojkonima;
- da arheodoški i drugi spomenici kulture svedoče posredno o vremenu nastanka ojkonima i
- da je lokalitet na koji se ojkonim odnosi strateški važan, naseljen ili je zbog sličnih razloga bio davno imenovan, a očuvan u kasnijim izvorima srednjega veka.

Među najstarijim reliktnim osnovama zabeleženih, u turskim popisnim defterima, u ojkonimiji ovoga podneblja nalazimo sledeće.

BARALEVA, 1455. = **PARALOVO**, 1454-79. = **PARALEVO**, 1466. = **PARALEVA**, 1560. (Crna Reka = hidr. Paralevo, atar s. Valakonje, opština Boljevac)⁵ od trač. *παρα* (ilir. *βάρρα*) „potok, bara” < ie. **bora* + *-lev-a* (upor. mnoštvo hidr. Leva reka), osnove koja je nastala od ie. **alb(h)*- „belo”⁶ promenom kratkog vokala *a* > *e* pred

⁵ ВИБС, str. 70, 119; ИБИ, str. 125; Miscellanea 2, 1466, str. 23. Ostatok od sela Paralevo je potok Paralevo koji se uliva u Crni Timok istočno od sela Bogovine (upor Stevan Mačaj).

⁶ Svi nazivi hidronima LEVA Reka u Istočnoj Srbiji nastali su od + ie. **alb(h)*- „belo” što u prevodu doslovce znače BELA Reka. U ojkonimu BARALEVA (nahija Crna Reka) valja prepoznati katun Vlaha BARALEVŠKI (današnja gora Barel na području alb. sela Bajgorë kod Kosovske Mitrovice - o ubikaciji ovog katuna vidi prilog S. Gashia „0 ubikaciji katuna Barelev'ski iz Svetostefanske hrisovulje 1313-1318. godine”, Onomastika Jugoslavica VII, 1977.) što neposredno govori o migraciji Vlaha sa juga krajem XIV i početkom XV veka na prostoru Vidinskog sandžaka.

dva konsonanta (upor. germ. hidr. *Albis* > *Elbe* i litv. hidr. *Albenta* /XVI vek/ > *Elbentas* „Belica, Bistrica”)⁷, metatezom likvida (upor. antički top. *Albona* > Labin u Istri) i promenom konsonanta *b* > *v* (upor. antički top. *Albenta* > Lavin kod Trogira).

BRAKINOVA, 1455. = BREKUNOVO, 1478-81. (Svrljig = top. Brekinje, atar s. Manojlice, opština Svrljig)⁸ od predie. leksičkog relikta *brak-* koji se osim u romanskim jezicima (upor. ital. *brago* „glib” dalm.-rom. *brak* „močvara”, stfran. *brai*, prov. i katal. *brac* < gal. **bracum*) nalazi u alb. *brak*, *bërak* i grč. *βράχος* „močvara”⁹ + in + ova, dok bi se grafija Brekunovo mogla smatrati greškom turskih pisara ili pogrešnom interpretacijom Dušanke Bojanić.

BRENICE, 1455. = BERENICA, 1466, = BRENICA, 1454-79. = BRENICE, 1560. (Svrljig = s. Brenica, opština Niš)¹⁰ od osnove *bren-/brin-* „ariš, vrsta četinara *Larix europea* f. *Abietaceae*” ilirotkeltskog porekla + ica (upor. s istim značenjem **brenia* na iberском poluostrvu, *b/e/reun-io* „borovica, ariš” u alpskim romanskim krajevima, *Breno* i *Subbrenum* kod Dubrovnika, *Brenna* u Alpama, hidr. *Brenno* u Lukmanieru u Švajcarskoj, top. *Brinje* u Lici, na slovenačkom *brin* „borovica” i *brinje*, naziv drveta „na alpinskom i ličkom brdovitom teritoriju”¹¹).

BRENICE, 1455. = BRENICA, 1466. (Belgrad = s. Brenica, Vračanski okrug, Bugarska)¹², vidi BRENICE.

BRENCE, selište 1478-81. = BRINCE, selište 1560. (Svrljig)¹³,

⁷ OI 10 (1982), str. 313-319; SP, str. 198; IFS LB 6, str. 10; ТДП, str. 3; ВИЈ I, str. 63. Tračkih hidronima i ojkonima sa osnovom ie. **bora* (ilir. *βάρα* = trač. para) „potok, bara” srećemo u Remezijanskoj oblasti *Σουβαράς*, u Iliriji *Σύβερως*, u Brutiji (Italija) *Σύβαρις*, kod Temišvara *Ζουρόβαρα* i blizu Istrosa (Dunava), Longinopara (u prevodu *Λυ/γ/γινος ποταμος*), u oblasti Serdike (Sofije) *Βρίπαρο*.

⁸ ВИБС, str. 78; Miscellanea 2,1478-81, str. 138, napomena 58 (čita se i Berkunovo).

⁹ ER I, str. 197 (brak²).

¹⁰ ВИБС, str. 81; Miscellanea 2,1466, str. 25; ИБИ, str. 131.

¹¹ ER I, str. 211 (brinje).

¹² ВИБС, str. 87; Miscellanea 2,1466, str. 54, napomena 205.

¹³ ВИБС, str. 157; Miscellanea 2, 1478-81, str. 136; Valj uzeti u obzir rad Милутина Гарашанина „Из историје Келта у Србији”, objavljenog u Историјском Гласнику 3-4, Београд 1953, str. 3-15. Valja naglasiti da se ojkonimi s osnovom *bren-/brin-* nalaze na prostoru između Svrljiga, Niša i Bele Palanke gde su se nekada nalazila keltska plemena (Oblik Navissus Tomaschek II, 2, 95, smatra keltskim; Oblik Remesiana Tomaschek P, 2, 69, dovodi u vezu s imenom keltskog plemena Рему kao

vidi BRENICE.¹⁴

BRINCE, selište 1560. (Timok = verovatno top. Baranica sa ostacima ranovizantijskog kastela istog imena, opština Knjaževac)¹⁵, vidi BRENICE.

BRŃNCE, 1455. (Banja = top. Prince, atar s. Jošanice i Vrmdze, opština Sokobanja)¹⁶, vidi BRENICE.

Gorne KRAVJE, 1455, 1560. (Svrljig)¹⁷ (Pripoveda se da je u ataru s. Jezera bilo nekada s. Kravje, opština Sokobanja)¹⁸ od mediteranske (kelt.-ilir.) osnove *grava* „kamen” + je, s prisutnom pojavom prelaska *g > k* i slov. prid. gornje.

GRUŽAVEC, 1530-35, 1560, = **GRUŽAVAC**, 1586. (Krivina = top. Grujinac¹⁹ < slov. *gruja* „odlomljeno parče stene”²⁰, atar s. Brusnika, opština Zaječar)²¹ od slov. prid. *gružav* „krševit, kamenit” < *gruž*²² („U srpskom jeziku imamo riječi gruž i grušje, koje znače isto što i kršje”²³; grušje „kamenjar”²⁴ < gruh „krševito zemljište, kamenjar”²⁵ i kršje, zbirna imenica od krš „kamenjar”²⁶) „kamenjar, krševito zemljište” (upor. *Gruž* „severozapadno predgrađe Dubrovnika postavljeno na stenovitom terenu i pristanište”²⁷ < ital. *Gravosa* < predslovenske /i predrimske/ izvedenice na *-usium* /upor. *Brundusium*

i Meldis, stanicu između Remezijane i Serdike) kao i arheološki nalazi sa istog terena, tačnije sa lokaliteta Bela Palanka, Gradac kod Zlokućana-Leskovca, Brod kod Jelašnice-Niš, Hisar kod Leskovca i Mali Stol kod Stola-Lužnice kao i mnogi ojk. sve do Knjaževca koji se spominju u turskim defterima XV i XVI veka.

¹⁴ ИГ 3-4, str. 3-15.

¹⁵ ВИВС, str. 131.

¹⁶ ВИВС, str. 83.

¹⁷ ВИВС, str. 82, 136, 152.

¹⁸ СТЕ, str. 164.

¹⁹ Рјечник ЈАЗУ 10, str. 480.

²⁰ Речник САНУ 3, str. 704 (гpyja³).

²¹ ВИВС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81.

²² Veoma je zanimljiv ornitološki termin u Srbiji grŃža „vrsta drozda, *Turdus*”; ova vrsta drozda vije gnezdo u kamenjaru na veoma nepristupačnom terenu. Gruž se može povezati sa osnovom greza „neobrađen, neotesan kamen”.

²³ Речник САНУ 3, str. 703.

²⁴ Речник САНУ 3, str. 714.

²⁵ Речник САНУ 3, str. 712.

²⁶ Речник САНУ 10, str. 731.

²⁷ ЗКЈ I, str. 218, 223, 346.

> Bruundisi/ < *Gravosium*²⁸ /dubrovačko-rom. *i* > *o*, acrumine > Lacruma- Lokrum/) < vlat. **gravaria* (poimeničen pridev femininuma)²⁹ koji je nastao od predslovenskog (i predrimskog) *gravosium* < mediteranske (kelt.-ilir.) reči *grava* „kamen” = *γράφα* (u novogrčkom narečju u Zakoniji, Peloponez) „izdubljena-izbrazdana stena”³⁰ +ac (-ec).

Ribezzo naziva ovu reč „*grande izoglossa mediteranea*”, a Skok tvrdi da „*Mediteransko grava obasiže veliki pojas, koji se proteže od sjeverne Španjolske, Francuske, Italije, Dalmacije sve do Peloponeza*”³¹.

Na teritoriji istočne Srbije identifikovali smo top. Gravište u ataru s. Sikole i s. Trgovišta (u oba slučaja teren je veoma kamenit)³², top. Grov, na kome su ubicirani ostaci antičkog i ranovizantijskog perioda³³, top. *Cravul Voželi* -stenoviti greben, koji se uzdiže iznad Timoka u ataru s. Gradska, gde se već poodavna nalazi kemenolom i top. *Cravul Četafi* -stenovita čuka na kojoj se nalaze ostaci jednog od 36 ranovizantijskih kastela, regije *Aquensis*³⁴, u ataru s. Gradska, te ojk. Kravje, zabeležen u turskim popisima, sa povećom stenom u obliku dela, južno nadomak sela, na čijem platou se nalaze ostaci jednog ranovizantijskog kastela regije *Ναῖσσοπολις*-a (*Ναῖσσο*)³⁵.

Navedeni toponimi *Gravište* i *Grov* upućuju na mediteransku (kelt.-ilir.) reč *g r a v a* kao i toponimi *Cravul Voželi* i *Cravul Četafi*, te ojk. Male Gorne Kravje (U ataru s. Jezera bilo je, pripoveda se, nekada s. Kravje, opština Sokobanja) i Dolne Kravje (danas s. Kravje, opština Svrljig) sa zamenom *g* > *k* kao što vidimo na primeru imena manje oblasti Kelvije (Klivje) = Gelvije koje je nastalo metatezom

²⁸ ER I, str. 610.

²⁹ ER I, str. 610.

³⁰ ER I, str. 610.

³¹ ER I, str. 610.

³² Topografska karta Sikole 101-4-1 i Topografska karta Knjaževac 119-4-3 (1 : 25000). Hodološkim istraživanjem terena potvrđeni podaci sa navedenih topografskih karata.

³³ КЗИАКК, str. [6].

³⁴ Hodološkim istraživanjem terena 1990. godine ubicirani su ostaci ranovizantijskog kastela (Četafi < lat. *civitas* „građansko pravo”).

³⁵ Hodološkim istraživanjem terena 1990. godine ubicirani su ostaci ranovizantijskog kastela Γρόφφες (Groffes).

likvida od ie. *g^helna „izvor, vir”³⁶ o čemu više u obradi ojk. KLIVJE.

IBROVCE, 1455. = UBREVCE, 1466. = OBROVCE, 1483. (Vidin)³⁷ je, u prvoj grafiji, izveden od ie.**ibr-* koga možemo identifikovati s hidr. Ibar, Ibrovo vrelo „mesto gde Ibar izvire”, odatle Ibrovac „čovjek iz Ibra” i ojk. Ibarac u istočnoj Crnoj Gori (upor. hidr. Ibr u Volinju, prtok Tetereva u Rusiji; baskički apelativ *ibar* „dolina”, *ibai* „reka”; antički naziv španske reke *Ebrus Ebro*, *Ἰβηρ* / *Steph. Byz.*, reka/, *Ἰβυρρα* etnik Iberi = grč. *Ἰβηρ* „Gruzijanci”, odatle rus. Iverija³⁸, Iberija „Španija”³⁹) + ov + ce. Varijacije grafija Ibrovce = Ubrevce = Obrovce predstavljaju samo pisarske nepreciznosti (upor. grafije ojk. Ustobol = Ostobil = Istubla) jer je inicijalni vokal u grafiji Ubrevce = Obrovce samo turska proteza, a varijacije 0 - U samo interpretacija Dušanke Bojanić jer arabica ne razlikuje ova dva vokala⁴⁰, pa dve zadnje grafije valja čitati kao Obrovce te bismo ih onda mogli protumačiti od slov. obrov- „jama, jarak, opkop, *fovea*” (upor. „Ondje ti je dubok obrov uprav do koljena...”, a u Vukovom Rječniku zabeležen je glagol „Obroviti... oko kuće da voda otječe.”)⁴¹. Sve tri grafije navedenog ojkonima mogu se dakle svesti na ie. koren **ibr-* i slov. *obrov* što je semantički veoma blisko.

IZLAČE, 1455. = ZLAĐE, 1466. = IZLAČE, 1560. (Crna Reka = top. Zlaće, deo naselja u Zlotu, opština Bor)⁴² je ojk. koji se može tumačiti od:

1) tračkog božanskog epiteta grčkih bogova (*interpretatio Graeca*) Asklepija, Asklepija i Artemide, Asklepija i Higije, i Silvana, koji je zabeležen na votivnim spomenicima, u više grafija: *Σαλδηνο*, *Σαλδηνοις*, *Σολδηνοις* (Etnik od imena mesta **Σολδη* ili od trač. *σαλδο*, *σολδην* „pozlatiti” < ie. *g^h*olt-ano*), *Σαλδοκεληνω* (Etnik

³⁶ Развитиек XXV 3, str. 99; Иван Дуриданов, Езикът на Траките, София 1976, str. 40.

³⁷ ВИБС, str. 74, 202; Miscellanea 2, 1466, str. 45.

³⁸ ER I, str. 704(Ibar).

³⁹ РНПР, str. 421.

⁴⁰ По мишљенју Митра Пешикана који је навео као пример ојк. Stub'l u nahiji Timok (event. Stubla ili sl.) може се читати: l:ɛstwbwl „Ustobol” 1454 = ɛwstwbɔl „Ostobil” 1466 = ɛstwbɔl „Istubla” 1560. M. Pešikanu se najsrdačnije zahvaljujemo.

⁴¹ Речник СКЈ 3, str. 884-885 (обров).

⁴² ВИБС, str. 71, 106; Miscellanea 2, 1466, str. 25.

od *Σαλδο-κελη* „zlatni-izvor”), *Σαλδοουισσηνο*, *Σαλδουισσηνο*, *Σαλδοοσηνω*, *Σαλτοβυσηνω*, /*Σαλτοβοσηνω*, *Σαλδοβυσηνο*, *Σολδοβοσηνω* (Etnik od imena mesta /imena reke, imena izvora/ *Σαλτ/δο-ουσ/ση* „zlatna-voda”), /*Sal/daecapute/no* i *Saltecapu/teno/* (Etnik od delimično latiniziranog imena mesta /ime izvora/ **Salt/d/a/e* – *saput* „zlatni-izvor”)⁴³. Grafija navedenog tračkog božanskog epiteta s osnovom *Salte-* (*Σαλτο-*) metatezom likvida (*Salte-* > *Slate*)⁴⁴ i promenom *s* > *z* (upor. *Slap* > *Zlapija*, *Zlap*)⁴⁵, te omekšavanjem *t* > *ć*, odnosno *č* (upor. lat. *mortis* > rum. *mo/a/rte*, s. Šipikovo, M. i V. Jasenovac itd.; *mo/a/rće*, s. Halovo itd.; *mo/a/rče*, s. Šljivar, Lubnica itd.)⁴⁶ pod uticajem vlašskog izgovora, s prot. I- (upor. I-stopanje, I-sfrlig itd.) dale su, u obelodanjenim turskim popisnim defterima iz 1455. i 1560., oblik IZLAČE, dok su grafije s osnovom *Saldae*, *Σαλθη-* (*Σολδη-*, *Σαλδο-*) metatezom likvida i promenom *s* > *z* te omekšavanjem *d* > *đ* (upor. lat. *delus* > rum. *đeal* „brdo”) pod uticajem rumunskog izgovora dale, u turskom popisnom defteru iz 1466., oblik ZLAĐE. Verovatno tek nakon XVI veka, pod uticajem slovenskog stanovništva, u grafijama (I)ZLAČE i ZLAĐE dolazi do promene fonema *a* > *o* (upor. *castellum* > *Kostol* itd.)⁴⁷, a uspostavom srpske administrativne vlasti, nakon oslobođenja ovih krajeva od Turaka, u prvim popisima zabeležen je oblik *Zlot* (kod Rumuna istočne Srbije čuje se izgovor *Zloăt*) koji se i danas nalazi u opticaju.

2) imena Justinijanovog kastela *Σέτλοτες* od vlat. grafije *Siculótæe*⁴⁸ (vlat. *sicla*, f. „kovnica /novca”, vlat. *siclus*, f. vrsta novca”).⁴⁹ Grafija *Siculótæe* mogla je dati vlat. (lok. pl.) *Setlotes* promenom *i* > *e*, sinkopom kratkog nenaglašenog *ũ* i prelazom tako nastale grupe *cl* > *tl*. Prve dve grupe su opšteromanskog karaktera, a

⁴³ DTG BE XVIII 1, str. 48.

⁴⁴ Зборник XLIV 3, str. 122.

⁴⁵ TR, str. 58.

⁴⁶ ВИБС, str. 204.

⁴⁷ U nizu primera imamo srednjegrčko (vizantijsko) nenaglašeno inaglašeno *α* da prelazi u srpsko *o*: *σταμνα* < *стовна*, *Πλακα* > *пlocka*, *καταπανος* < *кoтoпaнь*, itd. U Зборник XLIV 3, str. 130-132.

⁴⁸ ВИЈ I, str. 65; ОП X, str. 30, napomena 238 и 239.

⁴⁹ LLI, fasc. VI, str. 1086 (*sicla*, *siclus*).

treća *cl > tl* potvrđena je samo kod nekih zapadnoromanskih⁵⁰, uostalom u *Σέτλοτες* prvo *τ* mesto *κ* može biti greška. Grafija *Setlôte* (nom. pl. sa *-ae > vlat. -e*) u slovenskom izgovoru zakonomerno daje **Sblotě* (sa južnoslovenskim uprošćenjem *tl > l* i interpretacijom završetka *-e* kao slov. nastavka lok. sing. *-ě*), odakle je u rumunskom izgovoru, promenom *s > z* (upor. Slap > Zlapia, Zlap, *Slatina > Zlatina itd.)⁵¹ i *o > oa* (upor. lat. *rodo > r̥oade „nagriza”* itd.)⁵², došlo do oblika *Zloāt*, a omekšavanjem fonema *t > ć*, odnosno *č* (upor. lat. *pontis > rum. punćije*, odnosno *punćije „most”*)⁵³ u rumunskom izgovoru s prot. I- (upor. I-psoder, I-sfrilig itd.)⁵⁴ zabeležena je grafija *Izl(o)ače*. Grafija *Zl(o)ače* je nastala jednačenjem krajnjeg bezvučnog suglasnika u zvučni suglasnik *d*⁵⁵ koji, omekšavanjem u rumunskom izgovoru prelazi u *đ*. Obe grafije navedenog ojkonima, u turskim popisnim defterima XV i XVI veka, zabeležene su u izgovoru zlotskih Rumuna, a uspostavom srpske administrativne vlasti zabeležen je oblik *Zlot* koji se i danas nalazi u upotrebi.

Naime, poznato je da se u predelu Zlota u antici organizovano vadila ruda bakra, zlata, srebra i gvožđa⁵⁶, a od vajkada se na Zlotskoj reci ispiralo zlato koje se, svakako u manjoj meri, ispiru i danas⁵⁷. Dolaskom rimskih osvajača na mnogim tračkim, odnosno tribalskim⁵⁸ nastambama podižu se kasteli koji su bili organizovani u sistem odbrane limesa. Tako je kontinuitet življenja nastavljen, kao što je M. Mirković dokazala⁵⁹ za neke druge nastambe, i u kastelu *Σέτλοτες* koga je Justinijan izgradio verovatno poviše današnjeg sela Zlota⁶⁰,

⁵⁰ GLR, str. 439.

⁵¹ TR, str. 58.

⁵² LH, str. 932 (rodo).

⁵³ LH, str. 808 (pons).

⁵⁴ ВИБС, str. 204.

⁵⁵ ПСКЈ, str. 62.

⁵⁶ ИС 1-2, str. 33.

⁵⁷ Na Zlotskoj reci i reci Pek se i danas zlato ispiru ovčijom kožom gde se u vuni zadržava čak i zlatna prašina.

⁵⁸ SP, str. 11-69.

⁵⁹ GR, str. 37, 50, 55, 75 и 79. где „Imena Laderata, Cuppae, Pincum, Taliata, Egeta i sl. Nerimskog porekla, pokazuju da su naselja postojala i pre dolaska Rimljana.”

⁶⁰ КС II, str. 880: „Више села Злота, ...западно од Зајечара, на једном каменом вису, имају развалине од старог градића који се зове сеоски крш’. На брду

koliko za potrebe odbrane limesa od prodiranja Avara, Slovena i drugih varvarskih plemena, toliko za potrebe što sigurnijeg eksploatacija plemenitih metala sa ovoga područja. Kao što su Liđani na reci *Πακτωλός* koja je Zlatni pesak sobom nosila, poštovali boga Paktola⁶¹, tako su verujemo i Tračani, odnosno Tribali na Zlotoj reci⁶² poštovali svoga boga *Σαλδηνοις*-a.

KANDALCE. 1455. = KANDALICE, 1560. (Timok = s. Kandalica, opština Knjaževac)⁶³ je kontinuantna imena *Κανδிலαρ* u oblasti *Ναϊσουπολις* (*Ναϊσσος*)⁶⁴. Ime kastela *Kandilar*, čija je kontinuantna, neosporno, navedeni ojk. Kandalce = Kandalice (upor. kastel *Κανδαραι*, na gornjem Strimonu u oblasti *Γερμανία*)⁶⁵, može biti protumačen tračkim (?) sporednim imenima (nadimcima) boga Aresa, *Κανδαίος*, *Κανδάων* koje iznosi Georgiev⁶⁶ ili makedonskom rečju *κανδαρος ανθραξ* i *Κανδαιος* = Ares, na ilirsko-peonskom kako tumači Tomaschek⁶⁷ dok Detschew stavlja krst pred *Kandilar*, uz objašnjenje da je, za nas najprihvatljivije, sigurno, isto što i lat. *candela*(be)r „svećnica, kandilo”⁶⁸.

KLIVJE, 1455. (Klivje = Kelvije = Gelvije, od 1530. Crna Reka) = KRIVIR, 1560. = KRIVI VIR, 1586 (Crna Reka = Krivi Vir, opština Boljevac)⁶⁹ od osnove Kliv- = Kelv- = Gelv- < trač. *gvel* „izvor, vrelo” < ie. **g^helna* „izvor, vrelo (upor, nem. *Quelle* „izvor, vrelo”)⁷⁰ + prid. suf. -je, odakle je rotacizmom došlo *l* > *r*⁷¹ pa je od

Микуљи, више Злота, стари је град...”. Jedan od ova dva, navedena, lokaliteta bi mogao biti Justinijanov kastel koji je zabeležio Prokopije u svom „De aedificiis”.

⁶¹ LH, str. 745.

⁶² Vrhovno tračko božanstvo koje se poštovalo na rekama, pored izvora i močvarnih mesta je Zeus Allai. Vidi u DTG BE XVIII 1, str. 20.

⁶³ ВИБС, str. 61, 121.

⁶⁴ БИ I, str. 62; *Ναϊσουπολις*, Procop., De aedif. IV 1; *Ναϊσσος*, Procop., Bell. Goth. II 40.

⁶⁵ SP, str. 197. Germania je pogranični grad između Trakije i Ilirika. Ime kastela Germania treba uporediti sa tračkim nadimkom boginje Diane Germe-tithe čiji koren potiče iz ie. **g^{wh}erm-* „toplo, vruće”, dakle radi se o termalnim vodama (kao reliktni ostatak u nas je ostala reč *đ e r a m*).

⁶⁶ DTG BE XVIII 1, str. 38.

⁶⁷ SP, str. 197.

⁶⁸ ER II, str. (kandel); SP, str. 197.

⁶⁹ ВИБС, str. 105; ГЕМ 42, str. 30, 51-53.

⁷⁰ Развитие XXV 3, str. 99.

⁷¹ BS II, str. 99.

osnove *Kliv-* nastao slov. prid. *kriv(i)* + vir odakle je disimilacijom *v-v* > \emptyset -*v* došlo do grafije *Krivir*, a nešto kasnije do grafije *Krivi Vir* koja se održala do danas⁷².

KRAVJE, 1455 = Dolne KRAVJE, 1560. (Svrljig = s. Kravlje, opština Niš)⁷³ od mediteranske (kelt.-ilir.) reči *grav(a)* „kamen” (Južno nadomak s. Kravlja nalazi se poveći kameniti brežuljak u obliku dela na čijem platou se nalaze ostaci ranovizantijskog kastela regije *Naissopolis /Naissos*⁷⁴) + prid. suf. -je (upor. ojk. GRUŽAVEC), s prisutnom pojavom prelaza *g > k* kao npr. starije Sfrljig > Esferlik itd.

KRAVUN, selište 1560. (Zagorje)⁷⁵ od mediteranske (kelt.-ilir.) reči *grav(a)* „kamen” + -un (upor. imenice *gōrūn* „vrsta hrasta”, *iglun* „vrsta igle”, *bogatum* „bogataš” itd.).

LABCE, 1455. = LABINCE, može se čitati LABINAC i LALINCE, 1466. (Klivje) = LILINCE, 1560.* (Crna Reka)⁷⁶ od slov. osnove *lab-* dobivene metatezom likvida od ie.**alb(h)-* „belo mat, bledo, sur, siv” + ce (upor. „etnikot *L'abi*, na edno albansko pleme od Epir, nastanat so posredstvo na slovenskiot od *Albi...* Ima živi svedoci vo Ohrid koi znaat deka *L'abi /a* taka bile narekuvani i Vlasi od Epir/, po tradicija doařale so svoite stada na Galičica i Baba kraj Bitola.” *OI* 10., 1982, str. 317./).

Male Gorne KRAVJE, 1560, 1586. (Svrljig)⁷⁷, vidi Gorne KRAVJE.

MUČKOVCE, selište 1560.(Crna Reka)⁷⁸ je kontinuata imena Justinijanovog kastela *Μουτζίπαρα (Mutzipara)* iz oblasti *Άκνενισίω (Aquis)*⁷⁹ od tračkog nomena ili ilirskog kognomena

⁷² Valja napomenuti da su sve tri oblasti Klivje, Vinišnica i Crna Reka dobile svoj naziv prema imenima naselja Klivje koje se u obliku Krivi Vir održalo do danas, Vinišnica koja se po mišljenju nekih autora održala u top, Višnjari i Crna Reka koja se do danas održala u top. Crna Reka u ataru s. Donje Bele Reke.

⁷³ ВИБС, str. 81, 150.

⁷⁴ ВИЈ I, str. 62. Ovde kod s. Kravlja ubicirali smo kastel Groffes koji je u VI veku pripadao regiji grada Niša.

⁷⁵ ВИБС, str. 118.

⁷⁶ ВИБС, str. 67, 129; Miscellanea 2, 1466, str. 22, napomena 30.

⁷⁷ ВИБС, str. 152.

⁷⁸ ВИБС, str. 107.

⁷⁹ ВИЈ I, str. 65.

Muci(anus) (trač. *παρα* „bara”⁸⁰) + ko +(o)v + ce.

NIŠEVCE, 1455, 1478-81. = NIŠOVCE, 1560. (Svrljig = s. Niševac, opština Svrljig)⁸¹ je kontinuanta imena Justinijanovog kastela *Ναῖσσα(ος)* (*Procop., Bell. Goth. II* 40) u okolini grada *Ναῖσουπολις* (*Procop., De aedif. IV I*)⁸² + ev + ce.

TRGOVIŠTE, 1455, 1560. (Timok = s. Trgovište, opština Knjaževac)⁸³ od slov. *trgovīšte* „grad, mesto gde se trguje, gde se drže sajmovi, trgovački centar, sajmište, pazarište, varošica; pijaca” < sveslov. i praslov. **tbrgь* „mesto gde se trguje (feudalni trg nalazi se ispod utvrđenog grada, zamka)”⁸⁴ < ilir. *terg-* „negotium, trgovački poslovi”. Važna je činjenica da Albanci kao balkanski starosedeoći nisu preuzeli južnoslov. *trbg* nego su zadržali svoj predsl. oblik *trgë f.* „trg”⁸⁵, onda valja istaknuti da se na natpisima lat. *negotiator* „trgovac” prevodi ilirskom rečju *tergitio* što nam daje uporište za tumačenje top.(ojk.) *Tergeste* > **Trzst* „tržište” > *Trst*, te prema tome *Tergeste* kao i navedeni ojk. *Tbrgovište* je izvedenica od *terg-* potvrđenog u značenju „negotium” već u rimsko doba (upor. *Tergolape*, *Opitergium* i *Tergilam*; po mišljenju *Ribezza* **terga* > alb. *tergë* je mediteranska reč). Prasloveni su do ove mediteranske reči došli - kako pretpostavlja Skok - preuzimanjem balkansko-lat. *terg-* u V veku na dunavskom limesu⁸⁶.

TRGOVIŠTE, 1455, 1560. (Banja = s. Trgovište, opština

⁸⁰ SP, str. 197.

⁸¹ ВИБС, str. 77, 135; Miscellanea 2, 1478-81, str. 126.

⁸² БИЈ I, str. 62-65; ПОА, str. 36-38; Holderovu pretpostavku da je osnova imena grada Naiss(us)a keltska, nastala prema imenu reke Navissus, dopunjuje Tomaschek činjenicom da se u dolini Morave, Nišave i Dunava nalaze imena koja nose keltska jezička obeležja (*Singidunum*, *Taliata*, *Remesiana* i dr.). Bugarski lingvista Dečev zastupa mišljenje da je osnova Naiss(us) tračka i objašnjava je pomoću ie. Korena **snau* „teći” koju su prihvatili i drugi ugledni lingvisti. Majer, Skok i Krečmer iznose argumente u korist ilirske komponente u osnovi imena Naiss(us).

⁸³ ВИБС, str. 77, 144.

⁸⁴ ER III, str. 498 (trg).

⁸⁵ PHPR, str. 1464 (trg). G. Meyer iznosi mišljenje da je reč TERGA, ilirska, što svakako podrazumeva da su onda Albanci potomci Ilira, što je u literaturi kasnije opovrgnuto.

⁸⁶ ER III, str. 498-499 (trg); ER III, str. 510 (*Trst*²). Grafija ovde navedenog ojkonomima bez slov. pridevskog suf. -ov imala bi oblik *Tbrzīšte* (upor. *Trzić*), a suf. -ište dolazi od ilir. -este.

Soko Banja)⁸⁷, vidi ojk. TЪRGOVIŠTE.

TЪRGOVIŠTE. 1455, 1466. (Belgrad), 1560. (Polomje = s. Trgovište, Mihajlovgrdski okrug, Bugarska)⁸⁸, vidi ojk. TЪRGOVIŠTE.

TЪRGOVIŠTE, 1560. (Zagorje)⁸⁹, vidi ojk. TЪRGOVIŠTE.

FALOVO, 1530-35. = HALOVA, 1560. = FALOVO, 1586. (Krivina = s. Halovo /rumunsko stanovništvo ovoga sela izgovara Alova/, opština Zaječar)⁹⁰ od slov. *halov* „žljeb, *canalis ligneus diversis usibus*”⁹¹ < trač. *ala* „tečnost, potok” < ie. **olā* < ie. korena **el-*: **ol-* „tečnost”⁹² što je doista moguće ako je verovati legendi koja kaže da se nekad s. Halovo nalazilo na levoj obali Timoka, na mestu zvanom *Manasćirja* (Manastirište) gde se još uvek mogu videti ostaci srednjovekovnog manastira i izvor zvani *Ћuťur* (Studena Voda) pored samog puta Zaječar - Halovo (upor. trač. božanski epitet Zeusa i Here *Αλλάιβριενοι*⁹³; ovaj kult se poštovao, uz prinošenje žrtava paljenica i levanica, na močvarnim mestima bogatim vodom, što se do danas održalo kod s. Halova u paganskom obredu „davanja pomane Alama” na močvarnom mestu zvanom *Lacu lu Gigă*; valja reći i to da u užem ataru s. Halova ima 13 močvarnih mesta).

ČESTE GRAB, selište 1560. (Timok = s. Šesti Grab, opština Knjaževac)⁹⁴ od sveslov. prid. *čéstê* (gen. sing. f.) gde *-e-* potiče od stcslov. *ę*⁹⁵; česta „gusta, mnogobrojna, puna, zarasla” (upor. „Karu ostavimo u česti a s topom potrčimo prema Turcima”, „Zapleo se u česti rogovima”, „Jer su česte u Latina straže” itd.; selo Česta „u okrugu aleksinačkom”, „Njiva u Česti” i „Zabran u Česti” u „okrugu kragujevačkom” itd.; top. Čestak i reč čestan „gusta šuma, *silva densa*” u primeru: „Česta gora čestana, pod čestanom poljana” itd.)⁹⁶ i slov. *grab* „*carpinus betulis* Linn.” sa disimilacionim ispadanjem

⁸⁷ ВИБС, str. 87, 132.

⁸⁸ ВИБС, str. 89, 122; Miscellanea 2, 1466, str. 57, napomena 57.

⁸⁹ ВИБС, str. 123.

⁹⁰ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 107.

⁹¹ Rječnik JAZU, str. 560 (HALOV „žljeb”).

⁹² ET, str. 29, 72.

⁹³ DTG BE XVIII 1, str. 20.

⁹⁴ ВИБС, str. 131.

⁹⁵ ER I, str. 313 (čést¹).

⁹⁶ Rječnik JAZU 4, str. 949-951.

praslov. suf. *-rǫ* < praslov. *grabrǫ* < stmak. *γράφιον* „πρινινον ἢ δρῦινον ζῦλον” (upor. umbr. ime božanstva *Jupiter Grabovius* /*Tabulae iguviniae*/, onda *Grabaei proprieque dicti Illyrii* /Plin. III 144./ i ime ilirskoga kralja *Γράβος*)⁹⁷.

II 2

Razume se, ako je snaga bilo kog jezika ne samo da stvara svoj autohtoni ojkonimijski fond nego i da stvara mogućnosti primanja tuđih osnova u nazivima naselja koja su mu potrebna za orijentaciju u prostoru, onda je na prostoru Stracimirove vidinske kneževine, odnosno na prostoru Vidinskog sandžaka takva snaga i potvrđena u slojevitoj ojkonimiji koja se zadržala u turskim defterima, do kraja XVI veka, a negde, u toponimiji ili hidronimiji do današnjeg dana. Tako ukoliko smo uspeli, nešto od ojkonimije Vidinskog sandžaka, objasniti autohtonim balkanskim nasleđem, dolaskom Rimljana i uspostavljanjem njihove vlasti mnoga autohtona balkanska naselja, budući preimenovana, sačuvala su potom vekovima latinske osnove u svojim nazivima.

ALDŽAR, 1455. = ARČAR, 1478. = ARČAR, 1560. (Zagorje = s. Arčar, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)⁹⁸, je ojk., s pogrešnom turskom grafijom u prvom popisnom defteru, izveden od antičkog naziva kastela *Ratiaria*⁹⁹ metatezom likvida. Naziv *Ratiaria*, Holder ubraja u keltske reči¹⁰⁰, Krahe smatra da je *Ratiaria* mogla pripadati ilirskim govorima jer se suf. *-aria* sreće u ilirskim toponimima¹⁰¹, Tomašek dovodi naziv u vezu s lat. *ratiarius* „splavar” i *ratiaria* „splav”¹⁰², što prihvaća i Dečev¹⁰³. Beševliev drži da je *Ratiaria*

⁹⁷ ER I, str. 598 (grab).

⁹⁸ ВИБС, str. 90, 117; ИБИ XIII, str. 111.

⁹⁹ Ovaj antički kastel se spominje u mnogim pisanim dokumentima. To su: Tab. Peut., segm.VII;Itin. Ant. 218;Ptol. III 9, 4; Cod. Iust. IV 33,5 (VI 59,8; VII 60, 3; VIII 14, 21.);Ραζαρία, Dio Cass. LI 25, 8; 'Ρατιαρίας, Prisc. gr. 3 (FHG IV p. 73; fr. 8 p. 93); 'Ραζαρία,Hierocl. Synecd. 655; 'Ρατιαρίας, Procop., De aedif. IV 6; Ρατηρίαν, Teoph. Symoc. Hist. I 8, 10; Teophan Chron. 257, 13 i Not. dign. or. XLII 43.

¹⁰⁰ AS I-III.

¹⁰¹ DABGN.

¹⁰² DAT I, II, 1-2 (korišćeno II, 2, 69).

¹⁰³ DTS (коришћено, 391).

nesumnjivo latinska reč¹⁰⁴, nastala od lat. *ratis* „brod” ili od lat. *ratia* „ona koja je u vezi sa brodovima”¹⁰⁵.

ASNICE, 1560. (Crna Reka = s. Osnić, opština Boljevac)¹⁰⁶ izveden metatezom od lat. *asin/us/* „magarac” s prelazom *a > o*¹⁰⁷ + ce.

BANICA, 1466. = BANICE, 1560. (Crna Reka = hidr. Banjica, atar s. Krivelja, opština Bor)¹⁰⁸ od apelativa *banja* (stislov. **БАНЮ**) preuzet od lat. *balneum* „banja, kada” (upor. ojk. Banica u Lerinskom kraju) + ica.

BANICA, 1530-35. = BANICE, 1560. = BANICA, 1586. (Fetislam)¹⁰⁹, vidi Banica.

BANJA, 1455. = BANA, 1466. = BANICA ili BANJICA, 1483. = BANICE, 1560. (Timok = top. Banjica /„Rgoška Banjica”/, atar s. Rgošta*, opština Knjaževac)¹¹⁰ od *banja, banjica, banjice* „izvor/i/ termalne vode” preuzeto od lat. *balneum* „banja, kada”.

BANJA, 1455. = BANICA, 1454-79. (Timok)¹¹¹, vidi BANJA.

BANJA, 1455. = BANICA, 1466. (Vinišnica, od 1530. Crna Reka = verovatno Gamzigradska Banja, opština Zaječar)¹¹², vidi BANJA.

BANJA („sama BANJA”), 1455. (Banja = grad Sokobanja, opština Sokobanja)¹¹³, vidi BANJA.

BERKOVCE, 1455. = PERKOVICA, 1466. = PIRKOVCE, 1560. (Svrljig = možda s. Pirkovac, opština Svrljig)¹¹⁴ je ojk. čija se prva zabeležena grafija može protumačiti od: 1) l.i. *Berk(o)*¹¹⁵ + ov + ce; 2) prednjeg člana dvosložnog imena Justinijanovog kastela *Βερκά(διον)* u oblasti *Ναϊσουπολις (Ναϊσσος)*¹¹⁶ koji je

¹⁰⁴ ЛиМиТ II (korišćeno, 283-284).

¹⁰⁵ RG, str. 74-81.

¹⁰⁶ ВИБС, str. 106.

¹⁰⁷ ЛН, str. 114.

¹⁰⁸ ВИБС, str. 106; Miscellanea 2, 1466., str. 44, napomena 150

¹⁰⁹ ВИБС, str. 109; Гем 31-32, str. 80, 102.

¹¹⁰ ВИБС, str. 66, 130; Miscellanea 2, 1466., str. 31.

¹¹¹ ВИБС, str. 69; ИБИ, str. 107.

¹¹² ВИБС, str. 79; Miscellanea 2, 1466., str. 20.

¹¹³ ВИБС, str. 82.

¹¹⁴ ВИБС, str. 82, 136; Miscellanea 2, 1466., str. 44.

¹¹⁵ РЛИС, str. 36 (Berko).

¹¹⁶ БИЈ I, str. 62.

nastao od slat. *berc* (rum. *berka*) „breg, glavica (brda), brežuljak”¹¹⁷ (zadnji član $\delta\iota\omicron\nu$ navedenog dvosložnog imena verovatno je nastao prema imenu grada $\Delta\iota\omicron\nu$ u Eubeji, na Atosu i u Makedoniji, na podnožju Olimpa)¹¹⁸ + ov + ce.

Druga zabeležena grafija navedenog ojkonomima može se protumačiti od: 1) l.i. *Perk(o)*¹¹⁹ + ov + ica; 2) tračkog imena boga *Περκω* (dativ) < ie. **perk^wo-* = lat. *quercus* „hrast”, koga valja uporediti sa stlitv. *perk(unas)* „bog nevremena, sevanja” kome je posvećen hrast (Ovo tumačenje se potkrepljuje imenom mesta *Περκη* starog imena Trakije, *Περκώτη* grad između Abidosa i Lampsake. Uporedi poštovanje svetog hrasta u Dodoni.)¹²⁰ + ov + ica.

BLIVANAC, 1530-35. = BLIVANOVEC, 1560. = BLIVANAC, 1586. (Krivina = bivše s. Bljuvanovac, danas s. Veljkovo, opština Negotin)¹²¹ od lat. *bilium* (gen.pl.) < lat. *bilis* „žuč”¹²² s disimilacijom *i-i* > *o-i* i konsonantskim *u(=v)* odakle potiče osnova *bliv-* + an + ac (upor. slov. paralelu ojk. ŽUČKOVCE).

BURUDINO, 1455. = BURDIN, 1478-81. = BURUDINO, 1560. (Svrljig = s. Burdimo, opština Svrljig)¹²³ je kontinuantna imena Justinijanovog kastela *Βούρδωπες*, koji je bio podignut u okolini grada *Νάϊσουπολις (Νάϊσος)*¹²⁴, čija složenica potiče od opšte rom. osnove *burd-* (*bord-*) germanskoga porekla¹²⁵ „potleušica, kućerak,

¹¹⁷ LLI, fasc. I, str. 115 (*berc*)

¹¹⁸ GH, str. 218 ($\Delta\iota\omicron\nu$); DTG BE XVIII 1, str. 30. Uporedi ime boga $\Delta\iota\nu$ „Zeus” u samotračkom natpisu, prednji član tračkih dvosložnih l.i. Dini-bales, $\Delta\iota\nu\epsilon$ - $\delta\iota\nu\iota\varsigma$, $\Delta\iota\nu\iota$ - $\xi\eta\eta\varsigma$, $\Delta\iota\nu\iota$ - $\kappa\epsilon\nu\omicron\varsigma$, Dini-Lanis, Dini-nithus, odnosno $-\text{bithus}$, Dini-/tra/lis ili hipokoristike $\Delta\iota\nu\epsilon\varsigma$, Dines, $\Delta\iota\nu\nu\iota\varsigma$, $\Delta\iota\nu\nu\omicron\nu$.

¹¹⁹ РЛИС, str. 156 (Перко).

¹²⁰ DTG BE XVIII 1, str. 46.

¹²¹ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

¹²² LH, str. 146; BS II, str. 98 (baran). Uporedi ime ovci i kozi, birova i birka „žuta” s osnovom *bir-* od osnove *bil-* <lat. *billis* ‘žuč’; prelaz *l* > *r* ukazuje na jedan rumunski dijalekat u kome je postojao rotacizam. Vidi BS II, str. 99 (birka i birova).

¹²³ ВИБС, str. 82, 136; Miscellanea 2, 1466., str. 161.

¹²⁴ БИЈ I, str. 63, napomena 144a „Tomaschek, Die alten Thraker II 2, 61 rastavlja na Βουρδ-οπες , pretpostavljajući da drugi deo ove tračke složenice *op*, ap znači ‘voda’. Ako je tako, onda kastel treba tražiti na nekoj rečici ili kraj kakva izvora’.

¹²⁵ БЕР I, str. 68. 91.

koliba, zemunica”¹²⁶ + ino (upor. kastel *Βουρδόμνα*, oblast Remizijane¹²⁷, kastel *Βουρδίπαρα* kod Filipopolisa /Plovdiv, Bugarska/ u Trakiji¹²⁸, kastel *Burdigalense* protumačen kao „grad Gala” = grad Bordo, Francuska¹²⁹) + *ωπες* < trač. *op, ap* „voda, potok, izvor” > vl. *аръ* „voda” (upor. Justinijanov kastel *Κάσσωπες* u Makedoniji, *Δευρίοπες* u Piriji¹³⁰),¹³¹.

VIDIN, 1455., 1560. (Vidin = grad Vidin, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)¹³² je ojkonom izveden, po mišljenju Iv. Šišmanova, od slov. **ВЪДИИ**, a zbližavanjem s glagolom **БДѢТИ** sa obrazovala grčko-turska forma **БЪДЪИИЪ** koja je dala konačnu grafiju Vidin. K. Jireček za ime Vidin pretpostavlja da je od forme **ВЪДИИ** koja je nastala usled glasovnih promena slov. jezika od *Bononia*.¹³³ St. Mladenov izvodi grafiju od stbug. **ВЪДИИЪ** < Bodonia < kelt. *Bononia* usled disimilacije $n - n > d - n$, a St. Romanski izvodi Vidin < **БЪДЪИИЪ** < *Budinia* < *Bodonia* (disimilacijom $n - n > d - n$) < *Bononia*.¹³⁴ V. Mikov, smatra da je današnje ime Vidin grčki izgovor stbug. forme **ВЪДИИЪ** < lat. *Bononia*, dok Vl. Georgijev smatra da je ime Vidin nastalo od stbug. forme ***ВЪДЪИИЪ** koja predstavlja pozajmicu od kasnolat. (prarumunsko) *Budūnia*, koja s disimilacijom $n - n > d - n$ predstavlja pravilnu izmenu kelt. *Bononia* u lokalnom kasnolatinskom dijalektu.¹³⁵ Jedno sasvim novo mišljenje, u vezi s imenom Vidin, izneo je V. Vълoв, po kojem se srednjovekovna forma

¹²⁶ Rekognosciranjem terena u ataru s. Burdima ubicirali smo ruine omanje kvadratne kule koju meštani nazivaju Crkvište ili Martina crkva, po imenu neke babe Marte – crkvarke, koja je kažu otkrila ovo sveto mesto. Promer ovog doista malog utvrđenja je u vanjskom opsegu 17 X 17 m, materijal je netesani kamen utopljen u negašenom krečnom malteru. Jugoistočno od ove ruine, nekih 500-600 m, nalazi se močvara, odnosno baruština u opsegu nekih 150 X 60 m, a na oko 2000 m od sela Burdima nalazi se selo Izvor (Burd-opes = Burdimo + Izvor).

¹²⁷ ВИЈ I, str. 64.

¹²⁸ Filipopolis = Filipov grad (Filip je otac Aleksandra Makedonskog) se ranije zvao na trač. Pulpudeva = Plovdiv prozvan od Slovena.

¹²⁹ ЗКЈ I, str. 80.

¹³⁰ SP, str. 60.

¹³¹ BS VII-VIII, str. 37 (BURDIMO)

¹³² ВИБС, str. 73, 99.”

¹³³ ПБНЕ, str. 575, 576; ИБ, str. 123.

¹³⁴ ИСБС, str. 485-494; ИБЕ, str. 200, 201; ИДКГ, str. 654-656.

¹³⁵ ПЗ, str. 54, 59; ВБЕ, str.60, 61.

БЪДЪИНЪ ne vezuje s antičkim imenom *Bononia*, već je nastala od slov. **БАДЪН**, **БАДЪНЪ** „drveni sudovi s cilindričnom formom; kace, bačve”, pretpostavljajući da, dolaskom na Balkan, Sloveni nisu imali u svom jeziku reč za kule koje su bile najupečatljivije u zidinama ranovizantijske Bononije, a koje su im po formi ličile na drvene sudove (V. Вълвov vrši upoređenje imena s. **БЪДИНО**, sada s. Badino kao da je dubletna forma za ime **БЪДЪИНЪ**).¹³⁶ U svom opsežnom radu M. Nikolova, u osnovi imena grada Vidin, nalazi tračko ime **Pandōn* / **Bandūn* „močvarno zemljište, blatnjavo mesto, grad postavljen na blatištu (Blatnograd)” gde iznosi mnoga imena kastela iz kasnoantičkog i ranovizantijskog perioda, koji su se nalazili nedaleko ili na samoj obali Dunava. Njena rasprava se, ukratko, može prikazati na sledeći način: trač. **Pandōn* / **Bandūn* > stbug. **БОВЪДИНЪ* / **БЪДЪИНЪ* > **БЪДЪИН* > **БДИН* > grč. *Βιδίνας* > novobug. *Vidin*.¹³⁷

GAJTANINO, 1560. (Polomje)¹³⁸ od l.i. Gajtan < lat. *gaitan(um)* „pas, pojas” (*Du Cange* nalazi *g a i t a n u m* kod Marcela Empirika), odakle u prenosnom značenju može biti „(zemaljski) pojas, zona” + ino. P. Skok pretpostavlja da je reč *gaytan* „tkanje (širit) za ukras haljine” balkanski turcizam nepoznatog porekla (?) iz oblasti nošnje (upor. rum. *gaitan*, cinc. *gaitane*, alb. i bug. *gaitan*, srp. *gajtan*, novogrč. *γαϊτάβι*), došla preko grčkoga iz italijanskoga prid. *gaetano* od imena grada *Gaeta*.

GAJTANCI, 1454-79. = GAJTANCE, 1560. (Zagorje = s. Gajtanci, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)¹³⁹ od porodičnog nadimka Gajtanci (upor. Ivkovci, Kalpačkovci, Lapljinci, Mišinci, itd.) < l.i. Gajtan (vidi ojk. GAJTANINO).

Gorne i Dolne MIREVA, 1455. = Gorne MIREVO, 1466. (Klivje) = Gorne MIREVO, 1454-79. = Gorne i Dolne MIROVA, 1560. (Crna Reka = s. Mirovo, opština Boljevac)¹⁴⁰ je ojk. izveden od slov. *mir* „zid” < lat. *murus* „zid” s pojavom prilagođavanja romanskog *u* > *y* > *i* do kraja XI veka (upor. ojk. Mirjevo, 1467.,

¹³⁶ ИИСБ, str. 135-137.

¹³⁷ KB3И, str. 77-92.

¹³⁸ ВИБС, str. 122.

¹³⁹ ВИБС, str. 118; ИБИ, str. 115.

¹⁴⁰ ВИБС, str. 68, 105, 127; Miscellanea 2, 1466., str. 35; ИБИ, str. 127.

oblast Ždrelo i manastir Mirljevo, 1467., oblast Ravanica u Kadiluku Braničevo¹⁴¹, naselje Mirijevo u Beogradu, top. Mira koji se odnosi na ruševine rimskog Fulfinija i top. Mirine za starohrišćanski kompleks iz VI veka nedaleko od rimskih ruševina, onda top. Miri /Na Mireh/ u Jurandvoru, Merišće i Mirac pod Krasom, te top. Merišća severozapadno od Stare Baške¹⁴², a od srpske paralele upor. ojk. Zidna 1455., nahija Svrljig, ojk. Zidanik 1455., 1483., nahija Zagorje, ojk. Zastine 1455., 1483., 1560., nahija Crna Reka, itd.) + eva (-evo, -ova). Da, u više grafija, navedeni ojk. Mirovo potiče od *mir* < lat. *murus* „zid” posredno nam potvrđuju navodi Stevana Mačaja kada nabrajajući redom utvrđenja, na području Crnorečkog okruga, iznosi: „U Mirovu u brdu Zabrežu razvaline čovečijeg boja visoke”, a potom kada govori o monolitnim kamenim blokovima sa grubim šiljkovima uvis postavljenim u jednakom razmaku, kružno razmeštenim s dva-tri veća kamena bloka u sredini složena, što nas podseća na *Stonehenge* (*St'ounhendž*) u Engleskoj, napominje da je „Najznamenitiji ...bio ispod Rtnja do sela Mirova...”.¹⁴³

Gorni LOM, 1455., 1560. (Polomje = s. Gorni Lom, Mihajlovgradski okrug)¹⁴⁴ je nastao metatezom likvida od imena antičkog kastela *Almus* i promenom lat. (romanskog) *a* > slovensko *o*, pojava koja je bila završena do kraja VIII veka (upor. hidr. *Almo* kod Rima).¹⁴⁵

GURGUSEVEC, 1455. = GURGUŠEVCE, 1560. (Timok = grad Gurgusovac, danas Knjaževac)¹⁴⁶ od slat. *gurgus* „dolinica, vrtača, plodna ziratna zemlja”¹⁴⁷ + ev + ec (-ce) („zemlja ili skup zemalja dobre vrste, koja je naplavljena od bregova sa svih strana

¹⁴¹ BT, str. 169, 187.

¹⁴² IT, str. 66-67, 69, 75, 79.

¹⁴³ Гласник СУД 73, str. 98, 103. Prilikom rekognosciranja terena u ataru s. Mirova ubicirali smo razvaline „U Mirovu na brdu Zabrežu” koje navodi Stevan Mačaj; Rečnik SANU 3, str. 378 (*mir*²) nalazimo „Grad opasuju starodavni miri”; IT, str. 77. nalazimo „Severozapadno od Lopara na rtu ZIDINE nalaze se ostaci antičke ...arhitekture na koji se lokalitet odnosi ime MIRINICE” i na str. 79. nalazimo „...1070. navode se dva imena za isti lokalitet... ‘a castro latine MURULA vocitato, sclauonice STENICE’ ” na lokalitetu antičke Ortope.

¹⁴⁴ ВИБС, str. 89, 113.

¹⁴⁵ ЛН, str. 73.

¹⁴⁶ ВИБС, str. 67, 113.

¹⁴⁷ ER I, str. 598 (Гр-/Грк-).

djelovanjem vode, zove se... na Krku, dolac... Za ovakav teren postoji na Krku i lat. termin *gurgus*¹⁴⁸) koji je verujemo postao *predium* isluženih legionara (*cohors I Montanorum*, *cohors I Tracum Siriaca* i *cohors II Aurelia Dardanorum*)¹⁴⁹ iz obližnjeg kastela *Timacum Minus* (*Timagon*, *Τιμαδοχιώμ*)¹⁵⁰ ili od lat. *gurgus(tium)* „kanaba = konoba, krčmica, koliba”¹⁵¹ + *ev* + *ec* (-ce) kojih je svakako moralo biti uz kastel *Timacum Minus*, kao što ih je bilo pored mnogih kastela širom rimskog carstva.¹⁵² Sa terena istočne Srbije, osim navedenog ojkonomima s osnovom *g u r g u s*, donosimo još top. *Gurgumeu* < *gurgu(s)* + *meu(s)* „moja zemlja” u ataru s. Halova, top. *Gurgul* < *gurgu(s)* + *l(ui)* „njegova zemlja” i hidr. *Ogašu Gurgului* < *ogašu gurgu(s)* + *lui* „potok njegove zemlje” u ataru s. Krivelja, a sa istočnojadranske obale, koja je uveliko toponomastički već obrađena, donosimo nekoliko nama potkrepljujućih primera iz XIV veka, sa ostrva Krka: *apud g u r g u m de Gamayla* (1318.), *g u r g e l u s Favilus* (1326.), *g u r g u s Favilus* (1350.), *g u r g u s de Coltelo* (1398.) i *g u r g u s de Fane* (1398.)¹⁵³ (upor. *Grkmork* < *g/u/rgu Marc/u*¹⁵⁴, *Grdimankanj* < *gurgus de Menkonja* /augmentativ na –onja od *Menco* < *Dominicus*/, *Gurdić* < *gurgite* /disimilacija *g - g* sa velarnim izgovorom > *g - d*, *-it* < *ič*/, *Skurda* < **ex-gurgitare*, itd.¹⁵⁵).

G. MUSNIK, 1530-35. = **Gorne MUSNIK**, 1560. = **G. MUSNIK**, 1586. (Krivina = top. Masnik, atar s. Trnavca*, opština Zaječar)¹⁵⁶ od osnove *mus-/muš-* „mazga, magarac” iz pretpostavljenog balkansko-lat. primitivuma **muscus* (upor. tršč.-tal. *mus*, furl. *muss* m. prema *f. musse*, mlet. *muso* „magarac, osao,

¹⁴⁸ SRJ, str. 80.

¹⁴⁹ Развитие XXIV, 6, str. 82-83; RG, str. 123: „U ranocarsko doba, sve do Hadrijana, vojnici su pri otpuštawu iz legije najčešće dobijali zemljišne parcele na teritoriji rimskih kolonija...”

¹⁵⁰ ВИЈ I, str. 64-65, napomena 149.

¹⁵¹ ЛН. str. 460 (*gurgustium*).

¹⁵² Развитие XXIV, 6, str. 84: „To su, uglavnom, zanatlije i trgovci koji su često ostajali kao stanovnici n a s e l j a koje se vremenom formira oko t v r đ a v e”; RG, str. 93: „Naselje pored vojnog logora u Ravni je imao karakter k a n a b a, u kojima su veliki procenat stanovništva činili isluženi vojnici i njihove porodice”.

¹⁵³ ЗКЈ II, str. 74-75.

¹⁵⁴ IT, str. 71.

¹⁵⁵ ER I, str. 598 (Gr-/Grk-).

¹⁵⁶ ВИБС, 100; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

asinus”, istočakav. muš, m. „osao *asinus*”, prema f. muša „oslica, magarica, *asina*”, crnogorski uzvik musj, musjo, koji se koristi prilikom dozivanja magaraca ima veze s alb. *mushk m.* „mazga” prema f. *mushkë*, odakle cinc. *musça* „mazga” i rum. *mușcoiu* i s lat. *mūlus*, koje je nastalo iz **muslus*¹⁵⁷ + nik, što bismo preveli kao „magarnik, mazgarnik” (upor. slovenske paralele, top. Ovnarnik, Šiljegarnik, Kravarnik, Konjarnik, Mazgarnik itd.) i slov. prid. gornje. Dalja veza osnove *mus-/muš-* c maloazijskim etnikom *Μυσοί* je vrlo verovatno, po mišljenju P. Skoka, jer su oni prema Anakreontu pronašli *μιξίς ὄνων πρὸς ἴππους*, a prema Meillet-Ernoutu **muscus* i *mūlus* mediteranske su reči kao i *asinus* „osao, magarac”.¹⁵⁸

Dolne LOM, 1455. = Dolni LOM, 1560. (Polomje = s. Dolni Lom, Mihajlovgradski okrug)¹⁵⁹ je nastao metatezom likvida od imena antičkog kastela *Almus* < lat. *almus* „rodan, plodan” i promenom lat. (romanskog) *a* > slovensko *o* (upor. hydr. *Almo* kod Rima).¹⁶⁰

DOLNE MUSNIK, selište 1560. (Krivina)¹⁶¹, vidi G. Musnik.

ZAJEČAR, 1466., 1560., (Crna Reka = grad Zaječar)¹⁶² je naselje u kome su, po uverenju Dušanke Bojanić, živeli vojnuci i martolosi mnogo ranije od popisa 1466. godine zbog značajnog strateškog prelaza na Timoku u daljnjim osvajanjima prema Beogradu.¹⁶³ Navedeni ojk. je potom zabeležen u putopisu Evlije Čelebije 1663. godine s grafijom *Sama Čajir*¹⁶⁴, a u izveštaju austrijskog potporučnika Franca Ksavera Pokornog 1784. godine zabeležen je s grafijom *Saicsar*.¹⁶⁵ U Danici V. St. Karadžića 1827. godine iznet je podatak da „na utoku velikoga i maloga Timoka imaju zidine Zaječar”¹⁶⁶ gde se nalazi, delimično istraženo antičko

¹⁵⁷ ER II, str. 490 (muš).

¹⁵⁸ ER II, str. 490 (muš).

¹⁵⁹ ВИБС, str. 89, 122.

¹⁶⁰ ЛН, str. 73 (almus).

¹⁶¹ ВИБС, str. 100.

¹⁶² ВИБС, str. 104; Miscellanea 2, 1466., str. 38, napomena 128. ГЕМ 42, str. 56.

gde se iznosi podatak da je Zaječar pripadao carskoj hasovini koja se sastojala „iz stanovništva sa statusom filurdžija, koji je ukinut upravo...1560. godine”.

¹⁶³ ГЕМ 42, str. 72.

¹⁶⁴ Putopis II, str. 106.

¹⁶⁵ Споменик СКА LXXXII, str. 40, 42.

¹⁶⁶ ГСОС, str. 51.

utvrđenje¹⁶⁷ koje se spominje, u turskom popisnom defteru 1560. godine, kao selo pod imenom Kostol¹⁶⁸ < lat. *castellum* „utvrđenje” (1827.), valja smatrati da su u dubokoj prošlosti bili jedno naselje, pod imenom **Castel Saetar*, koje se tokom vekova razdelilo na dva imena dvaju posebnih naselja (upor. Justinijanov *Βούρδωπες* čije se ime razdelilo u ime sela Burdimio i Izvor, opština Svrlijig). Na temeljima antičkog kastela izgrađeno je, verovatno, u vreme Justinijanove obnove limesa u VI veku, ranovizantijska tvrđava,¹⁶⁹ koja je krajem XI i početkom XII veka bila uključena u sistem utvrđenja za odbranu teme Niša i podunavskog Braničeva¹⁷⁰ od navale Pečenega, Kumana i Uza.¹⁷¹ Kontinuitet naselja, svakako, postoji, a ime Zaječar možemo izvesti od vlat. *saettarius* „strelac” (vlat. *saetta* „strela”)¹⁷² : lat. *sagittarius* (lat. *sagitta* „strela”)¹⁷³ (upor. slov. paralelu s. Strelac, opština Babušnica, Srbija) s promenom *s* > *z* (upor. Slap > Zlap, Zlapija itd.)¹⁷⁴ i *t* > *č* kao npr. antička *Ratiaria* > današnji *Arčar* pod uticajem izgovora srednjovekovnih vidinskih Vlaha.

KARBINCE, 1455, 1466. (Belgrad), 1530-35, 1560. (Polomje), 1586. (Krivina = s. Karbinci, Mihajlovgradski okrug,

¹⁶⁷ Гласник СУД 73, str. 97.

¹⁶⁸ АНС, str. 141: „Na ušću Dubokog potoka u Timok kod Zaječara, na lokalitetu Kostol, nalazi se rimski kastel četvrtastog oblika, dimenzije 40 h 35 m sa četiri okrugle ugaone kule.”

¹⁶⁹ Старинар VIII 1-2, str. 21-22; АНС, str. 141: „Kastel je možda i vizantijski”.

¹⁷⁰ ИВ, str. 297, napomena 2: „U XII veku posebnu temu sačinjavala je, prema Honijatu, oblast Beograda i Braničeva, a prema Kinamu, oblast Braničeva i Niša. Njen duks je bio Andronik Komnen, docniji car.”

¹⁷¹ Jovan Skilica u svom delu *Kratka Istorija* spominje upade Pečenega i u Meziju 1026, 1034/36. itd. Mihajlo Psel, u svom delu *Hronografija*, nas obaveštava o upadima Pečenega u savezništvu sa Uzima 1064. godine. Mihajlo Atalijat nas obaveštava o prelazu Pečenega preko Dunava 1048. i o upadima Uza 1064. godine. Arhiepiskop Teofilakt Ohridski nas posredno obaveštava o upadima Kumana u oblast Vidinske episkopije 1094. godine. Ana Komnen u svom delu *Aleksijada* spominje veoma pouzdano upad Kumana u oblast današnje Timočke krajine 1114. Ničifor Vrijenije takođe nas obaveštava o upadu Pečenega sve do Niša, a potom do Skoplja 1080. godine. Jovan Zonara u svojoj *Istoriji* o Uzima, posredno spominje i Pečenege. Skiličin nastavljajč donosi podatke da je 1064. godine ceo narod Uza prešao Dunav i ispunio čitavu ravnicu oko Dunava itd. O svemu iznetom vidi Vizantijski izvori za istoriju naroda Jugoslavije III, Beograd 1966.

¹⁷² PHPR, str. 1280 (*saetta*).

¹⁷³ LH, str. 942 (*sagitta*, *sagittarius*).

¹⁷⁴ TR, str. 58.

Bugarska)¹⁷⁵ od lat. *carb(o)* „ugljen, ćumur”¹⁷⁶ + in + ce (upor. s. Karbinci, opština Štip, Makedonija).

KOSTOL, 1560. (Crna Reka = top. Kostol i hidr. Kostolac, atar grada Zaječara)¹⁷⁷ od slov. kostol < lat. *castellum* „kula, utvrđenje”.

KOTLUJEVAC, drugo ime ZLOKUČAN, 1530-35. = KOTLUJEVAC, 1560, 1586. (Krivina = s. Zlokućane, opština Negotin)¹⁷⁸ od balto-slovenske reči (stprus. *catils*, lat. *katilas*) koji je po mišljenju Kiparskog, posuđenica iz got. **katils* (gen. pl. *katilē*), a ovo od lat. deminutiva *catillus* „zdjelica, plitka i široka činijica”¹⁷⁹ < lat. *cātīnus* „plitka zdjela, plitka i široka činija”¹⁸⁰, međutim, mišljenje Kiparskog pobijaju Meillet i Mladenov /akcenat reči **КОТЪЛЪЗ** ne govori u prilog posuđenice iz gotskog/ koji iznose da je reč direktno posuđena od lat. deminutiva *catillus*, koja se poklapa u pogledu akcenta sa sveslovenskom rečju¹⁸¹. Mora se uzeti da je, po mišljenju Skoka, got. **katils* posuđeno iz balkanskog latiniteta, odakle su i Sloveni mogli posuditi u V veku ***КОТЪЛЪЗ** na dunavskom limesu¹⁸² + uj + ev + ac.¹⁸³ Drugi naziv ovog ojk., koji se zadržao do danas, potiče od slov. zložučan „onaj koji je iz porodice koja nema ugleda, o kojoj vlada rđavo mišljenje” (upor. nadimke i prezimena Zložuća i Zložučan).¹⁸⁴

KRNATOVCE, 1560, (Timok)¹⁸⁵ od lat. *coronat(us)* „ovenčani, krunisani” (upor. ostrvo Kornat i s. Kornati u Dalmaciji) + ov + ce.

KUTLOVCE, 1455. (? = bivše s. Goljama Kutlovica, Mihajlovgradski okrug)¹⁸⁶ od slov. gen. sing. *kutl(a)* m. „posuda za vodu”, itd. koja je posuđenica iz balkanskog latiniteta *cotylus* < grč.

¹⁷⁵ ВИС, str. 88, 112; Miscellanea 2, 1466, str. 58, napomena 228; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

¹⁷⁶ ЛН, str. 167 (carbo).

¹⁷⁷ ВИС, str. 104.

¹⁷⁸ ВИС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

¹⁷⁹ ER II, str. 169-170 (kōtao).

¹⁸⁰ ER II, str. 170; ЛН, str. 172 (caīnus). ЛН, str. 172 (caīnus).

¹⁸¹ ЕПР, str. 253; БЕР II, str. 672-674 (котѣл).

¹⁸² ER II, str. 169-179 (kōtao).

¹⁸³ ER III, str. 539 (-uj²); I, str. 496-497 (-ev/-ov); I, str. 4-5 (-a/c).

¹⁸⁴ Речник САНУ 7, str. 82.

¹⁸⁵ ВИС, str. 143.

¹⁸⁶ ВИС, str. 72.

κοτύλος egejskoga porekla¹⁸⁷ + ov + ce.

KOTLUJOVCE, 1560. (Crna Reka = naselje Kotlujevac grada Zaječara)¹⁸⁸ od slov. gen. sing. *kutl(a)* m. „posuda za vodu”, itd. koja je posuđenica iz balkanskog latiniteta *cotylus* < grč. *κοτύλος* egejskoga porekla¹⁸⁹ + uj + ov + ce.

LOM, 1455. (Vidin) = LOM, 1560. (Polomje = grad Lom, Mihajlovgradski okrug)¹⁹⁰ je kontinuantna imena kastela *Almus*, tračkoga porekla¹⁹¹ (*Itin. Ant., Tab. peut., Procop.*) nastao metatezom i promenom lat. (romanskog) *a* u slovensko *o*, pojava koja je bila završena do kraja VIII veka.¹⁹²

MOKRANJE, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina = s. Mokranje, opština Negotin)¹⁹³ od lat. *ma(lum) grane(um)* „šipak” (upor. top. Mogranjac /< lat. *malum graneum*¹⁹⁴). Prelaz protoničkog *a* > *o* završeno je do kraja VIII veka (upor. *castellum* > Kostol, mašone > Mošune, plaga > Plogar, itd.)¹⁹⁵, dok za kasniji prelaz *g* > *k* ima mnoštvo zabeleženih primera (upor. Gallanu > Kolan, Gervasius > Cheruasius, itd.).¹⁹⁶

MUŠADOVCE, 1560. (Zagorje)¹⁹⁷ izveden od kolektivuma na –*ad mušad-* „magarad, mazgad”¹⁹⁸ koji je nastao od osnove *mus-/muš-* „mazga, magarac” (upor. tršč.-tal. *mus*, furl. *muss* m. prema *musse* f., mlet. *muso* „magarac, osao, asinus”, istočakavski *muš* m. „osao, asinus” prema *muša* f. „oslica, magarica, asina”, crnogorski uzvik *musj, musjo* koji se koristi prilikom dozivanja magarca ima veze s alb. *mushk* m. „mazga” prema *mushkë* f., odakle cinc. *mušça* „mazga” i rum. *mușcoiu* m. „mazga” koje je nastalo iz **muslus*) iz

¹⁸⁷ ER II, str. 248 (kutsal); GH, str. 532.

¹⁸⁸ ВИБС, str. 103.

¹⁸⁹ ER II, str. 248 (kutsal); GH, str. 532.

¹⁹⁰ ВИБС, str. 50, 112.

¹⁹¹ IAJ XII 1, str. 35. „tračko ime reke Almus (u Moessia inferior = danas Lom), ligur. Alma,...”

¹⁹² IT, str. 66.

¹⁹³ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

¹⁹⁴ IT, str. 78.

¹⁹⁵ IT, str. 78.

¹⁹⁶ IT, str. 78; ЗКЈ II, str. 171.

¹⁹⁷ ВИБС, str. 116.

¹⁹⁸ Rječnik JAZU 30, str. 168 (MUŠAD).

pretpostavljenog balkansko-lat. primitivuma **muscus*¹⁹⁹ + ov + ce. Dalja veza osnove *mus-/muš-* sa maloazijskim etnikom *Μυσοί* je vrlo verovatna, po mišljenju Skoka, jer su oni prema Anakreontu pronašli *μιξίς ὄνων πρὸς ἴππους*, a prema *Meillet-Ernoutu* **muscus* je mediteranska reč kao i *asinus* „osao, magarac”.²⁰⁰

NOVA, 1560. = **NOVO**, derven 1586. (Fetislam)²⁰¹ je kontinuantna imena kastela *Novae* (*Aad Novas*, *Tab. peut., segm. VII; Novas, Itin. Anton*, 218, 1; */Auxilium/ Novense, Not. dign. or. XLI* 23, 34; *Νοβας, Procop., De aedif. IV* 6; *Theop. Simoc. Hist. VIII* 3-4, 11; *Theoph. Chron. p. 281*)²⁰² od lat. prid. *novae* „neobično, novo” koja se održava vekovima do kraja XVI veka, a locira se na ušću Čezave u Dunav.

OSLJAN, 1455. = **OSLAN**, 1466. = **OŠLJAN**, 1560. (Timok = s. Ošljane, opština Knjaževac)²⁰³ od stslov. **осьлѧъ** (gen. **осьлѧа**) „magarac, tovar, asinus” upor. ojk. **ASNICE**)²⁰⁴ + jan (upor. top. Ošljane, Ošljak, Oslari, itd.)²⁰⁵. U nauci se još vode rasprave o tome da li je posuđenica, na dunavskom limesu, u V ili VI veku nastala od lat. deminutiva *asellus* (upor. grč. deminutiv *ὀνίσκος*) ili od got. *asilus*, pre dolaska na dunavski limes.²⁰⁶ Meillet, Lehr-Splawinski i Mladenov iznose mišljenje, koje prihvata i Skok, da se got. *asilus* ne može staviti kao ishodište pre dolaska na Balkan zbog toga što je magarac mediteranska (balkanska, apeninska) životinja, te dakle i stvarni razlog govori da je posuđenica iz latinskoga.²⁰⁷

PETRUS, 1455. = Gorni **PETRUS**, 1455. = Dolna **PETRUŠA**, 1466. = Gorna **PETRUŠA**, 1560. (Timok = s. Petruša i top. Petruša u ataru istog sela sa starim grobljem gde je, sigurno, bilo smešteno prvobitno naselje, opština Knjaževac)²⁰⁸ od lat. forme kalendarskog l.i.

¹⁹⁹ ER II, str. 490 (muš).

²⁰⁰ ER II, str. 490 (muš).

²⁰¹ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 104-105.

²⁰² ПОА, str. 20-22.

²⁰³ ВИБС, str. 70, 129; *Miscellanea* 2, 1466, str. 35, napomena 105.

²⁰⁴ LH, str. 114.

²⁰⁵ IMJ, str. 240-241. Da je s. Ošljana svoj naziv dobilo od slov. òsao < lat. aselus potvrđuje i dubleta Magarac za brdo severoistočno nadomak sela.

²⁰⁶ ER II, str. 569 (osal).

²⁰⁷ ЕПР, str. 93.

²⁰⁸ ВИБС, str. 61, 76, 118; *Miscellanea* 2, 1466, str. 49, napomena 176.

Petrus < grč. Πέτρος „kamen, stena”²⁰⁹ u prve dve grafije starijeg popisa dok su grafije druga dva, ovde navedena, popisa od rum. l.i. *Petruša* f. prema *Petrušu* m.²¹⁰ i slov. prid. gornji i dolnja.

PLANA, 1560. (Fetislam = verovatno s. Plavna, opština Negotin)²¹¹ od lat. *planus* „ravan, zaravnjen”; reč je ušla preko romanizovanog sloja Vlaha, kao pastirski termin u srpsko-hrvatski jezik²¹² (upor. l.i. *Plana* f.; u Daničićevom Rječniku iz XIII veka kao top. Plana „A međe mu u Bosъ na vrъhъ Plane” i još mnogo top. i hidr. koji su navedeni u Rječniku JAZU).²¹³ Do današnjeg naziva Plavna došlo je usled kontaminacije slat. *plavus* (spominje se u listinama iz 1420. godine) „planus, ravan, zaravnjen” i lat. *planus* odakle su se zadržali suglasnici -v- i -n-.²¹⁴

PLUŽINA, 1455. = Boluzina, 1478-81. = POLUŽINA, 1560. (Svrljig = s. Plužina, opština Svrljig)²¹⁵ od vlat. *pluginum* „plužina, ravnica” (upor. top. *Pluginum*, zabeležen 1229. godine na Rabu koji danas ima grafiju Plogar,²¹⁶ a koji je, po mišljenju P. Šimunovića, nastao od dalm.-rom. *plaga*²¹⁷) < dalm.-rom. *plaga* < *πλάγια* „ravnica” (upor. s. Plažane u Srbiji od grč. *πλάγια*) što semantički odgovara lužinastoj i danas još uvek, velikim delom, neobrađenoj ravnici u kojoj plug još nije zaplužio (A. Loma nalazi osnovu navedenog ojkonima u slov. gl. *plužiti*),²¹⁸ a koja se udugo pruža ispod današnjeg s. Plužine (upor. „Ruište se zove vrh potoka Plužnice u knjaževačkom okrugu u Srbiji”²¹⁹ pored koga ne postoji zemlja koja bi se mogla plužiti „orati”). Grafija Boluzina (ukoliko nije slabo izraženi

²⁰⁹ ER II, str. 649 (Petar²); РЛИС, str. 156 (Петар).

²¹⁰ U s. Halovu ima l. i. Päturušu m.

²¹¹ ВИБС, str. 109.

²¹² ОП XI, str. 77.

²¹³ Rječnik JAZU 42, str. 957.

²¹⁴ LLI, fasc. I-VII, str. 866.

²¹⁵ ВИБС, str. 78, 134; Miscellanea 2, 1478-81, str.125.

²¹⁶ ЗКЈ II, str. 74.

²¹⁷ IT, str. 78.

²¹⁸ Развитие XIX 1, str. 85-86. gde Radoslav Radenković objašnjava Plužina od plug, ali nešto kasnije u istom radu kaže „Prema tome naziv Plužina ne bi mogao imati veze sa legendom koja se plete uz njega i određuje ga, već bi imao da znači KOLIBA KRAJ TORA.”

²¹⁹ Гласник СУД, XLIX, str. 62; ИБИД, str. 60. „Плужински поток, с'леве стране, тече из села Плужине.”

grafički nagoveštaj koji se može svoditi na *b-p-t-o-n-y*²²⁰) je mogla nastati od slov. *bol* < lat. *vall(is)* „dolina” (upor. top. *Bol* pred Dioklecijanovom palatom u Splitu koji se 1096. godine još izgovarao „*a Ballo*” od lat. *vallum* „šanac” i ojk. *Bol* na Braču s prelazom *v > b* i *a > o* poput Kattarum > Kotor i Massarum > Mosor) + slov. lužina „dolina s puno luža” < luža „lokva, bara; kaljuga, glib, blato”²²¹ gubljenjem suglasnika *-l-*, dok je u, osamdesetak godina, kasnijem popisu zabeležena grafija Polužina od slov. pred. *po* „ex” + slov. *lužina* „dolina s puno luža” (upor. „Vidiš stara solila, sad *lužina* i močvara”²²²), a tokom vremena u izgovoru lokalnog slovenskog stanovništva je izostavljen samoglasnik *-o-* pa je tako došlo do homonimije reči *plužina* „ravnica, dolina s puno luža” < slat. *pluginum* i reči *plužina* < slov. gl. *plužiti* „plugom orati” (upor. s. Plužac i Plužina, Srbija; s. Plužine, BiH; s. Plužine, Crna Gora; s. Plužina i Plužnje, Slovenija).²²³

STUPAJNA, 1454-79. (Crna Reka = top. Mali i Veliki Stupanj koji su na Epšelicovoj karti iz 1718. godine zabeleženi kao naselje Stupin gde se i danas nalazi raskrsnica seoskih puteva i materijalnih ostataka u ataru s. Velikog Izvora, opština Zaječar)²²⁴ od balkansko-lat. **stapanus* koje je, neovisno jedno od drugog, dalo slov. *stopan* i rum. *stapân* „gospodar, glavar pastirske organizacije” (vidi ojk. STUPANJE).

USTOBANJA, 1466. = Stupanje, 1454-79. (Klivje = Gelvije) = ISTOPANJE, 1560. (Crna Reka = Stopanja, deo s. Zlota, opština Bor)²²⁵ od balkansko-lat. **stapanus* (iliro-trač. **stapanus* semantički i fonetski slaže se sa sanskptskim kauzativom *sthapāyami* „čini da nešto stoji, postavljam”, *sthāpanam* „postavljanje”, *sthatatys* /upor. lat. *stapūtis* „stojati tiho, mirno”) koje je, neovisno jedno od drugog, dalo slov. *stopan* (alb. *stopán* je posuđenica iz južnoslovenskih jezika) i rum. *stapân* „gospodar, glavar pastirske organizacije” (ono što slovenski izvori zovu čelnik).²²⁶

²²⁰ ОП III, str. 6-7.

²²¹ Речник САНУ 11, str. 610.

²²² Rječnik JAZU 25, str. 231.

²²³ ИМЈ, str. 303.

²²⁴ ИБИ, str. 143.

²²⁵ ИБИ, str. 133; Miscellanea 2, 1466, str. 37; ВИБС, str. 105.

²²⁶ ER III, str. 339 (stòpanin).

FILURDIN, utvrđenje 1455. (Vidin = s. Florentin, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²²⁷ od imena antičkog kastela *Florentiana*²²⁸ čija je osnova izmenjena zbog turske ortografije i ditografije turskih pisara.

ČIBRE, 1560. (Vidin = s. Dolni Čibar, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²²⁹ od imena reke Cibrice u Bugarskoj koje je kontinuanta antičkog hidronima *Kiabros* koja se spominje kod Ptolomeja (*...Κιάβρου ποταμου ...Κιαβρω...ποταμω* Ptol. III 9,3).²³⁰

ČUPRJAN, 1455. = ČUPRIJAN, 1466. (Belgrad) = ČUPREN, 1560. (Polomje = s. Čuprene, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²³¹ od l.i. *Čuprijan* < lat. l.i. *Cyprianus*.²³²

ŠIŠENCE, 1455. = ŠIŠINCE, 1530-35. = ŠIŠENCE, 1560. = ŠIŠINCE, 1586. (Krivina = s. Šišinci, Mihajlovgradski okrug)²³³ od lat. l.i. *Sisinnus* (gen. *Sisinni*) < lat. *sisania* „ljulj, korov” < grč. *ζιζάνιον* semitskoga porekla²³⁴ (upor. slovensku paralelu, ojk. SENOVCE, itd.) + ce.

II 3

Ojkonima grčkoga porekla na teritoriji Vidinskog sandžaka nema mnogo, niti su oni približno iste starosti. Grčki elementi javljaju se, kao što je to u izvorima posvedočeno, još u vreme Justinijanove gradnje kastela (VI vek) u oblasti Akvisa (*εν χώρα Ακυνείσω*) i Naisopolisa (*ὕπὸ πόλιν δε Ναισσόν νεα μὲν*), do u vreme vizantijskog temata neposredno, pod uticajem crkve, i posredno u enklavama sa najjačim romanskim uticajem.

Grčke osnove koje sa sigurnošću nalazimo u obrađenim ojkonomima su sledeće:

²²⁷ ВИВС, str. 76, 81, 82, 85.

²²⁸ ПОА, str. 79.

²²⁹ ВИВС, str. 218.

²³⁰ RG, str. 8; Гласник СУД XLV, str. 45 Varoš Cebrus.

²³¹ ВИВС, str. 87, 117; Miscellanea 2, 1466, str. 52.

²³² ЗКJ II, str. 160 (Cyprianus).

²³³ ВИВС, str. 64, 103; ГЕМ 31-32, str. 81, 109.

²³⁴ ОП II, str. 112. Godine 1023. dubrovački gradski oci potpisali su spomenicu gde se mogu čitati i ovi potpisi: „Signum manu Sisinni...”, „...filius domni Sisinni...”. U jednoj drugoj povelji sastavljenoj u Dubrovniku 1050-55. godine, ima potpis: „Signum + manu Marguci cum fratre suo Urasci, filio Sisinni”; GH, str. 392.

ARHANĐEL, selište 1455. (Svrljig = nalazilo se uz manastir Arhangel koji je zabeležen u popisu iz 1478-81. godine, atar s. Pirkovca, opština Svrljig)²³⁵ od grč. ἀρχάγγελος „starešina anđela, prvi anđeo” disimilacijom $g - g > n - g$.²³⁶

ARGUDOVO, 1530-35. = ARGUDOVO, 1560. = ARGUDOVO, 1586. (Krivina)²³⁷ od prvog dela složenog imena ranovizantijskog kastela Ἀργα/νὸκλι / (*Procop. De aedif. IV 6, 21*) iz oblasti *Ad Aquas* izveden od grč. prid. ἀργ/ής/ „beo, sjajan, krečovit, blistav”²³⁸ + rum. prid. *ud* „mokar” < grč. ὕδωρ „voda”²³⁹ + ovo što govori da je ovo naselje bilo pokraj neke bele, blistave vode.

Gorne i Dolne POPOVICE, 1560. = G. i D. POPOVICA, 1586. (Krivina)²⁴⁰ od slov. *popovica* „žena popova, popadija; popova kći; žena, koja vrši službu popovsku kao pop”²⁴¹ od slov. pop „sveštenik rimske i grčke crkve” (upor. mnoštvo ojkonima na teritoriji Jugoslavije, onda prez. Popović, Popadić, itd.) < grč. παπάς.²⁴²

Dolne METEVNICE, 1560. (Crna Reka = s. Metovnica, opština Bor)²⁴³ od slov. *mètev* „zemljište, imanje, posed (obično uz kuću); zemljište koje pripada nekom selu, mestu, oblasti; deo nečijeg zemljišta koji se obrađuje, zabran; utrina, ledina na kojoj se obično napasa stoka, pašnjak” < grč. μετοχή „zajednica, zajedničko imanje” + nice i slov. prid. *dolnje*.²⁴⁴

DRĚMNIK, 1455. = DRMNIK, 1466. = DRĚMNIK, 1560. (Timok = s. Drvnik, opština Knjaževac)²⁴⁵ od grč. δρῦμ(ον) „šuma, šumica, ograđena (privatna svojina)”²⁴⁶ + nik (upor. ojk. VЪLČIDRЪM).

DRĚMЯK, 1455. = DRMNIK, 1466 = DRĚMLЯK, 1560.

²³⁵ ВИБС, str. 78; Miscellanea, 2, 1478-81., str. 140.

²³⁶ РЛИС, str. 30.

²³⁷ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

²³⁸ ПОА, str. 51.

²³⁹ ГН, str. 948.

²⁴⁰ ВИБС, str. 101, 102; ГЕМ 31-32, str. 107, 108.

²⁴¹ Rječnik JAZU 46, str. 810.

²⁴² ER III, str. 8-9 (pop).

²⁴³ ВИБС, str. 104

²⁴⁴ Речник САНУ 12, str. 445 (мѣтєв¹), str. 449 (мѣтєх); ГН, str. 607.

²⁴⁵ str. 72, 129; Miscellanea 2, 1466, str. 31, napomena 83.

²⁴⁶ IT, str. 69.

(Crna Reka)²⁴⁷ od grč. δρῦμ(ov) „šuma, šumica, ograđena (privatna svojina)” + jak (-nik, -ljak)(upor. ojk. ВЪЛЧІДРЪМ).

ZUNIK, 1455. (Timok = s. Gornje i Donje Zuniče, opština Knjaževac)²⁴⁸ od stslav. зовница „pojas” (Danilo II, Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih, XII-XIV vek) < grč. ζωνίτσα.²⁴⁹

ISKUMNA, 1455. = **SKUMNA**, 1466. (Belgrad) = **ISKUMLA**, 1560. (Vidin) = **ISKUMNA**, 1560. (Polomje = s. Skomlja, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁵⁰ od slov. prid. Skumna < skumen „mlado od životinja” < grč. σκῦμος (upor. σκῦμνῆν / σκῦμνῆν < grč. σκῦμνιον „mlado od životinja, catulus” / „Ne imatъ skumenъ съ Львомъ роžirovati”).²⁵¹

KALUGER, 1560. (Zagorje = danas s. Granitovo, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁵² od rum. *kaluger* „kaluđer” < grč. καλός „častan” + γέρων „starac”.²⁵³

KALUGEROVCE, selište 1560. (Vidin = top. Kaluger, atar. S. Mali Izvor, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁵⁴, vidi ojk. **KALUGER** + ov + ce.

KRELUŠTE, 1455. = **CRKVIŠTE**, 1466. = **ČERKVIŠTE**, 1560. (Crna Reka)²⁵⁵ od slov. crkvište „mesto gde je bila crkva ili gde su još zidine od crkve” kada je bilo postavljeno naselje („Na crkvište vargvarino,... U crkvište krstovo” od XIV veka u srednjovekovnim poveljama; „Ima vlaško bijelo crkvište, đe je vlaška bogomolja bila...” u narodnoj pesmi)²⁵⁶ < stsrp. цръкы, цръкы < praslov. съркы, gen. съркве < germ. **kirikō* (odakle nem. *Kirche*) < grč. κυριακή „(dom) Gospodnji”.²⁵⁷

MANASTIRICE, 1455. = **MANASTIRČICA**, 1466. =

²⁴⁷ ВИС, str. 81, 106; Miscellanea 2, 1466, str. 25, napomena 49.

²⁴⁸ ВИС, str. 58.

²⁴⁹ Зборник XLIV 3, (str. 147) 4, (str. 54).

²⁵⁰ ВИС, str. 74, 87, 113, 120, 139; Miscellanea 2, 1466, str. 54, napomena 206.

²⁵¹ Rječnik JAZU 64, str. 366.

²⁵² ВИС, str. 100.

²⁵³ Лексикон, str. 389.

²⁵⁴ ВИС, str. 137.

²⁵⁵ ВИС, str. 87, 105; Miscellanea 2, 1466, str. 55. Kod D. Bojanić Krelušte je pogrešno identifikovano kao s. Grlište.

²⁵⁶ Rječnik JAZU 4, str. 831.

²⁵⁷ ОП XI, str. 4.

MANASTIRICE, 1483. = MANASTIRIŠNICE, 1560. (Timok)²⁵⁸ od slov. manastir < grč. μοναστηριον „samostan“²⁵⁹ + ice.

MANASTIRIŠTE, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Manastirica, opština Kladovo)²⁶⁰ od slov. *manastirište* „mesto gde se nalaze ruševine manastira“ < grč. μοναστηριον „samostan“.²⁶¹

POPOVICA, 1530-35. = POPOVICE, 1560. = POPOVICA, 1586. (Fetislam = s. Popovica, opština Negotin)²⁶² od slov. *popovica* „popadija“ < *pop* „sveštenik rimske i grčke crkve“ (Vuk, XIII vek) + ica. Većina slavišta smatra sveslov. *pop* posuđenicom iz stvnem., a manjina od grč. παπάς, ali o tome odlučuje rum. *popă*, vokativ *popo*, koje se može tumačiti saamo iz grč. παπάς²⁶³ (upor. Top. Popadija u ataru s. Popovice).

PROPOPINCE, 1455, 1466. (Belgrad) = Gorne i Dolne PROPOPINCE, 1560. (Polomje = s. Protopopinci, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁶⁴ od slov. *protopop* < grč. πρωτοπαπάς < grč. πρωτο „prvi“ + grč. παπάς „pop“²⁶⁵ + in + ce i prid. gornje i donje (upor. s. Protopopinci / Srbija/, prez. Protopopvić, Protopopić).

SIDRO, selište 1455. (Belgrad ?)²⁶⁶ od nautičkog termina **σιδρω** < sgrč. σιδερο(v) < σιδηρος „gvožđe“²⁶⁷, što možda govori o eksploataciji gvožđa.

ČUBERNICE, 1478-81. = ČUBERNICE, može se čitati i ČUBRINICA, ČUBRENICA, ČUPERNICA, selište 1483. = ČIBRICE, 1560. (Svrljig)²⁶⁸ od slov. fitonima *čuber* (čubrъ, čubar) < grč. θύμβρος „satureia hortensis“ (upor. Prezime Čuber)²⁶⁹ + nice.

ČUBRA VUKČEVA, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam)²⁷⁰ od slov. fitonima *čubra* „satureia hortensis“ < grč. θύμβρος i slov. prid.

²⁵⁸ ВИС, str. 76, 129; Miscellanea 2, 1466, str. 33.

²⁵⁹ Лексикон, str. 579 (manastir).

²⁶⁰ ВИС, str. 11; ГЕМ 31-32, str. 78, 105.

²⁶¹ Лексикон, str. 579 (manastir).

²⁶² ВИС, str. 109; ГЕМ 31-32, str. 78, 102.

²⁶³ ER III, str. 8-9 (pop).

²⁶⁴ ВИС, str. 73, 116, 117.

²⁶⁵ ER III, str. 53 (prot).

²⁶⁶ ВИС, str. 88.

²⁶⁷ Зборник XLIV 3, str. 127.

²⁶⁸ ВИС, str. 132; Miscellanea 2, 1478-81., str. 146.

²⁶⁹ Rječnik JAZU 5, str. 82-83.

²⁷⁰ ВИС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104.

Vukčeva „ona koja pripada Vukcu” < l.i. Vukac.

ČUBRA VUKŠANOVICA, 1530-35. = ČUBRA VUKŠAN. 1560. = ČUBRA VUKSAN, 1586. (Fetislam)²⁷¹ od slov. fitonima *čubra* (čubrъ) < grč. θύμβρος „satureia hortensis” (upor. „Čubra cveće da me dobro čuva” i „Ocat od čubra”²⁷²) i slov. prid. Vukšanov(a) „ona koja pripada Vukšanu” + ica.

ČUBRA KOPRIVNICA, 1530-35. = ČUBRA KOPRIVNICE, 1560. = ČUBRA KOPRIVNICA, 1586. (Fetislam = verovatno se nalazilo u ataru s. Koprivnice, blizu s. ČUBRE STRAŽEVICE, opština Zaječar)²⁷³ od slov. fitonima *čubra* < grč. θύμβρος „satureia hortensis”, a radi boljeg geografskog određenja spomenut je ojk. Koprivnica.

ČUBRA, Ravna 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Čubra, opština Negotin)²⁷⁴ od slov. fitonima *čubra* < grč. θύμβρος „satureia hortensis” i slov. prid. ravna „planus”.

ČUBRA STRAŽEVICA, 1530-35. = ČUBRA ISTRAŽEVCE, 1560. = ČUBRA STRAŽEVICA, 1586. (Fetislam)²⁷⁵ od slov. fitonima *čubra* < grč. θύμβρος „satureia hortensis” i slov. prid. Stražev „mesto koje pripada straži; mesto gde se čuva straža” (upor. Top. Straževica „u nahiji Rudničkoj golo visoko brdo sa zidinama na vrhu svome”²⁷⁶) + ica.

ČUMJAN, 1560. (Timok)²⁷⁷ od *Čumjani* < nepotvrđenog l.i. Čum(a) < grč. κύμα „kuga”²⁷⁸ (upor. Prez. Čumak) + jani. Pretpostavljamo da je manastir pod imenom Čuma koji se spominje u Crnoj Reci bio blizu ovog naselja, a koji je svoj naziv dobio u narodu zbog lečenja ove opake bolesti u kakvoj bolnici pri samom manastiru (upor. Ojk. KOZMAR koji je verovatno tako prozvan po svetim Vračima, Kuzmi i Damjanu).

²⁷¹ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104.

²⁷² Rječnik JAZU 5, str. 82.

²⁷³ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104

²⁷⁴ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104.

²⁷⁵ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104.

²⁷⁶ СР, str. 717.

²⁷⁷ ВИБС, str. 129.

²⁷⁸ ER I, str. 341 (čuma).

II 4

Neosporna je činjenica da su dolaskom na Balkan slovenska plemena naišla na potomke, pre svega, poromanjenih starobalkanskih plemena (Iliri, Tračani, Mezi, Geti-Dačani, Dardanci, Tribali i dr.), pridošlica iz svih krajeva Rimskog Carstva (Male Azije, Italije, Španije, Germanije i dr. Sve do polovine VI veka), keltskih (Skordisci, Remi, Volsci i dr.) kao i drugih raznorodnih plemena, koji su poznati u srednjovekovnim spisima od VI do XVI veka i naučnoj literaturi pod jednim imenom – Vlasi. Onomastičkih tragova ovih romanizovanih stanovnika Balkana ima poprilično u ojkonimiji Vidinskog sandžaka.

Distinkcija između „vlaških” i rumunskih ličnih imena je tolika koliko smo uspeli za „vlaška” lična imena naći potvrde u starim srpskim srednjovekovnim poveljama i u turskim popisnim defterima XV i XVI veka južno od Dunava čije se poreklo sigurno objašnjava elementima „balkanskog jezičkog nasleđa, koji su do nas po pravilu doprli posredstvom zatečenih Romana, Vlaha”. Takvih ličnih imena Mitar Pešikan nalazi popriličan broj u Žičkoj i Limskoj povelji, tj. darovnici kralja Uroša I sv. Petru na Limu, Banjskoj (Svetostefanskoj) hrisovulji i u trima Dečanskim hrisovuljama (I, II, III), npr. Bala, Bale, Baldovin, Bana, Batina, Botoljan, Bukor, Bukulaj, Bun, Buta, Buckat, Buč, Guber, Janja, Kalana, Kalopa, Kopil, Krčelej, Kudelin, Kulin, Kuman, Kumanic, Kustodija, Lukar, Lucan, Mađer, Mana, Mane, Mačkat, Mik, Mikul, Opriša, Parkač, Pegrištan, Pelegrin, Petronja, Pilej, Sina, Singur, Sracin, Staver, Tus, Halapa, Haračug, Hrelja, Šarban, Šleman, te „imena sa udvajanjem formanata (Gagul, Gugota, Doda, Dedol, Lula, Nanota), do čega može dolaziti u svakom jeziku, ali ...su bila manje karakteristična za slovensku tvorbu (koja je išla uglavnom u pravcu sufiksacije), a više za supstrat...” i imena „Vladul, Negul, Rajul, Rašul, Stajul, Stanul, Hranul, Oparitul, Petralit i Karpos...”, a koja smo mi prihvatili kao „vlaška” lična imena.

Izraziti znaci koji svedoče o neslovenskom karakteru ovakvih ličnih imena, kao i onih koji se nalaze u osnovi antro-po-ojkonima, jesu npr. Sufiksi –ul (Karbul, Vlagul, Bratul, Balul/Palul/, Radul, Minul), –ej (Balej), –šor (Nikšor), itd.

Osnove balkanskih srednjovekovnih Vlaha koje su zabeležene na području Vidinskog sandžaka u turskim popisnim defterima

očuvale su se u onim ojkonimima koji nisu tokom vekova pretrpeli promenu osnove ili pak najčešće u toponimiji i hidronimiji kao fragmentarni ostaci nekadašnjih ojkonima. Te osnove govore i o prisustvu starosedelačkih vidinskih Vlaha kao i o novopridošlim Vlasima (vidi Braničevski tefter) sa juga naše zemlje krajem XIV i tokom XV veka, te su kao takvi zabeleženi i tokom XVI veka kada im se ukida status filurdžija i kada počinju povratne seobe Vlaha (Rumuna) iz Vlaške na području Vidinskog sandžaka.

Navešćemo nekoliko ojkonima koji su, pretpostavljamo, sa migracijom Vlaha prenešeni na teritoriju Vidinskog sandžaka. U Svetostefanskoj hrisovulji (1313-1318), zabeležen je katun Vlaha Barelevski (današnja gora Barel na području alb. s. Bajgorë kod Kosovske Mitrovice) za koga smatramo da se spominje kao ojk. Baraleva = Paraleva (Crna Reka = hidr. Paralevo) u ataru s. Bogovine, katun Vlaha Zarvinbce (13811.) koji se spominje kao ojk. Zarvince = Zirvince (Banja = top. Zarvin kamen i hidr. Zarvina) na području između planine Rtnja i Slemena, katun Vlaha Dragoljevci (1330.) koji se možda spominje kao ojk. (mezra) Dragijovce = Dragilovce (Timok = top. Dragilovci) u ataru s. Borovca, katun Vlaha **ГЪЛМАНЕ** (1330.) koji se spominje kao ojk. Sremlan = Siremljan (Crna Reka = mahala Sremljan) kao deo s. Podgorca, katun Vlaha Tudoričevci (1330.) koji se, verujemo, spominje kao ojk. Tudorča (Krivina = top. Tudorča) u ataru s. Velike Jasikove, možda „cathone Radoslavi Hurovich (1404.)” koji je spomenut u okolini grada Dubrovnika, a kod nas kao ojk. Huhurovica (Fetislam = s. Urovica) kod Negotina, katun Vlaha Proilovci (1313-1318.) (današnje s. Prelovc) na padinama Čičavice nedaleko od Vučitrna koji se spominje kao ojk. Perilovac (Krivina s. Perlovce) u Bugarskoj, Vlasi Čiči koji su se sa padina Čičavice preselili, jednim delom, na prostor Vidinskog sandžaka gde se spominju u osnovi ojk. Čičikovce (Crna Reka = top. Čičikovce) u ataru s. Marinovca i Vlasi P̄soderbci koje daruje Stevan Nemanja crkvi sv. Nikolaja u Vranji gde se spominje, u katalogima Ohridske arhiepiskopije, vlaško vladičanstvo, odakle se oni iseljavaju blizu Hlerina osnivajući selo Pisoder, ali ne u celosti jer se s. P̄soderbci u okolini Vranja spominje i u XIV veku odakle su pred Turcima prebegli na teritoriju kasnije formiranog Vidinskog sandžaka gde se spominje kao ojk. Ipsoder (Zagorje = s. Psoderci) u Bugarskoj.

Naselja koja se kao sela i selišta (mezre) spominju na Kosovu, u

okolini Prištine, Glogovca, Kamenice i drugde, kao npr. Čučulaga (rum. l.i. Čučul/agã/) nalazimo u Vidinskom sandžaku kao ojk. G. i D. Čučule (Zagorje = s. Čičil) u Bugarskoj, s. Magura (rum. magurã „brdo, šumski brežuljak”) nalazimo kao ojk. Megurice (Fetislam) u ataru s. Radujevca, s. Makreš (rum. makriš „kiseljak”) nalazimo kao ojk. Makreš (Vidin = s. Makreš) u Bugarskoj, s. Šarban (rum. l.i. Šarban) nalazimo kao ojk. Širban = Šarbanovce (Banja = s. Šarbanovac), s. Kopilig (rum. l.i. Copil < rum. copil „dete”) nalazimo kod nas kao ojk. Kopilovce (Vidin = s. Kopilovci) u Bugarskoj, s. Rugotica (rum. l.i. Rug < rum. rug „kupina”) nalazimo kod nas s grafijom Rugova, mesto Kračor blizu Đakovice nalazimo kod nas kao ojk. Kračulovce (Timok), itd. Mnogo je takvih ojkonima koji se mogu navesti u prilog seobe Vlaha krajem XIV i tokom XV veka, no bez dubljih analiza ne valja se upuštati u donošenju ishitrenih zaključaka, jer su to, inače, nama poznata lična imena autohtonih srednjovekovnih balkanskih Vlaha sa ovoga područja, poznati kao Vidinski Vlasi, u što će nas dobrim delom uveriti analiza pojedinih ličnih imena zabeleženih u fragmentima opširnog popisa Vidinskog sandžaka iz 1478-81. godine (vidi PRILOG II).

Često, dakle, imena žitelja pojedinih naseobina, kao što možemo videti u PRILOGU II, „nisu značila saamo puko ukazivanje na mesto življenja, nego su značile i etnografsku pripadnost datoj zajednici...” (OP III, str. 35), a lična imena u osnovi antropo-ojkonima mogu najčešće ukazivati na rodonačelnika, što im onda uvećava etničku indikativnost i čini ih sigurnim pokazateljima etničkih prilika, a ređe na poglavara, koji može biti i u opreci sa sastavom stanovništva.

Sagledavanjem materijala navešćemo rumunska lična imena rodonačelnika koja se nalaze u osnovi antropo-ojkonima i ostale rumunske osnove, koje smo identifikovali, u ojkonimiji Vidinskog saandžaka.

BALEJ, 1560, 1586. (Krivina = s. Balej, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁷⁹ od rum. l.i. *Balej* (upor. Rum. l.i. *Bala*).

BALILOVCE, selište 1455. (Svrljig = top. Balovac, atar s. Željeva, opština Svrljig)²⁸⁰ od rum. l.i. *Bal(a) + ilã + ov + ce*.

²⁷⁹ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 108.

²⁸⁰ ВИБС, str. 81.

BALINCE, selo pusto 1455. = BALNICA, selište 1466. (Timok = s. Balinac, opština Knjaževac)²⁸¹ od rum. l.i. *Bal(a) + in + ce*.

BALKOVCE, 1560. (Zagorje)²⁸² od rum. l.i. *Bal(a) + ko + ov + ce*.

BALUL (u registru PALUL), 1455. = BALUL, 1454-79. (Zagorje = verovatno s. Palilula, Mihajlovgradski okrug, Bugarska)²⁸³ od rum. l.i. *Balul* (upor. rum. l.i. *Bala*), odnosno od rum. l.i. *Pal*²⁸⁴ (upor. Porodični nadimak u s. Šipikovu, *aj lu Pa la* „Palovci“²⁸⁵).

BANILEJ, drugo ime PANTALEJ, 1560. (Crna Reka)²⁸⁶ od rum. augmentativa *bānilej* „banjetine“ < lat. *balineae* „kupališta“ odnosno od kaalendarskog l.i. *Pantalej*²⁸⁷ < grč. Παντελεήμων „svemilostiv“.

BANOVCE, 1455, 1560. (Zagorje)²⁸⁸ od rum. l.i. *Ban(a)*²⁸⁹ + *ov + ce*.

BATINCE, 1530-35, 1560. (Krivina)²⁹⁰ od rum. l.i. *Batin(a)*²⁹¹ + *ce*.

BATINCE, 1560. (Crna Reka)²⁹², vidi BATINCE.

BATINCE, 1560. (Timok)²⁹³, vidi BATINCE.

²⁸¹ ВИС, str. 70; Miscellanea 2, 1466, str. 35

²⁸² ВИС, str. 113.

²⁸³ ВИС, str. 64. Grafija u tekstu izvora je BALUL < rum. l.i. *Bal(a) + ul*, dok je u registru na str. 212. grafija PALUL < rum. l.i. *Pal + ul* pa se ne može sa sigurnošću odrediti osnova ovog ojkonima. Da je to bilo naselje Vlaha (Romanovlaha) potvrđuje i to da se timarnik zvao Ivan (kalendarsko ime češće kod balkanskih starosedelaca), a njegov otac Albul, koji je predao u nasledstvo timar svom sinu („Timar na Ivan, sin na Albul. Sin e na potomstventimariot“); ИБИ, str. 107.

²⁸⁴ ОП III, str. 32 uzorak arbanaskih imena iz 1571. i str. 31. uzorak arbanaskih imena iz 1485. godine gde l.i. *Pal*, Mitar Pešikan identifikuje kao arbanasko, ali valja reći da se l.i. *Pal* nalazi i kod Rumuna, vidi u DNFR, str. 349. gde se ovo l.i. objašnjava ugarskim *Pál* „Paul“.

²⁸⁵ Meštani ovog sela kažu da se predak ove porodice zvao *Pal*, a u svakodnevnom komuniciranju *Palja* koje je nastalo svakako od l.i. *Pavel*.

²⁸⁶ ВИС, str. 105.

²⁸⁷ ЛН, str. 140; Miscellanea 2, 1478-81, str. 123.

²⁸⁸ ВИС, str. 100.

²⁸⁹ ОП III, str. 26.

²⁹⁰ ВИС, str. 188; ГЕМ 31-32, str. 81.

²⁹¹ ОП III, str. 26.

²⁹² ВИС, str. 104.

²⁹³ ВИС, str. 108.

BATINCE, selište 1560. (Timok)²⁹⁴, vidi BATINCE.

BATNA, 1455. = BATNA, selište 1466. = BATNO, 1560, 1586. (Krivina = top. Batina, atar s. Braćevec, opština Negotin)²⁹⁵ od rum. l.i. *Bat(i)na*.²⁹⁶

BERILOVCE, selište 1455. (Šehirkej = s. Berilovac, opština Pirot)²⁹⁷ od rum. l.i. *Berilo* (upor. **Берило**, ime trojici žičkih Vlaha) < alb. *berr* „ovca” + *ilā*²⁹⁸ + ov + ce.

BERIŠ, 1455. = PERIŠ, 1478-81, 1560. (Svrljig = s. Periš, opština Svrljig)²⁹⁹ od rum. *periş* „krušar, teren obrastao kruškama” < rum. *păr* < lat. *pirus* „kruška” (upor. *Aluniş* „leskovik, leskovača”, *caliniş* „šuma gde raste kalina”, *petriş* „kamenit teren”, itd.)³⁰⁰ ili, što je verovatnije, od rum. *periş* „teren gde voda ponire” < rum. *pere* „ponire, gubi se (nešto)” < lat. *perdo* „izgubiti, proliti” tim više što u ataru s. Periš na mestu zvanom Pandiralo ponire Svrljiški Timok i da nakon nepunih hiljadu metara isti ponovo izvire.³⁰¹

²⁹⁴ ВИБС, str. 108.

²⁹⁵ ВИБС, str. 65, 102; ГЕМ 31-32, str. 108; Miscellanea 2, 1466, str. 29.

²⁹⁶ ОП III, str. 26.

²⁹⁷ ВИБС, str. 76; danas postoji i selo Balta Berilovac u opštini Knjaževac.

²⁹⁸ РККС I, str. 36; Zabeležen je i ojk. Berilje, top. Berilci i prez. Berilović kao zanimljiv primer slovenske paralele prezimena Ovčarević; ER I, str. 110 (baran). Toponim Baranica (opština Knjaževac) nastao je od osnovec baran „ovan” + ica. Reč je mogla nastati od uzvika bar (u Vlaha Istočne Srbije) + bar (Hercegovina) kojim se uzvikuje ovci da mirno stoji. Da je reč postojala i na Balkanu, to dokazuje alb. *berr* „ovca”, grč. βάριον πρόβατον kod Hesycha. Potvrđena je kao alpinska reč, u nordijskom i keltskom, onda u mađarskom *bárány* „jagnje”, odakle naziv za Baranju. Skok drži da reč potiče iz panonsko-slovenskoga. Reč je svakako – navodi dalje Skok – predie., ali upoređuje i npers. Barra „jagnje” (*varnak, pehl. Varak „ovan”). Toponimi s istom osnovom su još Baran i Baranji (upor. Slov. paralele, ojk. Ovčara, Ovčar Banja, Ovčara Suhopoljska, Ovčare, Ovčarevo, Ovčari, itd.).

²⁹⁹ ВИБС, str. 77; Miscellanea 2, 1478-81, str. 120.

³⁰⁰ Fitonimi su još Periş u ataru Donjeg Milanovca, Dušanovca, Jabukovca, Malog Jasenovca, itd., Fraseniş na Miroč planini i na Kučaj planini, Goruniş u ataru Milatovca, Plopiş u ataru Klokočevca, Kraku Vunturiş u ataru Majdanpeka, itd.

³⁰¹ Nema osnove Radoslav Radenković kada u svome radu „О етимологији неких топонима југоисточне Србије” (Развитак, 1979, бр. 1, стр. 92.) iznosi sledeće: „Етимолошко објашњење топонима Периш није далеко од етимолошког објашњења назива Прахово”. Будући, Radoslav Radenković, koristi u svome radu „Етимолошки рјечник хрватскога или српскога језика” od Petra Skoka valja mu predočiti mišljenje koje iznosi P. Skok „Odatle toponim rum. Podrietla Periš (selo, Srbija, Timok) < rum. Păr < lat. *pirus* 'kruška'...” pod odrednicom „pirula”.

BESINČINCE, 1466. (Belgrad) = BEŠIČINCE, selište 1560. (Polomje)³⁰² od rum. *beşiç* „mehuri koji se dignu kada se neko opeče”, ali i svako drugo „uzdignuće terena koje podseća na mehur svojim oblikom” < rum. *beşiçă* < lat. *vessīca* „bešika, mehur”³⁰³ + in + ce (upor. Ojk. Bešići, Beška, onda slov. paralela, ojk. Mešina, Mehurići, itd.). Reč svakako pripada balkanskom latinitetu (upor. alb. *mëshikë*, *peshikë* i *fshikë*).

BOJADIK, 1560. (Zagorje)³⁰⁴ od arom. l.i. *Boiagi* < *boyaci* „vopsitor” + ik.

BORUŽNICE, 1455. = BORUŽNICA, 1466. = PORUZNICA, 1478-81. = PORUŽNICE, 1560. (Banja = s. Poružnica, opština Sokobanja)³⁰⁵ od rum. *boruj* (*boruĝ*) „urvine” u prva dva popisa da bi u zadnja dva popisa, verovatno dolaskom srpskog stanovništva, počelo se izgovarati s osnovom od slov. prid. *poružn(a)* „podosta ružna” + ice.

BRATULEVCE, 1560. (Zagorje)³⁰⁶ od rum. l.i. *Bratul* + ev + ce.

BUNILOVCE, 1455, 1466, 1483. = BULINOVCE, 1560. (Timok = s. Bulinovac, opština Knjaževac)³⁰⁷ od rum. l.i. *Bunilă*³⁰⁸ (upor. rum. l.i. *Bun*; sa suf. *-ilă* *Bučil/ă/*, *Trailă*, itd.) u turskim popisima XV veka, dok je osnova u popisu iz druge polovine XVI veka nastala od l.i. *Bulin* + ov + ce.

BUČAČIN, 1455, 1466, 1483, 1560. (Timok)³⁰⁹ od rum. l.i. *Buč*³¹⁰ + ač + in.

BUČINAC, 1530-35. = BUČINCE, 1560. = BUČINAC, 1586.

³⁰² ВИБС, str. 122; Miscellanea 2, 1466, str. 57.

³⁰³ ER I, str. 141 (bešika¹); Zanimljiv je ojk. BESAR, selište 1455, 1466, 1560. (Zagorje) izveden od radne imenice besar „besnik, čovek koji čvrsto drži zadanu reč” < alb. *besë* „zadana vera hajducima koja traje do zalaska sunca, časna reč” < ie. bhendh- „vezati” + ar < lat. -arius koji, donekle, ukazuje na doseljenje albanaca u vreme turske vlasti na tlo Vidinskog sandžaka.

³⁰⁴ ВИБС, str. 113.

³⁰⁵ ВИБС, str. 83, 153; Miscellanea 2, 1466, str. 69, napomena 277; Miscellanea 2, 1478-81, str. 165, napomena 130.

³⁰⁶ ВИБС, str. 119; Miscellanea 2, 1478-81, str. 120.

³⁰⁷ ВИБС, str. 88, 120; Miscellanea 2, 1466, str. 58.

³⁰⁸ (ОВЭВРЭО), str. 35.

³⁰⁹ ВИБС, str. 73, 143; Miscellanea 2, 1466, str. 49, napomena 173.

³¹⁰ ОП III, str. 26.

(Krivina = top. Bučinac, atar s. Dubočane, opština Zaječar)³¹¹ od rum. apelativa *bučin* (*variantă a lui bucium*) „starinski muzički instrument”³¹² + ac.

BUČINCE, selište 1455. = BUČAČIN, selište 1478-81, 1560. (Svrljig = uz s. OKOLIŠTE)³¹³ od rum. l.i. *Buč*³¹⁴ + ač + in.

VALUGA, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Vajuga, opština Kladovo)³¹⁵ od rum. *valugă* (= *vaḷugă*) „krivina reke, ugao zemlje koji čini reka svojim krivudavim tokom, sprud”.

VINE, 1455. = VINA, 1454-79, 1466. = VINE, 1560. (Timok = s. Vina, opština Knjaževac)³¹⁶ od rum. l.i. *Vina* (upor. rum. l.i. *Vinea* i romansko l.i. u srednjovekovnoj Dalmaciji, *Vinea*)³¹⁷.

VINOVCE, 1455, 1483. (Gelvijske, od 1530. Crna Reka = top. Venovac, atar s. Mali Izvor, opština Boljevaac)³¹⁸ od rum. l.i. *Vina* (upor. rum. l.i. *Vinea* i romansko l.i. u srednjovekovnoj Dalmaciji, *Vinea*)³¹⁹ + ov + ce.

VIŠOVICE, selište 1455. (Svrljig = hidr. Viševac, atar s. Vlahovo i hidr. Viševska reka, atar s. Guševac, opština Svrljig)³²⁰ od rum. l.i. *Viş*³²¹ + ov + ice.

VLAGULOVAC, 1530-35. = VLAGULOVCE, 1560. = VLAGULOVAC, 1586. (Krivina)³²² od rum. l.i. *Vlagul* + ov + ac (upor. rum. l.i. *Vlaga*).

VĀRSOVA, 1560. (Krivina = hidr. Vrsovac, atar s. Rečke, opština Negotin)³²³ od rum. l.i. *Vr̃s* (upor. „Kalendarskih imena koja su tipična za dečanske Vlahe u ovome selu nema, ali ako je ime *Vr̃salb* /čitaj Vrsalj/ nastalo od Ursus, onda je i vlaški uticaj prisutan,

³¹¹ ВИБС, str. 100; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

³¹² DNFR, str. 82.

³¹³ ВИБС, str. 78, 156; Miscellanea 2, 1478-81, str. 142.

³¹⁴ ОП III, str. 26.

³¹⁵ ВИБС, str. 109; ГЕМ 31-32, str. 79, 103.

³¹⁶ ВИБС, str. 66, 108; ИБИ, str. 129; Miscellanea 2, 1466, str. 28, napomena 68.

³¹⁷ Miscellanea 2, 1478-81, str. 124; DNFR, str. 485, 3KJ II, str. 352.

³¹⁸ ВИБС, str. 69.

³¹⁹ Miscellanea 2, 1466, str. 124; DNFR, str. 485; 3KJ II, str. 352.

³²⁰ ВИБС, str. 82.

³²¹ Miscellanea 2, 1466, str. 127. (Uporedi rum. l.i. Viş u s. Halovu, rum. i bug. l.i. Vişa/Viša).

³²² ВИБС, str. 100; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

³²³ ВИБС, str. 101.

a vidljiv je i preko imena Hrelja i Lalbko, potvrđenim kod Vlaha izvan dečanskog područja" /ZŠJOK, str. 361/) + prid. prisvojni suf. -ova (upor. Vrse, Vrselje, Vrsakovo, Vrsi i Vrsine, onda dalmato-romansko l.i. Ursaicus, l.i. Vrsaiiko, Vrsajko, prez. Vrsalović, Vrsajković, „Boshillo Vrsula”, 1582. /ZŠJOK, str. 317./ i dr.).

Gorne KLANOVA, selište 1560. (Crna Reka³²⁴ od rum. l.i. *Kalan(a)*³²⁵ + ova.

Gorne PLANINICE, 1455, 1466. (Vinišnica) = Dolne PLANINICE, 1455. = Dolna BLANINICA, 1466. (Vinišnica = s. Planinica, opština Zaječar)³²⁶ je ojk. izveden od dem. *planinice* f. pl. „više manjih pašnjačkih visoravni ili utrina na kojima su Vlasi napasali svoja stada”, koja potiče od južnoslovenskog pastirskog termina planina < praslov. **poln-* + ina (upor. Lat. planus „ravan, gladak, otvoren”, stsllov. Plan „ravan”, slovenački plan „ravnic”, „čist od šumskog rastejnja”, češki plany, plánja, planeé, plano „ravno”, donjeluz. plany³²⁷ itd.). Još je K. Jireček u svojoj Istoriji Srba napisao „Suvati na brdima zvali su se u Srbiji i u Bugarskoj u 13. i 14. veku ‘planine’”, ali je već tada ova reč počela da dobiva značenje brda uopšte, a docnije, za neko vreme, što više i značenje šume. Ona se javlja i u grčkim poveljama iz Makedonije i Tesalije kao „πλανινή u značenju planinskih pašnjaka...”.³²⁸ Da bismo razumeli šta je predstavljala reč planina za čoveka nemanjičke Srbije navešćemo nekoliko primera iz Dečanske hrisovulje: „od zle réke kudé se ni ore ni kosi – tozi vse planina”, „od Vṛṛmoše kudé se ni ore ni kosi – tozi vse planina”, dakle onaj deo što nije za obrađivanje, koji se „ni ore ni kosi”, a valjda nije ni šuma.³²⁹ U jednom brdskom kompleksu moglo je biti više planina pa se ona nalazi u množini, kao npr. u Dečanskoj hrisovulji „grnčarevŕske planine koje su nad Dečani”, „al’tinŕske planine”, „građbŕcke”, „plavŕske”, itd.³³⁰ Neke planine u Srbiji i danas imaju pluralni oblik, kojim se mogao obuhvatiti ceo brdski masiv na kome je bilo niz planina, kao npr. Gledićske planine, Svrljiške

³²⁴ ВИБС, str. 107.

³²⁵ ОП III, str. 26.

³²⁶ ВИБС, str. 60, 61; Miscellanea 2, 1466, str. 19, 22.

³²⁷ BS I, str. 21.

³²⁸ ИС III, str. 181.

³²⁹ Гласник СУД 12, 43.

³³⁰ BS I, str. 17.

planine, Kučajske planine, Morihovske planine, Karpatske planine, itd.

Od Vukovog Srpskog Rječnika, gde se reč *planina* f. objašnjava kao „der Bergwald, saltus, mons silvosus, gora”³³¹, pa sve do Skokovog Etimologijskog Rječnika, gde se reč *planina*, f. isto tako objašnjava neistorijski kao „šumom obrastao brdovit predio, mons, montanea”³³², jedino u delu VI. Mažuranića, *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*, nalazimo objašnjenje reči *planina*, f. kao „mons, saltus, itd., ali upravo i ono, što Niemci zovu Alm, Alpe, Bergweide, Bergtrift”³³³ tj. „suvat, planinski pašnjak, utrina”, itd. Da je reč *planina* bila najpre balkanski stočarski termin i da je kasnije postala, u južnoslovenskim govorima, geografski termin, ukazuje nam T. Radivojević u svom radu o Lepenici (SEZ 47, 27) gde ima 12 *planina* pod oznakom „oralija i livada”, onda kod M. Filipovića u radu o Takovu (SEZ 75, 37) nalazimo *planina* kao deo sela 5 puta, itd.³³⁴ Takvo se mišljenje o reči *planina* održalo, uglavnom u planinsko-brdskim predelima kod gorštaka vičnih stočarstvu, i u prvoj polovini XX veka. Evo nekoliko primera. U istočnoj Srbiji „Ograda, 'carina' je odvajala selo sa u t r i n o m, odnosno p l a n i n s k o m p a š o m od 'sinora' (obradive zemlje, 'polja')...”³³⁵. J. Dedijer iznosi da u Hercegovini ima „*planina* na kojima (seljaci) drže stoku, a sela imaju i po više *planina*”³³⁶, a iz daljeg izlaganja se vidi da su to „ljetne planine” odnosno pašnjaci. T. Smiljanić u svom radu o Mijacima, kada govori o stratigrafiji, iznosi: „Treći je klimatski pojas alpijski. Obuhvata visove iznad šumske zone. To se u narodu zove '*planina*'...”. Padine iznad s. Tresonče su livade do izvesne visine, „iznad toga su padine sa šumom. Posle nastaje prostrana '*planina*'”.³³⁷ U Dobriču se veli da „selo isteruje stoku na '*planinu*' ili '*utrinu*'”. Istočna Hercegovina zna za „seoske *planine*”. Iz rada Sv. Tomića, *Piva i Pivljani*, vidimo da s. Vojinovići imaju *planine* Tursku glavu,

³³¹ CP, str. 505.

³³² ER II, str. 675.

³³³ PHPR, str. 932.

³³⁴ BS I, str. 20, napomena 49.

³³⁵ GEM 31-32, str. 155.

³³⁶ CE3 12, 5, str. 58.

³³⁷ BS I, str. 18.

Planinicu, Poglečje, Rađin do, Zelenu glavicu i Lukavicu³³⁸ (nemoguće je poverovati da jedno selo može imati u posedu 6 planina u geografskom smislu „mons, gora”). R. Nikolić veli da je u Vranjskoj Pčinji „Motina bila *planina* na kojoj su letovali Vlasi (Crnovunci)” pa nastavlja „*planina*, tj. paša i šuma”.³³⁹ Nećemo pogrešiti ako kažemo da je „*planina*” reč koja je najpre bila upotrebljavana, naročito u grčkoj Makedoniji, u naseobinama po Tesaliji, a onda u zemljama stare srpske države, što objašnjavaamo time, da su ti tereni upravo stočarski na kojima su se kretali romanski Vlasi. Delovi Epira i Tesalije predstavljali su *Veliku Vlahiju* te su dugo vremena Vlasi bili posrednici svega onoga što je strujalo iz bogatije grčke u siromašniju slovensku kulturu. U doba Nemanjića i docnije romanski Vlasi su živeli uz slovenski živalj, ali nekako odvojeno, bili su bilingvisti, pa pretpostavljamo da su baš oni popularizovali i reči kao što su *planina*, *vatra* i tome slično,³⁴⁰ koje svakako nisu bile romanske, ali ipak mi bismo bez romanskih Vlaha govorili svuda „gora” i „oganj”. Migracijom tih Vlaha, po gorama Srbije, i drugim krajevima Balkana, što se u poveljama često spominje, preneo se specifičan balkanizam, stočarsko-oronimski termin *p l a n i n a* u Bosnu, Crnu Goru, Dalmaciju, Hrvatsko Primorje, Istru, Sloveniju do Slovačke, Poljske i Zakarpatske Rusije.³⁴¹ Na primeru ovde navedenog ojk. Planinice, zapažamo pluralni oblik, a zbog same konfiguracije terena na kome se nalazi, ne može se pod tim pojmom u pluralu podrazumevati „gora mons” već samo „planinski pašnjak, seoska utrina, Alm, Alpe”, dok nam prid. Gornje i dolnje još više ukazuje na to da su postojali letnji (gornji) i zimski (dolnji) pašnjaci (upor. „PLANINICA – zaselak Dinoše” u Titogradskoj Malesiji.³⁴²)

Gorne ČUČUNE, 1455. = Gorne ČUČULE, 1466. = Gorni ČUČUL, 1560. = Dolni ČUČUL, 1560. (Zagorje = s. Čičil, Mihajlovgradski okrug)³⁴³ od rum. l.i. u vok. sing. *Čučule* (upor. s. *Çyçylage* na Kosovu i Metohiji³⁴⁴ i nadimke kod Vlaha Istočne Srbije,

³³⁸ CE3 59, 31.

³³⁹ БТР; BS I, str. 18.

³⁴⁰ BS I, str. 5, 10.

³⁴¹ BS I, str. 23.

³⁴² ЗШЈОК, str. 544.

³⁴³ ВИБС, str. 74, 84, 125, 152; Miscellanea 2, 1466, str. 65.

³⁴⁴ ОI 10, str. 55.

Čučuljaga, Čučuljeće i prez. *Čučulović* kao i lična imena splitske vlastele *Chuchula, Chucula* i *Chuchiula* u XIV i XV veku).

Gorni PREVALAC, 1530-35. = Gorne PREVALCE, 1560. = Gorni PREVALAC, 1586. = Dolne PREVALCE, 1560. = Dolni PREVALAC, 1586. (Fetislam = nalazilo se u ataru s. Malajnice, opština Negotin)³⁴⁵ je, možemo pretpostaviti, od rum. *preval(e)* „udolina” < lat. *prae* + *valles* + ac ili od slov. *prevalac* „mesto gde je kakva prevala, odnosno vodomeđa ili razvođe” (upor. u Dušanovoj hrisovulji „... po dĕlu putemĕ na Prĕvalъsĕ”, Priča veli da je gospodar grada Sokola u Aleksinačkom okrugu zatvarao prolaz Moravici bivoljim kožama „... Kad bi voda došla do velike visine, ona bi prevaljivala preko jedne presedli... Ta se presedao zove i danas Prevalac”, itd.)³⁴⁶ i prid. gornji (gornje) i dolnji (dolnje).

GRAMADA, selište 1455, 1560. (Zagorje = s. Gramada, Mihajlovgradski okrug)³⁴⁷ od rum. *gramadă* „hrpa kamenja” i ne treba da je posuđenica iz južnoslovenskoga nego iz lat. *grūmus* (upor. rum. deminutive *gramojoară*, *gramazuică*, Romani na Krku *gramazo*, Albanci *gĕrmadhĕ*, kod kočevaljskih Nemaca *grumade*, Mleci *grumada*, Furlanci *grumade*, sve u značenju „hrpa, gomila, pogranični kamen”).³⁴⁸

GUBEROVCE, 1466, 1560. (Timok = iseljeno u Šumadiji krajem XVIII veka)³⁴⁹ od rum. l.i. *Guber*³⁵⁰ + ov + ce.

G. SUMARIN i D. SUMARINOVAC, 1530-35. = Gorne i Dolne SUMARINOVCE, 1560. = G. I D. SUMARINOVCE, 1586. (Fetislam = s. Samarinovac, opština Negotin)³⁵¹ od rum. l.i. *Sumarin* koji je nastao od sanktorema *Sumarin*³⁵² < korelativa *Su-* < lat. prid. *sanctus* „sveti” + lat. l.i. *Marin(us)* (upor. Sanktoreme *Subriana*, *Sučekala*, *Suđarađ*, *Sufilip*, *Supetar*, *Superka*, *Sutrojica*, *Suvid*,

³⁴⁵ ВИБС, str. 109, 111; ГЕМ 31-32, str. 102, 105.

³⁴⁶ Rječnik JAZU 50, str. 782.

³⁴⁷ ВИБС, str. 72, 123.

³⁴⁸ ER I, str. 606 (gramada).

³⁴⁹ ВИБС, str. 143.

³⁵⁰ ОП III, str. 26.

³⁵¹ ВИБС, str. 65; ГЕМ 31-32, str. 79, 105.

³⁵² Miscellanea 2, 1466, str. 127.

Sutilija, itd.)³⁵³ + ov + ac i slov. prid. gornje i dolnje. Grafija *Sumarinovatz* je zadnji put zabeležena na Langerovoj karti 1718. godine, a tek 1741. godine³⁵⁴ na Katastarskom popisu Krajine i Ključa³⁵⁵ je zabeležena, sa novoromanskim refleksom *sa(n)-* (upor. rum. *sî/n/* „sveti”) < lat. prid. *sanctus* „sveti”, grafija Samarinovac (upor. „Velika opština Samarina na Pindu, naseljena Rumunima, nazvana je svakako po sv. Marini, ime mesta romanskog porekla; Pouqueville piše ovo ime *San Marino*, Heuzey *Santa Marina*”³⁵⁶) mada Putanec iznosi mišljenje da je novoromanski refleks *sa(n)-* unošen već od XV veka (upor. *Sanbas* < *San Basso* < *sanctus Bassius*)³⁵⁷.

G. i D. GALBINCE, 1586. (Fetislam)³⁵⁸ od rum. prid. *galbin* „žut” < lat. *galbinus* (upor. galben „dukat” u šatrovačkom govoru)³⁵⁹ + ce. Navedeni ojk. je verovatno nastao po žutoj boji zemlje, ilovači ili je možda naziv došao od njegovih stanovnika, Vlaha dukatnika, koji su do 1586. godine plaćali filuriju.

G. i D. ŠTUBIK, 1530-35. = Gorni i Dolni IŠTUBIK, 1560. = G. I D. ŠTUBIK, 1586. (Fetislam = s. Štubik, opština Negotin)³⁶⁰ od rum. *ștub(e)j* „truncus cavus aquae colligendae, šuplje drvo ukopano oko izvora” slov. porekla + ik i prid. gornji i dolnji.

³⁵³ Slovo XIII, str. 137-175; ER II, str. 378 (Mārīn); Crkva manastira u Donjoj Kamenici kod Knjaževca datirana je u sam kraj XIV veka. U ovoj crkvi na zapadnom zidu zapadnog kraka prikazana je Sveta MARINA. Kult Svete Marine razvija se od sredine XIII veka. Prvi put u celoj figuri javlja se u Bojani, Gračanici, Karaanu, Matejču, Markovu manastiru, itd. Vidi: Mirjana Đorđević-Ljubinković i Radivoje Ljubinković, Crkva u Donjoj Kamenici, Starinar, nova serija, knj. I, SAN, Beograd 1950, str. 58; Subriana < *Sutčubriana < sanctus Cyprianus, Cučekla < Su + Tekla, Sudurađ < Cu + Đurađ, Sufilip < Su + Filip, Supetar < Su + Petar, Superka < Su + Perka (< hipokoristik od Petronija), Sutrojice < Su + Trojice (< Trinitas), Suvid < Su + Vid (slov. bog Svantovid), itd.

³⁵⁴ Споменик СКА ХСѢІ, други разред 75, str. 19.

³⁵⁵ Miscellanea 2, 1741, str. 292.

³⁵⁶ ЗКЈ, str. 474; G. Weigand navodi Samarina.

³⁵⁷ Slovo XIII, str. 139.

³⁵⁸ ГЕМ 31-32, str. 103, 105.

³⁵⁹ ER I, str. 546. (galben).

³⁶⁰ ВІВС, str. 109; ГЕМ 31-32, str. 78, 79, 102.

DĀLGAŠEVCE, 1560. (Polomje = s. Dlglaševci, danas s. Zamfir, Mihajlovgradski okrug)³⁶¹ od rum. l.i. *Dilg(a)*³⁶² (upor.top. *Dilga*, Rumunija) + aš (upor. rum. l.i. *Doinaș*) + ev + ce.

DRAGULOVCE, selište 1560. (Svrljig)³⁶³ od rum. l.i. *Dragul* + ov + ce.

DUDEVLAD, 1478-81. (Zagorje)³⁶⁴ od rum. l.i. *Dud'l* + prisvojni prid. suf. –ev + (*h*)*lad* nastao redukcijom (upor. „Direktan spomen nastanjenih Vlaha u Čabiću je Bogdan a sin mu Radoslav a ded mu Vlah... i više drugih nejasnih /imena/: Magel, Cecel, Hejmič, *Dud'l*, Hunjer, Dumic koja po svoj prilici treba pripisati Vlasima”).³⁶⁵

ZARVINCE, 1455, 1466. = ZIRVINCE, 1560. (Banja = hidr. Zarvina i top. Zarvin kamen između planine Rtnja i Slemena)³⁶⁶ od katuna „*Vlahь Zarvinьce*” koga Jovan Uglješa daruje Hilandaru 1381. godine, a koji se verovatno krajem XV veka preselio u područje Banje, na padinama planine Rtnja i Slemena.³⁶⁷ Ta je migracija mogla biti, najverovatnije, nakon Maričke (1371.) ili Kosovske bitke (1389.), ali svakako pre nego je oblast Banja potpala pod tursku vlast 1396. godine. Koliko je nama poznato katun Vlaha Zarvince se više ne spominje u svojoj matičnoj oblasti.

IVLADILOVCE, 1455. = VLADILOVCI, 1530-35. = VLADILOVCE, 1560. = VLADILOVCI, 1586. (Krivina)³⁶⁸ od rum. l.i. *Vlad* (upor. *Vlad, Brad, Dana, Stan, Bad, Bud, Dan, Grad, Julg, Lal, Lack, Man, Nan, Rad, Sas, Urs, Vlas, Zay* kod rumunskih manastirskih stočara Fogaraša i Marmaroša³⁶⁹; M. Pešikan navodi sledeća l.i. kao arbanaška: *Vlad, Bab, Goga, Deda, Zara, Lala, Mal, Pal, Ćika* u turskom defteru iz 1485. i alb. l.i. *Vlad, Baç, Gika, Goga, Goma, Deda, Dida, Doda, Zara, Mark, Mic, Nika, Pal, Peka, Prend, Tola* u turskom defteru iz 1571.³⁷⁰ od kojih se mnoga nalaze kao lična imena

³⁶¹ ВИБС, str. 117.

³⁶² КИС II, str. 329.

³⁶³ ВИБС, str. 200.

³⁶⁴ Miscellanea 2, 1478-81, str. 134.

³⁶⁵ ЗШЖОК, str. 366.

³⁶⁶ ВИБС, str. 84, 133; Miscellanea 2, 1466, str. 66.

³⁶⁷ ЗСССД, str. 446.

³⁶⁸ ВИБС, str. 71, 103; ГЕМ 31-32, str. 81, 109.

³⁶⁹ BS VII-VIII, str. 4.

³⁷⁰ ОП III, str. 31-32.

kod Vlaha u istočnoj Srbiji)³⁷¹ + *il(ă)* (upor. rum. l.i. *Vladilă*) + ov + ce.

IVLADINE, 1455, 1483. (Crna Reka)³⁷² od prot. I- + rum. l.i. *Vlad* (upor. ojk. IVLADILOVCE) + ine.

IPSODER, 1560. (Zagorje = s. Psoderci, danas s. Kosta Perčevo, Mihajlovgradski okrug)³⁷³ od slov. *psoderb* (upor. psòglav, reč nastala prema grč. κυνοκέφαλος, a nalazi se kod Herodota i drugih te u Pseudo-Kalistenovoj Aleksandriji, koja se već u XIII veku prevodila na slovenske jezike)³⁷⁴ prema imenu *Vlaha Psoderbci*, koje daruje Stefan Nemanja crkvi sv. Nikolaja u Vranji gde se, kako saznajemo u katalozima Ohridske Arhiepiskopije, pominje *vlaško vladičanstvo*. Kasnije u svojoj hrisovulji Stefan Prvovenčani podvrgava sve Vlahe njegove kraljevine, pa i Vlahe Psoderbci, pod jurisdikciju srpskog arhiepiskopa u Žiči, nakon čega se oni sele (Dobar deo ovih Vlaha ostaje jer se spominje s. *Psoderbci* u okolini Vranja u XIV veku, danas s. Soderci/Suderci)³⁷⁵ u, po njima prozvano, selo *Pisoder* blizu Hlerina gde se, u poveljama zadnji put, 1335. godine spominje sedište vlašskog episkopa.³⁷⁶ Odatle se pod naletom Turaka, najverovatnije, krajem XIV i tokom XV veka, doseliše u nahiju Zagorje u Vidinskom sandžaku.

ISTANOVCE, 1455, 1483. (Zagorje)³⁷⁷ od rum. l.i. *Stan* (upor. lat. l.i. *Stan/us/* kao i l.i. *Stan* kod rumunskih manastirskih stočara Fogaraša i Marmaroša;³⁷⁸ slovenska l.i. su „išla uglavnom u pravcu sufiksacije“³⁷⁹) + ov + ce.

ISTANOVCE, selište 1455. = STANOVCE, selište 1466. (Zagorje)³⁸⁰, vidi ojk. ISTANOVCE.

³⁷¹ U s. Halovu postoje prezimena Gacović od l.i. Gac, prez. Babić od l.i. Bab, l.i. Čića, Zarā, Gogā, Paľa u s. Šipikovu, Doda u c. Halovu kao i l.i. Micu, Nicā, Peca, Marcu, itd.

³⁷² ВИС, str. 71, 202.

³⁷³ ВИС, str. 123.

³⁷⁴ Rječnik JAZU 53, str. 578.

³⁷⁵ Гласник СНД II, 1-2, str. 301.

³⁷⁶ Гласник СНД II, 1-2, str. 308.

³⁷⁷ ВИС, str. 90, 204.

³⁷⁸ BS VII-VIII, str. 4.

³⁷⁹ ОП III, str. 26.

³⁸⁰ ВИС, str. 74; Miscellanea 2, 1466, str. 47.

ISFIRLIG, 1455, 1560. (Svrljig = ostaci srednjovekovnog grada Svrljiga, opština Svrljig)³⁸¹ od rum. *sfrlig* „izvijen, uzdignut, usukan” < rum. *sfrli* „zvuk koji se čuje prilikom bacanja duguljastog oblog kamena sa velike strmeni” na kojoj je, valja istaknuti, ovaj srednjovekovni grad i sazidan³⁸² (upor. rum. *a sfrlig/at/* „izvio se, usukao se” u visinu, ka nebu, kao listovi kukuruza za vreme suše; rum. *sfrlază* „propeler, zvuk propelera”, itd.)³⁸³ + *ig* lat.-grč. porekla (lat. nenaglašeni *-icus* = grč. *-ικός*)³⁸⁴. Budući je 1018. godine u povelji vizantijskog cara Vasilija II Ohridskoj arhiepiskopiji, zabeležena grafija - episkopija *Sfelig(ovo)* - primarnija u razrešavanju ojk. *Isfirlig* mogla bi se njegova protumačiti od grč. *σπήλυγξ* „pećina”, a njih sa zapadne strane velike strmeni, na kojoj je bio postavljen srednjovekovni grad, doista ima.

JANOVCE, 1466. (Vidin = s. Janovec, Mihajlovgradski okrug)³⁸⁵ od rum. l.i. *Jan*³⁸⁶ (**Жань**, istog porekla kao Ivan/Jovan, ali je u slov. primljeno i kao Žan posredstvom romanskih izvora)³⁸⁷ < grč. *Ἰωάνης* (*Ioan* je lično ime mnogih rumunskih vladara u srednjem veku, dok je kod Vlaha ist. Srbije poznato ime *Jon/a/*, odatle prez. *Jonović*³⁸⁸ lično ime *Jan* spominje se u manastiru Krepičevcu koga je sagradio

³⁸¹ ВИБС, str. 80, 204.

³⁸² Spominje se u Žitiju Simeona Nemanje od Stevana Prvovenčanog 1181. kada je Nemanja, pored gradova Ravni i Koželja, razorio i slavni grad Sferlig i u tzv. Svrljiškom jevanđelju 1279. kao grad Svrliz.

³⁸³ Mihajlo Kostić u radu Grad Svrljig, separat iz Glasnika Srpskog geografskog društva, sv. I, br. 2, Beograd 1970, str. 101-110 kaže: „Reč Svrljig je ostatak iz tračkog /.../. U današnjem rumunskom jeziku reč ‘svrljuga’ (zvrluga) je naziv za malu ribu žute boje (Cobitis taena)”. Prof. S. Georgijević u BS VII-VIII, str. 78. kaže: „Svrljig p. svirluga ‘čikov’, virluge ‘kruška’ sa prel. –uga > -ig”. Prof. R. Radenković sa više domišljanja, ali maanje jasnoće u svom radu O etimologiji nekih toponima jugoistočne Srbije, Razvitak 1 (1979), str. 92. određuje Svrljig kao „sveto mesto, ‘svetilište’”, itd.

³⁸⁴ ER I, str. 712 (ik¹).

³⁸⁵ Miscellanea 2, 1466, str. 40.

³⁸⁶ Miscellanea 2, 1466, str. 144, 153.

³⁸⁷ РИБДип, str. 98.

³⁸⁸ Skoro svi rumunski srednjovekovni vladari pored imena nose ime Ioan kao što su srpski srednjovekovni vladari nosili ime Stefan.

Georgije /pravilno *Georgina*/ Janov sin u vreme velikog vojvode Radula IV).³⁸⁹

JARINA, selište 1455, 1466. = JARNINO, 1483, 1560. (Banja = top. Jarnin, atar s. Žučkovac, opština Sokobanja)³⁹⁰ od rum. l.i. *Jarn(a)* < rum. *ǰarna* „zima” (upor. rum. l.i. *Iarna* /DNFR, str. 253./) + ino.

JARMENINCE, selište 1478-81. (Zagorje = neki stanovnici sela GUJSAVCE tu stanuju)³⁹¹ od rum. l.i. *Iermen*³⁹² + in + ce.

JORGOVO SELCE, 1466. (Belgrad)³⁹³ od rum. l.i. *Jorg(a)*³⁹⁴ (Jorǰga muško ime ili žensko ime /Novaković/, kod Rumuna prezime odakle deminutiv *Jorgolo* na Krku i grč. deminutiv *Jorgakis*)³⁹⁵ koje je varijanta hrišćanskog imena sveca Georgije („odatle Georgijević podrijetlom zacijelo Cincari”)³⁹⁶ < grč. Γεώργιος „zemljoradnik”³⁹⁷ + ovo i deminutiv selce „seoce” < selo „pagus”.

KALANIK, 1455. = Gorni i Dolni KALENIK, 1560. (Vidin = s. Kalenik, Mihajlovgradski okrug)³⁹⁸ od rum. l.i. *Calan(a)*³⁹⁹ + ik (upor. s. Calan u Crnoj Gori i top. Kalanska kula u okrugu pirotskom u Srbiji).

KALANIK, 1455. (Zagorje = s. Kalina, Mihajlovgradski okrug)⁴⁰⁰, vidi ojk. KALANIK.

³⁸⁹ Manastir Krepičevac se spominje u turskim popisima od 1466. godine pa nadalje, ali je bez sumnje sagrađen još krajem XIV veka od vlaškog vojvode Radula I, a tek krajem XV veka je dograđivan od Georgija (pravilno Georgina) Janovog sina, njegove žene Zore i sina Manojla u vreme vlaškog vojvode Radula IV.

³⁹⁰ ВИБС, str. 84, 153; Miscellanea 2, 1466, str. 61, napomena 245.

³⁹¹ Miscellanea 2, 1478-81, str. 164.

³⁹² Miscellanea 2, 1478-81, str. 125, 129.

³⁹³ Miscellanea 2, 1466, str. 58.

³⁹⁴ Naziv navedenog ojkonima ne treba dovoditi u vezu s turcizmom jorga < tur. Yorga „konj kasač koji podiže u jedan mah obe desne ili leve noge”. Vidi Rječnik JAZU 4, str. 568.

³⁹⁵ ER I, str. 559 (Georgije). ГЕМ 15, str. 165. „JORGO, čobanin, koji zna da se rodio na zimovniku negde oko Leskovca, ali nezna u kojem selu”.

³⁹⁶ ER I, str. 559 (Georgije).

³⁹⁷ РЛИС, str. 64 (Георгије).

³⁹⁸ ВИБС, str. 60, 119, 135.

³⁹⁹ ОП III, str. 26.

⁴⁰⁰ ВИБС, str. 63.

KALANIK, 1455, 1483. = KALADNIK, 1466. (Crna Reka = hidr. Kalinački potok, atar s. Slatine, opština Bor)⁴⁰¹, vidi ojk. KALANIK.

KALOTINE, 1455. (Svrljig ? = top. Kalotina, opština Svrljig)⁴⁰² od rum. pejorativnog l.i. *Calot(a)* (καλοτα, rum. l.i. *Cálota*)⁴⁰³ < grč. καλοτα „lobanja, ćela” + ine (upor. lat. l.i. *Calvēna* „Ćelo” < lat. *calvus* „ćela”, izmišljeno ime za ćelavog C. Macija prijatelja Cezarova⁴⁰⁴ i oronim u Daciji Ripensis, koga spominje Teofilakt Simokata, pod imenom *Calvo munte* /Καλβομουντις/ „Ćelavo brdo /Goli vrh/”)⁴⁰⁵ ili neposredno od grč. καλοτα „lobanja,ćela” po konfiguraciji terena (upor. brdo Golgota na kome je razapet Isus Hrist od aram. *gulguhtha* „lobanja” ili brdo iznad s. Prlite Barbaroš < lat. *barba* + *rasa* „obrijana brada”, figurativno „Golo brdo”, itd.⁴⁰⁶).

KARBULOVCE, 1560, 1586. (Fetislam = s. Karbulovo, opština Negotin)⁴⁰⁷ od rum. l.i. *Carbul* (upor. s. Krabul s metatezom od Karbul kao i top. Krabula, Krabulin dol i hidr. Krabulska voda)⁴⁰⁸ + ov + ce.

KAŠAJNA, 1586. (Fetislam = top. Kašajna, atar s. Tekije, opština Kladovo)⁴⁰⁹ od rum. *casa* „kuća” < lat. *casa* „koliba, kućica, daščara, baraka” + ina, a zbog turske ortografije isto slovo se može čitati *s* = *š* kao i slovo *y* koje znači ili samoglasnik *i* ili suglasnik *j*, te je zahvaljujući arabici, koja je u osnovi suglasničko pismo, zabeležena navedena grafija u interpretaciji Dušanke Bojanić.⁴¹⁰

KIRBULOVCE, selište 1566. (Timok = „izvan deftera ...a nalazi se u sinorima pomenutog sela po imenu Ravna”, opština Knjaževac)⁴¹¹, vidi ojk. KARBULOVCE.

⁴⁰¹ ВИБС, str. 71; Miscellanea 2, 1466, str. 23, napomena 35.

⁴⁰² ВИБС, str. 79.

⁴⁰³ ДОР, str. 227.

⁴⁰⁴ ЛН, str. 160 (*Calvēna*).

⁴⁰⁵ ЗКЈ I, str. 79.

⁴⁰⁶ ОЕ ЈЛЗ 3, str. 203.

⁴⁰⁷ ВИБС, str. 111; ГЕМ 31-32, str. 105.

⁴⁰⁸ ОI 10 (1982), str. 63.

⁴⁰⁹ ГЕМ 31-32, str. 105.

⁴¹⁰ ЛН, str. 170 (*cāsa*), ОI III, str. 6.

⁴¹¹ Miscellanea 2, 1466, str. 64.

KOPILOVCE, 1455. = KOVILOVCE, 1466. (Vidin) = KOVILOVO, 1530-35. = KOVILOVA, 1560. = KOVILOVO, 1586. (Krivina = s. Kivilovo, opština Negotin)⁴¹² od rum. l.i. *Covil(a)*⁴¹³ (upor. rum. l.i. *Covilă* < *covilă* „krivina, kobilica“⁴¹⁴)⁴¹⁵ + ovo.

KOKORNICA, selište 1466. = KOKORNICE, selište 1560. (Zagorje)⁴¹⁶ od rum. l.i. *Cocor* < rum. zoonima *cocor* „divlja guska“ + nica (upor. l.i. Kokor, Kokora, patr. Kokorić, **Кокорникъ**, top. Kokorina i Kokorići⁴¹⁷; rum. l.i. *Cocor* i top. *Cocora* i *Cocorul* u Rumuniji⁴¹⁸).

KOLINOVCE, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina)⁴¹⁹ od rum. l.i. *Colă* < l.i. Nikola (upor. *Colică f.* < Nikola) + in + ov + ce.

KORBOVO, 1530-35. = KORBOVA, 1560. = KORBOVO, 1586. (Fetislam = s. Korbovo/ i ostrvo Korbovo naspram s. Korbovo na Dunavu/, opština Kladovo)⁴²⁰ od rum. l.i. *Corb(jă)* (upor. rum. l.i. *Corbu/*, *Corbea*, *Corbei*, *Corbescu*, *Corbuleanu*, *Corbuleț*, *Corbuț* itd.)⁴²¹ < lat. l.i. *Corvinus* + ovo ili od ihtiološkog termina lat. *corvus*

⁴¹² ВИБС, str. 102; Miscellanea 2, 1466, str. 47, napomena 167; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁴¹³ Miscellanea 2, 1478-81, str. 153.

⁴¹⁴ DNFR, str. 145.

⁴¹⁵ Ukoliko bismo prihvatili grafiju KOPILOVCE, koju smatramo pogrešnom, i etimološki obradili, ona potiče od rum. l.i. Copil < rum. kopil „dete“ (upor. **Копиль**, Kopilovik 1417. godine, prez. Kopilović) + ov + ce. Osnova je ilirotračka ie. Porekla, koja se očuvala u originalnom obliku u albanskom, odakle je, u doba vlaško-albanskog nomadstva po katunima u balkanskim planinama, prenesena u ostale balkanske jezike. Osnova je alb. glagol pjell „rađam“ s pref. ko= sanskrt. ka- „rdavo“. Prema tome *ko-+ *pelnos „rdavorođeni“ (ER II, str.147-148.). Meyer zastupa romansko poreklo ove reči: copil < lat. copilis „dete koje je rodila krčmarica“ (lat. copa), dok Puškariu ovu reč nalazi samo „u rumunskim dijalektima na jugu Dunava“ dakle u balkanskih Vlaha. Sv. Georgijević iznosi da je reč romanskog porekla i nabraja uz reč kopile brojne toponime s osnovom „kopilj-i kobilj-: Kopiljak, Kobiljak, Kobiljac, Kovilja, Kovelje (odatle navedeni ojk. Kopilovce ima 1466. godine grafiju Kivilovce –podvukao S.G.) kojima su nazvani razni tereni, ...a čisto stočarskog značaja“ (upor. brdo Kapilija, atar s. Niševca, opština Svrlijig; top. Kopilica, deo grada Splita, Hrvatska). Naziv ojk. KOPILOVCE, prema tome, može da potiče i od stočarskog termina za prostor gde su se k o p i l i e „ojagnjile“ ovce.

⁴¹⁶ ВИБС, str. 145; Miscellanea 2, 1466, str. 44.

⁴¹⁷ РибДѣП, str. 105.

⁴¹⁸ DNFR, str. 138.

⁴¹⁹ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁴²⁰ ВИБС, str. 109; ГЕМ 31-32, str. 78, 103.

⁴²¹ DNFR, str. 146.

(Plinije) „riba drugorazredne kvalitete, crne boje” (upor. vlat. *korbet* (Krtole/ „riba koja živi u osekama”, *korba* /Budva/ „riba koja živi uz kraj”, alb. *kórb* /Ulcinj/ „riba koja se lovi popunicama”)⁴²² što je, zapravo, prenos kopnenog izraza lat. *corvus* „gavran”, poput ihtiološkog termina oslić „riba drugorazredne kvalitete” od lat. *aselus* „magarac” i tome slično (upor. s. Korbevac kod Vranja i s. Korbulić kod Kačanika; top. *Rîpa Corbi* i *Fîntîna Corbi*, *Corbul*, *Corbi*, *Corbeni*, itd.)⁴²³ + ovo. Samo naselje Korbovo, koje je postavljeno na obali Dunava, i ostrvo s identičnim imenom dovoljno ukazuje da se ovi nazivi mogu izvesti od lat. *corvus* „riba drugorazredne kvalitete, crne boje” < lat. *corvus* „gavran” tim više što su se meštani ovog naselja, kao i drugi uz Dunav, odvajkada bavili pretežno ribolovom.⁴²⁴

KRAČULOVCE, 1560. (Timok)⁴²⁵ od rum. l.i. *Kračul* + ov + ce (upor. top. *Kračul*, Mihajlovgradski okrug, Bugarska i lično „Ime Krač, skraćeno od Kračun, potiče iz balkanskoromanskog nasleđa”⁴²⁶).

KRČUREVCE, 1560. (Vidin)⁴²⁷ od nepotvrđenog rum. l.i. *Crčur* < rum. *crčur* „kovrdžava, loknica” (upor. rum. *crețul* „kovrdža”) + ev + ce.

KRŠATOVCE, 1530-35. = **KRŠATOVCE**, 1560. (Krivina)⁴²⁸ od rum. prid. *crș(i)at* „zakovrdžan, uvijen, zakrivljen” + ov + ci.

KUDEL, 1560. (Zagorje = s. Kudelin, Mihajlovgradski okrug)⁴²⁹ od rum. l.i. *Cudel(in)*⁴³⁰ (upor. „U Grmočelu ...javljaju se obitelji gdje su braća Nikola i Mojsej, u drugoj otac Altoman i sin Đurđica. Podalje je jedan Šapran... David, pa *Kudelin* i Nikola, pa Hrs i nećak mu Žud. Neki od ovih antroponima upućuju na Vlahe nastanjene u Grmočelu.” /ZŠJOK, str. 365./; „...delom nejasna imena, za koja – budući da se ne mogu (pouzdan) objasniti kao slovenska – zaključujemo da su elementi balkanskog jezičkog nasleđa, koji su do

⁴²² ER II, str. 184 (krb).

⁴²³ IMJ, str. 207; DNFR, str. 146.

⁴²⁴ TZPP, str. 66-77: Naime, svi stanovnici naselja uz Dunav bavili su se ribolovom kao osnovnom i dodatnom granom privređivanja.

⁴²⁵ ВИБС, str. 108.

⁴²⁶ ЗШЈОК, str. 308; ER II, str. 125.

⁴²⁷ ВИБС, str. 118.

⁴²⁸ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81.

⁴²⁹ ВИБС, str. 207.

⁴³⁰ ОП III, str. 26.

nas po pravilu došli posredstvom zatečenih Romana, Vlaha... npr. ... Kopil, Krčelej, *Kudelin*..." /OP III, str. 26./; lična imena braće Drman i *Kudelin* poznata iz istorije Braničeva u XIII veku⁴³¹).

KUMANICE, selište 1455. = KUMANCE, 1466. (Banja = top. Kumin Potok, atar s. Trgovišta i Žučkovca, opština Sokobanja)⁴³² od rum. l.i. *Cuman* (*Cumanic*)⁴³³ < etnonima Kuman „narod ugrofinskog porekla koji je tokom XI veka prodro na Balkan”⁴³⁴ + ice („Tu je i ime *Cumanic* i Lazar ...koja se imena također susreću u vlaškim katunima...” /ZŠJOK, str. 364./; s. Kumane kod Velikog Gradišta).

KUMANCE, 1455. (Crna Reka)⁴³⁵ od rum. l.i. *Cuman*⁴³⁶ < etnonima Kuman + ce.

LAGOŠEVCE, 1455. (? = s. Lagoševci, Mihajlovgradski okrug)⁴³⁷ od rum. l.i. *Lagoș* (upor. „U Srednjem Selu u Drenici čini se da je bilo vlaškom naseljavanja. Tamo nalazimo djeda Luna pa Ivana Gobunovića, Pilipa Kalimanića, Dragoslava Batavalu i *Lagoș*a Dragomirovića... Još je tu i patronimik od vlaškoaga imena Kalota.”⁴³⁸) + ev + ce.

LAGUŠOVCE, selište 1560. (Banja = top. Laguševac, atar grada Sokobanje)⁴³⁹, vidi ojk. LAGOŠEVCE.

LALINCE, 1455, 1478-81, 1560. (Svrljig = s. Lalinac, opština Svrljig)⁴⁴⁰ od rum. l.i. *Lala* (*Lalinaț*)⁴⁴¹ + in + ce. Zapažena su - veli Mitar Pešikan - „imena sa udvajanjem formata (Gagul, Gugota, Doda, Đdol, Lula, Nanota), do čega može dolaziti u svakom jeziku, ali se ipak verovatno može reći da su bila manje karakteristična za slovensku tvorbu (koja je išla uglavnom u pravcu sufiksacije), a više za supstrat (up. Slične likove u toponomastičkom nasleđu: Piperi, Cecuni, Cuce, Dide, Dodoši i sl.)” U selu „Krstavljanima je ...po

⁴³¹ ИСН I, str. 442-443.

⁴³² ВИВС, str. 85; Miscellanea 2, 1466, str. 66. napomena 268.

⁴³³ Miscellanea 2, 1478-81, str. 123; ОП III, str. 26.

⁴³⁴ РЛИС, str. 116.

⁴³⁵ ВИВС, str. 63.

⁴³⁶ Miscellanea 2, 1478-81, str. 123; ОП III, str. 26.

⁴³⁷ ВИВС, str. 73.

⁴³⁸ ЗШЈОК, str. 366.

⁴³⁹ ВИВС, str. 133.

⁴⁴⁰ ВИВС, str. 81, 207; Miscellanea 2, 1466, str. 158, napomena 113.

⁴⁴¹ КИС II, str. 328.

jedan Ivan, Tudor i Stepan vlaškoga ishodišta, pa još jedan Bagreš i Rajko Bulat i Droča sa sinom *Lalošem* istoga” porekla i „od neslovenskih imena s kojima se u vlaškim obiteljima kalendarska nalaze u sprezi zanimljivo je istaknuti ime Baldovin, Hrs, Staver, Altoman, *Lale*, Bač, Buckat...” (ZŠJOK, str. 356, 362.).

LINEVO, selište 1466. = LINOVA, 1454-79. = LINEVA, može se čitati i LINOVA, 1560. (Polomje = bivše s. Gorne Linevo, danas spojeno sa s. Kovačicom, Mihajlovgradski okrug)⁴⁴² od rum. l.i. *Lin(ă)* (upor. rum. l.i. *Linul*, *Lenul*) < rum. *lin* „tih, blag”⁴⁴³ (Od iste je osnove nastao slov. zoonim *lin* „slatkovodna riba mirnih voda; Tinca vulgaris f. Cyprinidae”) + evo.

LIPOVCE, 1455. = LUPOVCE, 1466. = LIPOVCE, 1560. (Vidin = bivše s. Lupovec, Lupovsko hanče ili top. Lupovec, atar s. Gramade, Mihajlovgradski okrug)⁴⁴⁴ od rum. l.i. *Lup(ul)* < rum. zoonima *lup* „vuk, kurjak” < lat. *lupus* + ov + ce (upor. s. Lupac /BiH/, Lupinica /Slovenija/, Lupinjak /Hrvatska/, Lupište /Makedonija/ koja bi mogla imati osnovu od rum. *lup* „vuk”) ili od l.i. *Lup(o)* < lat. l.i. *Lupus* < lat. *lupus* „vuk” (ime hrišćanskog svetitelja).⁴⁴⁵

MAKREŠ, selište 1466. (Zagorje) = MAKREŠ, 1560. (Vidin = s. Makreš, Mihajlovgradski okrug)⁴⁴⁶ od rum. *macriș* „kiseliš, kiseljak”, a verovatno ukazuje na migraciju sa Kosova gde i danas postoji s. *Makresh*.⁴⁴⁷

MAROVCE, 1455, 1483. (Zagorje)⁴⁴⁸ od rum. *măr* „jabuka” < lat. *malus* (grč. *μηλέα*) „jabuka (drvo)”⁴⁴⁹ + ov + ce (upor. l.i. Marul, prez. Marulić iz XV veka i l.i. *Marulus* na rimskim natpisima; slov. paralela je ojk. JABUKOVCE, 1560. u nahiji Fetislam).⁴⁵⁰

⁴⁴² ВИБС, str. 208; Miscellanea 2, 1466, str. 25; ИБИ, str. 131.

⁴⁴³ ОП III, str. 25.

⁴⁴⁴ ВИБС, str. 59, 118; Miscellanea 2, 1466, str. 45.

⁴⁴⁵ ER II, str. 332. prez. Lupulovičočito od rum. Lupul < lup < lat. lupus.

⁴⁴⁶ ВИБС, str. 141; Miscellanea 2, 1466, str. 26, napomena 57.

⁴⁴⁷ ОI 10, str. 56, napomena 44.

⁴⁴⁸ ВИБС, str. 67, 209.

⁴⁴⁹ LH, str. 625 (mālus).

⁴⁵⁰ ER II, str. 380 (Marul).

MEGURICE, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = blizu s. Radujevca, opština Negotin)⁴⁵¹ od rum. *magura* (*megura*) „brdo, brežuljak, šumoviti proplanak” (upor. top. *Megura*, *Megora*, *Magura*, *Magora*, *Mogura*, *Migora*, *Magurica*, *Maguriča*, *Maguriči*, *Magureča*, *Magurka* i *Magorka* u Rumuniji⁴⁵² i više top. *Magura* u Srbiji i Hercegovini⁴⁵³) + ice.

MILAJNICA, 1530-35. = MILAJNICE, 1560. = MILAJNICA, 1586. (Fetislam = s. Malajnica, opština Negotin)⁴⁵⁴ od rum. *malaj* „hmelj, kukuruzno brašno, proja”, nejasnog porekla⁴⁵⁵ (upor. top. *Malaište* više puta potvrđen u Rumuniji⁴⁵⁶) + nica.

MINULOVCE, selište 1455. (Svrlijig ?)⁴⁵⁷ od rum. l.i. *Minul* (upor. ime hrišćanskog svetitelja Μηνῶς)⁴⁵⁸ < rum. *mină* „rudnik (rudarsko okno)” + ov + ce (upor. ojk. RUDARE i RUDARŠTICE).

MIRILA, 1530-35. = MIRLA, 1560. = MIRILA, 1586. (Krivina)⁴⁵⁹ od rum. l.i. *Mirila*⁴⁶⁰ (upor. rum. l.i. *Mirila*⁴⁶¹; od 1357. godine opštinske vlasti u Šibeniku donose uredbe u vezi s ispašom Vlaha na šibenskom području koji su, zapravo, osnivači mesta *Mirilović* i zaseoka Bulati /od rum. l.i. *Bulat* čije poreklo Vesna Jakić-Cestarić dovodi u vezu s Pečenjzima, tursko pleme, koji su u znatnim skupinama od XIII veka bili nastanjeni po istočnim predelima današnje Srbije/ od vremena Turaka, koji po svoj prilici potiču od srednjovekovnih hercegovačkih *Vlaha Mirilovića*⁴⁶²).

MIRIOR, može se čitati i MERIVER, selište 1478-81. (Svrlijig)⁴⁶³ od rum. *mirior* (dial. *mereor*) „Flurname, lieu-dit, odmorište, zastanak”.

⁴⁵¹ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 104, 79.

⁴⁵² RTO, str. 203.

⁴⁵³ ZRPh XXXVIII, str. 533; Slavia VIII, str. 621.

⁴⁵⁴ ВИБС, str. 111; ГЕМ 31-32, str. 79, 105.

⁴⁵⁵ DLRM, str. 485.

⁴⁵⁶ TR, str. 443.

⁴⁵⁷ ВИБС, str. 64.

⁴⁵⁸ РЛИС, str. 136.

⁴⁵⁹ ВИБС, str. 102. ima grafiju Mirila; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁴⁶⁰ Речник САНУ 12, str. 603.

⁴⁶¹ Miscellanea 2, 1478-81, str. 139.

⁴⁶² ЗШЖОК, str. 342.

⁴⁶³ Miscellanea 2, 1478-81, str. 46. „Selište Meriver ili Mirior, kako bi se još moglo čitati, ne postoji na raspoloživim kartama”.

MOJNICE, selište 1466. (Belgrad)⁴⁶⁴ od rum. l.i. *Mojn(a)* (upor. rum. l.i. *Moina* i bug. *Mojna*) < rum. *mojnǎ* „slabina” + ice.

NEGOTIN, 1530-35. = NEKOTIN, 1560. = NEGOTIN, 1586. (Fetislam = grad Negotin)⁴⁶⁵ od rum. l.i. *Negot(a)* + in („u srednjovekovnoj Srbiji, *Njegota* i *Negota* su imena Vlaha”⁴⁶⁶; spominje se Trandafil Negotin u Popisu harača Krajine i Ključa 1741. godine⁴⁶⁷; prezimena Negulić i Njegulić u XVI i XVII veku na ostrvu Pagu⁴⁶⁸; ojk. Negotince u oblasti Peka 1467. godine⁴⁶⁹ i Negotino u Makedoniji odakle je i moguća migracija stanovništva krajem XIV i XV veka koji su sobom poneli imena svojih naselja, „NjEGOTIN-selo blizu Fundine”⁴⁷⁰ u Titogradskoj Malesiji koja se proteže duž državne jugoslovensko-albanske granice kao i top. Negotin stan i dr.).

NIKŠOR, 1455, 1560. (Zagorje = hidr. Nišora, atar s. Bojnice, Mihajlovgradski okrug)⁴⁷¹ od rum. l.i. *Nic(ă)* < kalendarskog Nikola + rum. suf. *-șor* ili od rum. l.i. (*Nik(i)șor* (upor. s. Srbišor u XV veku u Lici, s. Nišor kod Pirota, top. Banišor kod Sofije u Bugarskoj, onda rum. l.i. *Petrișor*, *Banișor*, *Popșor*, *Stanișor* i tome sl.)⁴⁷².

NIKŠOR, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina)⁴⁷³, vidi ojk. NIKŠOR.

NIKOLICE, 1455. (Banja = s. Nikolinac, opština Sokobanja)⁴⁷⁴ od rum. l.i. *Nikoliță* m. (upor. l.i. tesalskog Vlaha, *Nicolica* m., kod Vlaha istočne Srbije hipokoristici od l.i. Nikola su *Niculțiță* m., *Nicullasa* f., *Nicu/I/*, *Nică* m., *Colița f. /Colița seu Nicoleta*, 1348. godine u Zadru⁴⁷⁵, *Nico/ă/* m. i f. Prema Juco < Jurica, odakle prezime Nicović zabeleženo u s. Halovu) < kalendarskog l.i. < Nikola grč. < Νικόλαος „narodni pobednik” (<

⁴⁶⁴ Miscellanea 2, 1466, str. 57.

⁴⁶⁵ ВИБС, str. 111; ГЕМ 31-32, str. 79, 105.

⁴⁶⁶ BS II, str. 102.

⁴⁶⁷ Miscellanea 2, 1741, str. 224.

⁴⁶⁸ BS II, str. 102.

⁴⁶⁹ ВТ, str. 58, 152.

⁴⁷⁰ ЗШЈОК, str. 541.

⁴⁷¹ ВИБС, str. 66, 124.

⁴⁷² Rumunsko l. i. *Nică* je nastalo i od Nikola; Srbišor < etnikuma Srbi, pl. + šor; Banišor < l.i. Bane + šor; Petrišor < l.i. petar + šor, itd.

⁴⁷³ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁴⁷⁴ ВИБС, str. 83.

⁴⁷⁵ ЗКЈ II, str. 187: „Colița seu Nicoleta, uxor quondam Cressii de Grubogna”.

grč. νικῆ „pobeda” + λαός „narod”⁴⁷⁶). Ime tesalskog Vlaha, Nikolica, isto je što i Nikulica = Nikolice f. pl. „dan sv. Nikole” u Lici, verovatno pod uticajem velebitskih Vlaha.⁴⁷⁷ Naziv Nikolice, kao dan sv. Nikole identičan je s grafijom navedenog ojkonima u turskom popisnom defteru, pa tim više da je u prvo vreme navedeni ojk. verovatno dobio svoj naziv po hrišćanskom prazniku Nikolice „dan sv. Nikole”, jer se u ataru s. Nikolice 1560. godine spominje manastir Isveti Nikola, pod uticajem vidinskih Vlaha⁴⁷⁸ (upor. „U Buljubima je ...strani utjecaj jači: 5,5% kalendarskih i isto toliko neslovenskih imena Andraš i *Nikolic* i Leš u jednoj, pa Leš i Vasilj i *Nikolic* u drugoj... Pomirili se imena različitih utjecaja u istoj obitelji...” misleći pritom na vlaški i albanski uticaj /ZŠJOK, str. 362./).

NIKOLICE, 1455. = NIKOLINCE, 1466. (Klivje, od 1530. Crna Reka) = NIKOLINCE, 1560. (Crna Reka)⁴⁷⁹, vidi ojk. NIKOLICE.

NIKOLICE, 1455. = NIKOLIČEVCE, 1560. (Crna Reka = s. Nikoličevo, opština Zajčar)⁴⁸⁰ od rum. l.i. *Nicoliță*, odnosno od rum. l.i. *Nicoliča* (upor. l.i. Nikoliča Starac među Vlasima sa Velikog Ostrova zabeleženo u pismu koje su naslovili Knezu Milošu 8. februara 1831. godine /NIPS 22, str. 122./) + prid. prisvojni suf. -ev + ce.

NIKOLIČEVA, 1560. (Krivina)⁴⁸¹ od rum. l.i. *Nicoliča* + prid. Prisvojni suf. -eva.

ORŠOVA, 1560. (Fetislam = grad Oršava, Rumunija)⁴⁸² od rum. l.i. *Orș(e)* (u Daničićevom Rječniku s potvrđama iz XV veka) + prisvojni prid. suf. -ova (upor. „Miro de *Orși*” u Baru 1387. i kotorski građani oko 1330. te dubrovačka vlastela *Urso*, *Orsi*, *Orsio* od 1278-1292. godine.)⁴⁸³.

⁴⁷⁶ ОП II, str. 114.

⁴⁷⁷ ER II, str. 518 (Nikola).

⁴⁷⁸ TZZP, str. 15, 80.

⁴⁷⁹ ВИС, str. 69, 105; Miscellanea 2, 1466, str. 20.

⁴⁸⁰ ВИС, str. 73, 106.

⁴⁸¹ ВИС, str. 102.

⁴⁸² ВИС, str. 114.

⁴⁸³ Речник САНУ 3, str. 637.

OTULOVCE, 1560. (Polomje)⁴⁸⁴ od rum. l.i. *Hotul* (upor. „Vlaško ime Hotul navodi se u ‘hrisovulji cara Dušana’, a kao top. Otulje zabeleženo je u ‘okругu vranjskom’”⁴⁸⁵) < rum. *hot* „razbojnik” (upor. „...plemensko ime Hoti dovodi se u vezu sa rumunskom riječu hot – razbojnik /sing. načinjen prema pluralu.../”⁴⁸⁶) gubljenjem inicijalnog *H-*, kao na primeru toponima Otulje iz vranjskog okruga (moguće je doseljenje vlašskog stanovništva iz okolice Vranja jer se u katalozima Ohridske Arhiepiskopije pominje vlaško vladičanstvo u Vranju, koju je zajedno sa donjom Moravom Stefan Nemanja pripojio srpskoj državi. Vlaški se episkop posle toga nigde ne spominje. Javlja se tek „g. 1335. sa sedištem u Hlerinu ili Prilepu. Čini se, da mu je vizantijsko gospodstvo bilo sklonije, jer ga nakon srpskog osvajanja nestaje sasvim”⁴⁸⁷) + slov. prisvojni pridevski suf. -ov + ce.

OTULOVCE, 1560. (Crna Reka = top. i hydr. Tolovac, atar s. Rgotine, opština Zaječar)⁴⁸⁸, vidi OTULOVCE.

PERILOVAC, 1530-35. = PERILOVCE, 1560. (Krivina = s. Perilovce, Mihajlovgradski okrug)⁴⁸⁹ od rum. l.i. *Peril(ă)* + ov + ce.

PETRUŠNICE, selište 1466, 1483. (Banja = nalazi se uz s. CRKOVCE)⁴⁹⁰, vidi ojk. PETRUS + nice.

PORKAR, selište 1466. (?)⁴⁹¹ od rum. *porcar* „svinjar” (upor. slov. paralele s. Svinjare i Svinjarevo u Srbiji, Svinjarec i Svinjarevci u Hrvatskoj, Svinjarevo x 2 u BiH, itd.).

RAVDIN, 1530-35. = RADBIN, 1560. = RABDIN, 1586. (Fetislam = održalo se kao selo do 1736. godine, blizu s. Bukovče i Kobišnice, opština Negotin)⁴⁹² od rum. l.i. *Rabdă* < rum. *rabdă* „trpi” (upor. l.i. Trpko) + in.

RADLOVCE, 1560. (Zagorje)⁴⁹³ od rum. l.i. *Rad(u)l* + ov + ce.

⁴⁸⁴ ВИС, str. 116.

⁴⁸⁵ Гласник СНД II, 1-2, str. 301.

⁴⁸⁶ ОЕЦ, str. 40.

⁴⁸⁷ Гласник СНД II, 1-2, str. 308.

⁴⁸⁸ ВИС, str. 104.

⁴⁸⁹ ВИС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81

⁴⁹⁰ Miscellanea 2, 1466, str. 63.

⁴⁹¹ Miscellanea 2, 1466, str. 47.

⁴⁹² ВИС, str. 111, 213; ГЕМ 31-32, str. 78.

⁴⁹³ ВИС, str. 124.

RADULOVCE, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina)⁴⁹⁴ od rum. l.i. *Radul*⁴⁹⁵ + ov + ce (upor. vlaški vojvoda Radul u narodnoj pesmi Ženidbe Vlašića Radula. To je Radul-beg, koji je iz Karavlaške, a oženio je sinovicu Ivana Crnojevića iz Crne Gore).⁴⁹⁶ U Svetostefanskom hrisovulju katun Ursulovica (rum. ursul „medved”) promenio je ime u Radul (upor. *Radula*, žensko ime u Dubrovniku 1348, odatle veoma rašireno prez. Radulović i u Vlaha istočne Srbije).⁴⁹⁷ Postoje još top. Radulovce na Kosmetu, Radlovac u Osijeku 1697, Radlovići u Bosanskom Petrovcu, itd.⁴⁹⁸

RADULOVCE, 1560. (Timok = top. Radulovo Brdo, atar s. Vratarnice, opština Zaječar)⁴⁹⁹, vidi ojk. RADULOVCE.

RUGOVO, 1530-35. = RUGOVA, 1560. = RUGOVO, 1586. (Krivina)⁵⁰⁰ od rum. l.i. *Rug* koje je spomenuto u Dečanskoj hrisovulji 1330. i u Žičkoj povelji Stefana Prvovenčanog gde su upisani stanovnici vlaških katuna⁵⁰¹ (upor. rum. l.i. *Rug*, *Ruga*, *Rugaș*⁵⁰²; *Rugea*, *Rugeanu*, *Rugescu*, *Ruget*, *Rugu* i top. *Rugea* /*Ardeal*/, *Rugetul*, itd.⁵⁰³; prez. *Ruga* u Zadru 1314.⁵⁰⁴; u povelji sastavljenoj 1090. spominje se l.i. *Rugata*⁵⁰⁵ „mjesto ženskog svetačkog imena Rogata, dolazi dva puta”, odnosno „mesto gde se čovek moli”⁵⁰⁶) < rum. *rug* „kupina; trnje, drača” < lat. *rug(a)* „nabor, kovrdža, mrežotina” (upor. lat. „*rugas coëgit*, namrgodio se”⁵⁰⁷ i slovenske paralele, s. Mrgodići i Mrgudići /BiH/ < l.i. Mrgod i Mrgud, s. Mrežica i Mrežičko /Makedonija/, s. Mrežnica, Mrežnički Brest i

⁴⁹⁴ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 107.

⁴⁹⁵ Miscellanea 2, 1478-81, str. 119, 123, 124, 139, итд.

⁴⁹⁶ ER III, str. 540-541 (-ul).

⁴⁹⁷ Miscellanea 2, 1478-81, str. 119, zabeleženo je ime RADUL sin Radohne u Galibabincu; Miscellanea 2, 1741, str. 195, zabeleženo je prezime RADULIĆ.

⁴⁹⁸ ER III, str. 540-541 (-ul).

⁴⁹⁹ ВИБС, str. 118.

⁵⁰⁰ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁵⁰¹ ОП III, str. 187-188.

⁵⁰² DOR

⁵⁰³ DNFR, str. 400.

⁵⁰⁴ ОП III, str. 188.

⁵⁰⁵ ОП II, str. 121.

⁵⁰⁶ СК, str. 260.

⁵⁰⁷ 3КJ I, str. 217. spominje naseobinu Rožat od Račatum u srednjovekovnim poveljama koje je nastalo od Rogiatio < lat. rosetum „divlje ruže, ruža od šipuraka, ružičnjak”; LH, str. 935. (ruga).

Mrežnički Brig /Hrvatska/; lat. „*rugosus frigore pagus* - od zime zgureno selo (seljaci)” i slovenska paralela s. Zgurić-brdo, itd.)⁵⁰⁸ + ovo (-ova).

SARAČINCE, 1455, 1560. (Zagorje = top. Sarači, atar s. Gmzova, Mihajlovgradski okrug)⁵⁰⁹ je ojk. izveden od rum. *sarač(i)* „siromasi” (upor. s. Sarači, BiH), odnosno od rum. l.i. *Săracu* (upor. rum. l.i. *Sărăcilă*, *Sărăchie*, ili l.i. *Saraca*, *Saracha*, *Sarraca* /slov. Saračić/ dubrovačkih patricija koja se genealoški mogu pratiti od X-XX veka⁵¹⁰).

SIBINOVCE sa selištem Gorne SIBINOVCE, 1560. (Crna Reka⁵¹¹ od rum. l.i. *Sibin* (upor. mađ. *Szeben*-grad u Erdelju po kome je i dobio ime jedan od junaka naše epske poezije Sibinjanin Janko)⁵¹² < siba (= siba) „dren, drenjina” slovenskog porekla⁵¹³ + ov + ce.

SIRAKOVCE, 1455. = **SIRAKOVCI**, 1454-79. = **SIRAKOVČA**, 1471. = **SIRAKOVCE**, 1560. (Timok = verovatno hidr. Sarakov(ski) potok, atar s. Jakovca, opština Knjaževac)⁵¹⁴ od slov. *sirak* „koji nema nikoga svoga, sirotan” (upor. „Siraka je lasno ucvijeliti; Ti ćeš imat’ sina golemoga, a ja sirak brata jedinoga; Majka

⁵⁰⁸ Primeri koje donosi M. Grković u svom, ovde navedenom, radu iz 1495. (Petr. Andeevič Rugotin u Novgorodu), 1514-1527. (Fedor Aleksandrovič Rugotin iz Moskve), i iz 1652. (Trofim Rugeev, sveštenik u Rusiji) upravo ukazuje na to da su lična imena sa osnovom rug- iz mnogo kasnijeg vremena u odnosu na srpske srednjovekovne povelje gde se direktno spominje l.i. Rug bez sufiksacije, što je uobičajeno među stanovnicima vlaških katuna, a nije uobičajeno u slovenskom onomastikonu, pa je izlišno inzistirati da je onomastika s osnovom rug- u ličnim imenima bila poznata još u opšteslovenskoj zajednici.

⁵⁰⁹ ВИС, str. 73, 147-148.

⁵¹⁰ ДП CCCXL 36, 379-401; ER III, str. 204 (sarak). Saraka je i vrsta ribe (upor. alb. saragë „sardela, girica”), a može biti dalmato-romanski leksički ostatak od lat. *saragus* < grč. *σάργος* „sparus sargus”. Budući se u srednjem veku (XV vek) u Splitu javlja prez. Girica, možemo slobodno pretpostaviti da je prez. Saraka među dubrovačkim patricijima, koje se javlja u vremenu između 975-1023. godine (Λαμπρεζή filius Saraca), došlo od naziva ribe Saraka „nekvalitetna riba koja živi pri kraju”. Njihovi su se preci bavili možda ribolovom nekvalitetne ribe koju su u svojoj ishrani koristili siromasi, pa je tako i došlo do homonimije ovih dvaju naziva, Saraka „vrsta nekvalitetne ribe” i sarak „siromah”.

⁵¹¹ ВИС, str. 106.

⁵¹² РЛИС, str. 178 (Sibin).

⁵¹³ РТО, str. 553.

⁵¹⁴ ВИС, str. 69, 116; ИБИ, str. 129, 155.

rani dva sina siraka”⁵¹⁵ < rum. *šarak* „siromah” + ov + ce (upor. s. Sirotići u Hrvatskoj; l.i. *Siraca*, *Siracha*, *Syracha* ili *Saraca*, *Saracha*, *Sarraca* /slov. Saračić/, dubrovačkog patricija koja se genealoški mogu pratiti od X do XX veka⁵¹⁶, rum. l.i. *Săracu*, *Sărăcila*, *Sărăchie*).

SIRAKOVCE, 1455. = Gorne i Dolne SIRAKOVCE, 1560. (Crna Reka = top. Siraka, atar s. Krivelja, opština Bor; top. Siraka, atar s. Podgorca, opština Boljevac i hidr. Saraka)⁵¹⁷, vidi ojk. SIRAKOVCE i slov. prid. gornje i donje.

SORICE, selište 1560. (Svrljig)⁵¹⁸ od rum. deminutiva *sorișă* „sestrica” (upor. slovenske paralele s. Sestranec i Sestrunj u Hrvatskoj).

STANOVCI, može se čitati STANOVEC 1455. = STANULOVCI, 1466. (Belgrad)⁵¹⁹ od rum. l.i. *Stan*⁵²⁰ + ov + ci, odnosno od rum. l.i. *Stanul* + ov + ci.

SUMARIN, 1455, 1466. = SUMARINOVAC, pusto selište 1483. (Zagorje = nalazilo se kod s. Stubal koji je danas zaselak s. Marinovca, opština Zajčar)⁵²¹ od rum. l.i. *Sumarin*⁵²² koji je nastao od sanktorema *Sumarin* < korelativa *su* < lat. prid. *sanctus* „sveti” + lat. l.i. *Marin(us)* (upor. Sveta Marina < Sveta Marija)⁵²³, kao i sanktoreme Subriana, Sućekla, Sućuraj, Sufilip, Supetar, Superka, Sutrojica, Suvid, Sutilija, itd.⁵²⁴) kome je, u vremenskom periodu od 1466-1483. pridodat slov. prid. suf. -ov + ac.

SUMRAKOVCE, 1560. (Crna Reka = s. Sumrakovac, opština Boljevac)⁵²⁵ od korelativa *su-* < lat. *sanctus* „sveti” + lat. l.i.

⁵¹⁵ CP, str. 681.

⁵¹⁶ ДП CCCXL 36, str. 407 (upor. ojk. Saračince, napomena 474.).

⁵¹⁷ ВИБС, str. 66, 104, 105.

⁵¹⁸ ВИБС, str. 156.

⁵¹⁹ Miscellanea 2, 1466, str. 56, napomena 216.

⁵²⁰ BSVII – VIII, str. 4.

⁵²¹ ВИБС, str. 65, 216; Miscellanea 2, 1466, str. 29.

⁵²² Miscellanea 2, 1478-81, str. 127.

⁵²³ Slovo XIII, str. 137-175.

⁵²⁴ Subriana < *Sutčubriana < sancuts Cypianus, Sućekla < Su + Tekla, Suđarad < Su + Đurad, Sufilip < Su + Filip, Supetar < Su + Petar, Superka < Su + Perka (hipokoristik od Petronila), Sutrojice < Su + Trojice (< Trinitas), Suvid < Su + Vid (slov. bog Svantovid), Sutilija < Sut + Ilija, itd.

⁵²⁵ ВИБС, str. 105.

(apostolsko) *Marc(us)* (Marko), odakle metatezom likvida imamo grafiju *Mrak* (potvrđeno kao prezime)⁵²⁶, te dobijemo sanktorem *Sumrak* (su + Mrak- < Mark) + slov. prid. suf. -ov + ce (upor. s. Mrakovo, opština Jablanica, BiH; s. Mrakovo, opština Ilijaš, BiH; s. Mrakodol opština Bosanski Novi, BiH; s. Mrakovi, opština Kiseljak, BiH⁵²⁷; top. Mrakovac, ostrvo Krk, Hrvatska; prez. Mraković i Mrakovčić; top. s metatezom likvidaa Sumratin < Su + Martin kod Dubrovnika, Hrvatska; Stomrata < Suto + Martha u Biaćima kod Trogira, Hrvatska; s. Sumratin < Su + Martin na ostrvu Brač, Hrvatska, itd.⁵²⁸). U ataru s. Sumrakovca „nalaze se ruševine neke stare crkve, za koju misle da je jedna od onih devet starih crkava u Crnoj Reci”⁵²⁹, koja je verovatno bila posvećena apostolu sv. Marku što posredno govori o starosti ovog sanktorema, kojhi je iz vremena prvog hrišćanstva, zajednički Istoku i Zapadu, kao uostalom i sanktorem SUMARIN i G. SUMARIN.

TOLOVCE, selište 1455. = OTULOVCE, (može se čitati TULOVCE 1483.) selište 1478-81. = OTULEVCE, selište 1560. (Svrljig = nalazilo se uz s. BURUDIN)⁵³⁰ od rum. l.i. *Hotul* (upor. „Vlaško ime Hotul navodi se i u ‘hrisovulji cara Dušana’ a kao toponim zabeleženo je u ‘okругu vranjskom’”⁵³¹) < rum. *hot* „razbojnik” (upor. „...plemensko ime Hoti dovodi se u vetu sa rumunskom riječi *hot-* razbojnik /sing. Načinjen prema pluralu”⁵³²) s gubljenjem inicijalnog X-, kao na primeru navedenog toponima Otulje, + slov. prisvojni pridevski suf. -ev + ce.

TUDORČA, 1530-35. = TODORČE, 1560. (Krivina = top. Tudorča, atar s. Velike Jasikove gde se izoravanjem i danas nalaze ostaci materijalne kulture, opština Zaječar)⁵³³ od rum. l.i. *Tudorča* m.(od milja izgovorenog) < grč. *Θεόδωρος* (ime hrišćanskog svetitelja)⁵³⁴ (upor. u selu „Krastavljanima je ...po jedan Ivan, Tudor i

⁵²⁶ ER II, str. 376 (Marak).

⁵²⁷ IMJ, str. 268.

⁵²⁸ ER II, str. 376 (Marak); Slovo XIII, str. 140, 142, 145.

⁵²⁹ СТЕ, str. 145.

⁵³⁰ ВИС, str. 82, 157; Miscellanea 2, 1478-81, str. 162, napomena 123.

⁵³¹ Гласник СНД II, 1-2, str. 301.

⁵³² ОЕЦ, str. 40.

⁵³³ ВИС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81.

⁵³⁴ РиБДиП, str. 180; ER III, str. 458.

Stepan vlaškoga ishodišta...⁵³⁵; Selo „Tudoričevci, TWDRYÇWÇY u popisu Skadarskog sandžaka 1485. godine, a sad s redukcijama: Turičevac“⁵³⁶).

TURINČOVCE, 1455. = **TORNIČOVCE**, 1466. = **TURINČOVCE**, 1483. (Timok), 1560. (Zagorje)⁵³⁷ od nepotvrđenog rum. l.i. *Turinț* (upor. kalendarsko l.i. kod Vlaha u Dečanskim Hrisovuljama Tudoric; rum. l.i. *Turin/eli*) + ov + ce.

TURMAK, 1560, 1586. (Crna Reka)⁵³⁸ od rum. *turmac* „mladi bivol koji trči sa stadom“ < rum. *turmă* „krdo, stado“ (sgrč. *τούρμα* „malo konjičko odeljenje“, alb. *turmë* „mnoštvo, gomila“, srp-hrv. *týrma* „karavana, povorka“, bug. turma „gomila“)⁵³⁹ < lat. *turma* „deo konjaništva, deseti deo ale (32 momka), četa“⁵⁴⁰ (upor. trački božanski epitet grčke boginje Here, koji je zabeležen na votivnom spomeniku iz Trnova u Bugarskoj, Τουρμη „trkačica“. Reč turma/e/ koja se često pojavljuje kao zadnji član tračkih dvosložnih l.i. Βου-τουρμα, Δαρου-τουρμα, *Doro-turma f.*, *Dotu-turma*, *Rescuture* /Ραισκο-τουρμα, Ρησκο-τορμη/, Σμορδο-τορμος, Τι-τορμος + potiče možda iz ie. **drmo-s* „trka“. Ovaj epitet odgovara više Ηβη, sluškinji bogova, ili Ἴρις, glasnici bogova i valja ga uporediti s grčkim nadimkom Hermesa Δρόμιος.)⁵⁴¹

ULMANI, selište 1455. = **ULANIČIŠTE**, selište 1478-81. (Svrljig = bilo je selište s. Okruglice, danas ima brdo Ulanac u ataru s. Lozan, opština Svrljig)⁵⁴² od zbirne imen. *Ulmani* < od rum. l.i. *Ul(i)man* (upor. rum. l.i. *Ulman/u*⁵⁴³) < rum. fitonima *ulm* „brest“ < lat. *ulmus* (upor. slovenske paralele, ojk. **BREST**, **BRESTOVA**, **BRESTOVAC**, **BRESTOVCE**) + an, a u drugoj grafiji osnova potiče od Ul(m)ani + ič + ište.

⁵³⁵ ЗШЖОК, str. 362.

⁵³⁶ ОП III, str. 51.

⁵³⁷ ВИБС, str. 73, 113. ima grafiju Turčinovce; Miscellanea 2, 1466, str. 49, napomena 174.

⁵³⁸ ВИБС, str. 105.

⁵³⁹ ER III, str. 527 (tùrma).

⁵⁴⁰ LH, str. 1095 (turma).

⁵⁴¹ DTG BE XVIII 1, str. 9, 55.

⁵⁴² ВИБС, str. 79; Miscellanea 2, 1478-81, str. 143.

⁵⁴³ Miscellanea 2, 1478-81, str. 132-133.

HALDANCE, 1455, 1560. (Timok = s. Aldinac, opština Knjaževac)⁵⁴⁴ je kontinuantna imena kastela Ῥαλδανες iz oblasti Ναϊσουπολις-a (Ναῖσος)⁵⁴⁵ < germ. prid. *ald* „star“⁵⁴⁶ s inicijalnim *H-* i suf. *-an* + *ce* ili od rum. l.i. *Haldan* < rum. *haldan* „fir(e) de cîneră semanat(e) printre papuși“⁵⁴⁷ + *ce* (upor. rum. l.i. Ald, Alde, Aldea, Aldeș, Aldișor, itd. Od germ. l.i. Aldo < Aldermann > top. Aldea u Jaši i Radiul Aldea /Rumunija/, top. Aldabučinica i ojk. Aldina Reka /Srbija/, odnosno od rum. l.i. *Aldin*⁵⁴⁸ + *ac*.

HIRELOVA, 1455. = HRELOVA 1560. (Crna Reka = top. Reljevo i Reljevo Brdo, atar s. Leskovca, opština Zaječar)⁵⁴⁹ od rum. l.i. *Hrelj(a)* s epentetičnim *-i-* u prvoj grafiji + *ova* (upor. rum. l.i. *Hire/an*).

HLEBOVO, može se čitati i HALAPOVO, 1466. (Vidin)⁵⁵⁰ od slov. hleb „*cataracta*, ustava (kod vode)“ < stsllov. хльб < хлеб⁵⁵¹, odnosno od rum. l.i. *Halap(a)*⁵⁵² + ovo.

HRELINCE, 1560. (Crna Reka = verovatno mahala Krlinac, deo s. Zlota, opština Bor)⁵⁵³ od rum. l.i. *Hrelja* (upor. „...ako je ime Vръсалъ /čitaj Vrsalj/ nastalo od Ursus, onda je i vlaški utjecaj prisutan, a vidljiv je i preko imena *Hrelja* i Лалко, potvrđenima kod Vlaha izvan dečanskog područja“ /ZŠJOK, str. 361./) + *in* + *ce*.

HRSOVCE, 1455. = HRSOVAC, 1478-81. = HRSOVCE, 1560. (Svrljig = s. Rsovac, opština Svrljig)⁵⁵⁴ od rum. l.i. *Hrs* (upor. od „neslavenskih imena s kojima se u vlaškim obiteljima kalendarska nalaze u sprezi zanimljivo je istaknuti ime Baldovin, *Hrs*, Staver, Altoman, Lale, Bač, Buckat, ...ali se neka od njih nalaze kao imena Vlaha u Banjskoj i Prizrenskoj povelji“ /ZŠJOK, str. 356./) + *ov* + *ce*.

⁵⁴⁴ ВИБС, str. 80, 108.

⁵⁴⁵ ВИЈ I, str. 62.

⁵⁴⁶ BS VII – VIII, str. 29.

⁵⁴⁷ DNFR, str. 235 (Haldan).

⁵⁴⁸ Miscellanea 2, 1478-81, str. 159. „Aldin sin Davida“.

⁵⁴⁹ ВИБС, str. 72, 130.

⁵⁵⁰ Miscellanea 2, 1466, str. 48, napomena 169.

⁵⁵¹ IT, str. 241; Rječnik JAZU 11, str. 631 (НЛЕР)

⁵⁵² ОП III, str. 105.

⁵⁵³ ВИБС, str. 105.

⁵⁵⁴ ВИБС, str. 78, 135; Miscellanea 2, 1478-81, str. 137, napomena 56.

ČERTOVICE, 1455. (Banja)⁵⁵⁵ od rum. augmentativa *čer(e)t* < *čer* „vrsta hrasta, cer” + *ov* + *ce* (upor. s. Bučumet < rum. augmentativa *bučumet* < rum. *bučum* /rum. *bicium*/ „bukova šuma”).

ČORICE, 1560. (Zagorje = u starijem registru je upisano kao selište)⁵⁵⁶ od rum. deminutiva *čoriță* „vranica” < rum. zoonima *čgară* „vrana” iz ornitološke terminologije (upor. s. Čorle < rum. *čor/i/le* „vranetine”, BiH; top. Čore kod Zagreba⁵⁵⁷).

ČURLAT, 1560. (Zagorje = s. Čorlevo, danas sastavljeno sa s. Drenovac, Mihajlovgradski okrug)⁵⁵⁸ od rum. *čurl(i)at* „mesto gde se vrane okupljaju grakćući zimskih meseci, obično u vrbacima ili topoljarima kraj reke”.

ŠAJINAC, 1530-35. = ŠAJNA, 1560, 1586. (Fetislam = hidr. Šajna, atar s. Manastirice, opština Kladovo)⁵⁵⁹ od rum. l.i. *Şainat* (upor. „Todor sin Šainca”; Nazivi stočarskih naselja na Pagu su, pored ostalih, Vlašići i *Şaini* koji su etnonimski toponimi /isprava datirana 1079, a nastala u XII ili XIII veku/ i označavaju „starinačku romansku /romejsku/ populaciju”, a kasnije je među njima „moglo biti vlaških obitelji, na što, primjerice, upućuje prezime Poropatić /: rum. *poropat* < *fara pat* ’beskrevetnik’, ’nomad’/”).⁵⁶⁰ Međutim, rum. l.i. *Şain*, slov. prez. Šajinović kao i s. Šainovac u Srbiji i s. Šain-Taš u Makedoniji ukazuje donekle na mogućnost etimološkog razrešenja navedenog ojkonomima s ornitološkim terminom balkanskog turcizma persijskog porekla (upor. *šāhīn* „sokol”, izvedenica od *šah* „kralj”).⁵⁶¹

ŠARBANOVCE, 1560. (Timok = s. Šarbanovac, opština Knjaževac)⁵⁶² od rum. l.i. *Şarban* (upor. Lično ime Šarban koje se u Dečanskim hrisovuljama nalazi u vlaškim katunima nalazi se kao ime „Vlaha u Banjskoj i Prizrenskoj povelji. Takva imena su Lumša, Krecul, Bukur, Dudoš, Mutul, *Şarban*, Ban, Bun, Bolin, Hinat, Doša,

⁵⁵⁵ ВИБС, str. 86.

⁵⁵⁶ ВИБС, str. 123.

⁵⁵⁷ IAJ XII 1, str. 32.

⁵⁵⁸ ВИБС, str. 113.

⁵⁵⁹ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 103.

⁵⁶⁰ Miscellanea 2, 1478-81, str. 144; IT, str. 87.

⁵⁶¹ TS, str. 578 (šah, šahin).

⁵⁶² ВИБС, str. 107.

Voša i druga.”)⁵⁶³ + ov + ce (upor. s. *Sharban-i* na Kosovu⁵⁶⁴; rum. l.i. ШАРБАНА⁵⁶⁵).

ŠARBANOVCE, 1560. (Crna Reka = s. Šarbanovac, opština Bor)⁵⁶⁶, vidi ojk. ŠARBANOVCE.

ŠARBANOVCE, selište 1560. (Crna Reka = verovatno je bilo selište s. Šarbanovca, opština Bor)⁵⁶⁷, vidi ojk. ŠARBANOVCE.

ŠIRBAN, 1455. = ŠARBANOVCE, 1466. (Banja = s. Šarbanovac, opština Sokobanja)⁵⁶⁸, vidi ojk. ŠARBANOVCE.

ŠIRBANOVCE, selište 11560. (Banja = verovatno je bilo selište s. Šarbanovca, opština Sokobanja)⁵⁶⁹, vidi ojk. ŠARBANOVCE.

II 5

„Za balkanske starince bio je karakterističan i veći udeo imena iz hrišćanske i antičke tradicije nego kod Slovena”. (OP III, str. 26.). Takve pojave, međutim, svele su se u turskim popisnim defterima iz XV i XVI veka na sporadične. Stočarske zajednice su po svojoj prirodi oduvek bile konzervativnije pa je njihova „tradicija mogla upornije prenositi stara balkanska imena” (OP III, str. 26.), a u skladu s tim, pitanje na koje moramo tražiti odgovor, je u kojoj meri se posle preovladavanja srpskog, još pre dolaska Turaka u ovim krajevima, održavao i vlaški romanski dijalekat.

Onomastika u fragmentima opširnog popisa vidinskog saandžaka iz 1478-81. godine (vidi PRILOG II), pored kalendarskih i rumunskih ličnih imena izdvojenih u etnoojkonimima svih navedenih popisa Vidinskog sandžaka iz XV i XVI veka, nešto određenije potkrepljuju, našu pretpostavku, da u datoj sredini još nije bio zaboravljen rumunski govor. Tako u navedenim fragmentima, kao i u svim navedenim popisima, pored dosta visokog udela slovenskih imena, pada u oči da su se, pored prilične zastupljenosti kalendarskih, posebno rado uzimala imena *Bun* (X 2), *Buniga* (X 7), koja po

⁵⁶³ ЗШЖОК, str. 356.

⁵⁶⁴ ОI 10, str. 56.

⁵⁶⁵ РИБДИП, str. 193.

⁵⁶⁶ ВИВС, str. 105.

⁵⁶⁷ ВИВС, str. 107.

⁵⁶⁸ ВИВС, str. 86; Miscellanea 2, 1466, str. 62, napomena 251.

⁵⁶⁹ ВИВС, str. 128.

značenju odgovaraju našim imenima od Dobr-, *Lup(u)* „Vuk”, *Kopil* < rum. *copil* „dete”, *Jarna* < rum. *járna* „zima”, *Kokor* < rum. *cocor* „divlja guska”, *Linā* < rum. *lin* „blag” poput našeg imena Blagoje, *Palul* < rum. *palā* „deo lisnika”, *Berilā* „Ovčar(ević)”, *Viš* „lud, šašav” pa je verovatno da se znalo njihovo značenje i da je ono bilo razlog da su ta imena često bila u upotrebi. Kada se tome pridodaju imena *Likul(a)*, *Radul* (*X* 35), *Negul* (*X* 2), *Rangul*, *Rasul*, *Rašul*, *Stavul*, *Stančul*, *Stanul*, *Bratul*, *Vlagul*, *Dragul*, *Karbul*, *Korbul*, *Kračul*, *Minul* pa „makar i priznali mogućnost izvođenja nastavka *-ul* i iz slovenskog nasleđa, ovakva njegova koncentracija svakako je odlika rumunske onomastike i verovatno svedoči” (OP III, str. 27.) da se na prostoru svih ovde navedenih popisa iz XV i XVI veka još nije ugasio vlaški romanski dijalekat. Vrlo je zanimljivo navesti imena *Krčur* < rum. *crčur* „kovrdža” ili (preneseno) „uvrnut”, *Rabdā* < rum. *rabdā* „trpi” ili (preneseno) „trpeljiv”, *Petret* < rum. *petret* „kamenit” ili (preneseno) „tvrdocoran, kamena srca, tvrdoglav, nepopustljiv”, *Stunga* (*X* 2) < rum. *stunga* „leva(k)” ili (preneseno) „uvrnut” što u stvari znači da ova i nisu prava imena već nadimci, a oni se mogu dati samo ako su bila poznata njihova značenja, „što opet upućuje na čuvanje rumunske jezičke svesti” (OP III, str. 27.); u skladu je s tim što u istim popisima imamo kalendarska imena Ilija, Vasil, Kuzma, David, Dimitръ, Ivan, Stepan, Kostic, Manojlo, Marin, Петъr, Sava, itd. koja se u srednjovekovnim poveljama srpskih vladara često spominju kao imena Vlaha u srednjovekovnim katunima.

Ovde su obrađena samo ona kalendarska imena koja smo izdvojili u etno-ojkonimiji Vidinskog sandžaka XV i XVI veka.

ALADNI, 1455. = ILINO, 1466, 1560. (Crna Reka = s. Ilino, opština Boljevac)⁵⁷⁰ od arap. l.i. *Aladin* < *ala* „visost” + *āddīn* „vera”⁵⁷¹ s izvesnom permutacijom konsonanta *n* i vokala *i*. Oblik Ilino koji se javlja u jedanaest godina kasnijem popisu je „prevod” arapskog imena *Aladin* s imenom Ilija (poznato ime biblijskog proroka primljeno kod nas preko grčkog jezika) < hebr. *Eliiah*, *Eliiāhū* „Jehova je moj bog”⁵⁷² (upor. „U selu Velikoj ...se nalaze i

⁵⁷⁰ ВИБС, str. 75, 125; Miscellanea 2, 1466, str. 17.

⁵⁷¹ РибДип, str. 23; ЗКЈ II, str. 199.

⁵⁷² РЛИС, str. 99. U hrišćanstvu naziva se sveti Ilija, dok mu se u slovenskom narodnom verovanju pripisuju osobine starog boga Peruna (Ilija gromovnik). Moguće

kalendarska imena... i da su imena *Ilija* i *Ivan* bila udomaćena kod Vlaha..."/ ZŠJOK, str. 358./).

ALEKSINCE, selište 1466, 1478-81. = **KLESINCE**, drugo ime **ALEKSINCE**, 1560. (Svrljig)⁵⁷³ od kalendarskog l.i. *Aleksa* < grč. Ἀλέξιος + in + ce.

VARVARIN, 1560. (Crna Reka)⁵⁷⁴ od kalendarskog l.i. *Varvar(a)*⁵⁷⁵ + in.

VASIL, 1455, 1466, 1560. (Timok = s. Vasilj, opština Knjaževac)⁵⁷⁶ od kalendarskog l.i. *Vasil* < grč. Βασίλειος „carski“ (upor. „Kalendarska su imena u vlaškim katunima: Dmitър, Đurѣđ, Ivan, Kostadin, Nikola, Petър, Stepan i Pilip s višekratnom primenom, pa zatim Manojlo, Marin, Tudoric, Srđ, *Vasilj*, Mihajlo“ /ZŠJOK, str. 356./).

VESELOVCE, selište 1466. = **VASILOVCI**, 1454-79. (Zagorje) = **VASILOVCE**, 1560. (Polomje = s. Vasilovci, Mihajlovgradski okrug)⁵⁷⁷ od patronimika *Vasilovci* < kalendarskog l.i. *Vasil* (upor. ojk. **VASIL**).

Gorne KUZMINE, 1455. = **Dolne KUZMINE**, 1455, 1483, 1560. = **KUZMINO**, 1466. (Crna Reka)⁵⁷⁸ od kalendarskog l.i. *Kuzma* (Kozma) < grč. Κοσμάς⁵⁷⁹ (upor. *Kuzma* u Istarskom razvodu iz 1275, prepis iz 1546, odatle prez. *Kuzmić*, *Kuzmanić*, *Kuzmanović*, ojk. *Kožino* kod *Zadra*, *Kozminci* kod *Ptuja*, top. *Sveti Vrači* /=*Kuzma* i *Damjan*)⁵⁸⁰ + ine i slov. prid. *gornje* i *dolnje*. Postoji opravdano mišljenje da je lično ime *Kuzma* (*Kozma*) prihvaćeno u narodu pod uticajem crkve *Svetih Vračeva Kuzme* i *Damjana* (U *Dečanskom* vlastelinstvu je postojala crkva *Svetih Vračeva Kuzme* i *Damjana* pa je svakako pod tim uticajem u narod ušlo ime **Козма**)⁵⁸¹, pa je tim

je da se selo *Iliino* prozvalo tako po crkvi posvećenoj sv. *Iliji* što nam posredno potvrđuje možda i turski pisar s izmenjenom grafijom sela *Aladni* „uzvišen u veri“.

⁵⁷³ Miscellanea 2, 1466, str. 53, 114; Miscellanea 2, 1478-81, str. 136.

⁵⁷⁴ ВИВС, str. 104.

⁵⁷⁵ DNFR, str. 482.

⁵⁷⁶ ВИВС, str. 75; ИБИ, str. 125; Лично име Васил има на подручју Сврљига у попису од 1478-81. године.

⁵⁷⁷ ВИВС, str. 99; ИБИ, str. 131; Miscellanea 2, 1466, str. 25, napomena 53.

⁵⁷⁸ ВИВС, str. 72, 76, 106.

⁵⁷⁹ РИБДиП, str. 109.

⁵⁸⁰ ЕР II, str. 714 (*Kozma*).

⁵⁸¹ РИБДиП, str. 109.

više verovatno da se navedeni ojk. nalazio u blizini nekog hrama posvećenog Svetim Vračima, Kuzmi i Damjanu⁵⁸² (upor. ojk. KUZMINO).

DAVIDOVCE, 1455, 1478-81, 1560. (Svrljig = s. Davidovac, opština Svrljig)⁵⁸³ od kalendarskog l.i. *David*⁵⁸⁴ < hebr. *Dāuid* „voljeni” (Biblijsko ime prvog jevrejskog cara) + ov + ce (upor. „U Grmočelu ...javljaju se obitelji gdje su braća Nikola i Mojsej, u drugoj otac Altoman i sin Đurica. Podalje je jedan Šapran... *David*, pa Kudēlin i Nikola, pa Hrs i nećak mu Žud. Neki od ovih antroponima upućuju na Vlahe...” /ZŠJOK, str. 365./).

DIMITROVCE, 1455, 1466. (Vinišnica, od 1530. Crna Reka) = **DIMITROVCE**, 1560. (Crna Reka = top. Gmitrovski Del, atar s. Lasova, opština Zaječar)⁵⁸⁵ od kalendarskog l.i. *Dmitr* < grč. Δημήτριος „rod zemljin” (ime hrišćanskog svetitelja, a postalo je od imena Demetre, boginje zemljoradnje i plodnosti u grčkoj mitologiji)⁵⁸⁶ + ov + ce (upor. „tu je *Dmitr* Lěpčinović, s karakteristikama vlaške antroponimije”; „... od četiri brata dva nose ime Ivan i *Dmitr*. Sva su ta imena bila u upotrebi kod Vlaha, a ...njihovu komponentu u antroponomiji... direktnije potvrđuje ime djeda koji se zove Bukur...” /ZŠJOK, str. 363/).

DIMITROVCE, selište 1466. (Zagorje, dato uz s. RADUSINOVCE iz 1455.)⁵⁸⁷ od kalendarskog l.i. *Dmitr* + ov + ce.

DIMITROVCE, 1455. (Vidin)⁵⁸⁸ od kalendarskog l.i. *Dmitr* + ov + ce.

IVANOVCE, 1560. (Crna Reka)⁵⁸⁹ od kalendarskog l.i. *Ivan* (upor. „Kalendarska su imena u vlaškim katunima: *Dmitr*, *Đurđ*, *Ivan*, *Kostadin*, *Nikola*, *Petr*, *Stepan* i *Pilip* s višekratnom

⁵⁸² U nahiji Crna Reka se u XVI veku izvan registra spominje manastir Čuma (upor. ojk. Čumjan), Kalajeva (upor. ojk. Kalajeva), Lovče (upor. ojk. Lovča), Krepičovce (= danas manastir Krepičevac kod s. Jablanice), Lopusna (= danas manastir Lopusnja kod s. Krivog Vira), Isveti Georgi i Jagoda koji nisu identifikovani bi mogli biti jedan od manastira pored s. Dolne i Gorne KUZMINE.

⁵⁸³ ВИС, str. 134, 77; Miscellanea 2, 1466, str. 133.

⁵⁸⁴ Miscellanea 2, 1466, str. 158-159.

⁵⁸⁵ ВИС, str. 128, 61; Miscellanea 2, 1466, str. 26, napomena 59.

⁵⁸⁶ РЛИС

⁵⁸⁷ Miscellanea 2, 1466, str. 36.

⁵⁸⁸ ВИС, str. 61.

⁵⁸⁹ ВИС, str. 103. U popisu od 1466. ima grafiju Ivanovci.

primenom...”; „...da su imena Ilija i *Ivan* bila udomaćena kod Vlaha...”; U selu „Krastavljanima je... po jedan *Ivan*, Tudor i Stěpan vlaškoga ishodišta...”/ZŠJOK, str. 356, 358, 362./) + ov + ce.

IZVOR PANTELEJ, 1560. (Svrljig)⁵⁹⁰ je naselje Pantalej s crkvom Pantalej posred naselja gde se nalazi i oveća izvor-česma od slov. *izvor* „fons” i imena hrišćanskog sveca *Pantalej*⁵⁹¹ < grč. Παντελεήμων „svemilostiv”.

ISVETI PETAR, 1455. = SVETI PETAR, 1466. (Vidin = s. Sveti Petar, danas s. Družba, Mihajlovgradski okrug)⁵⁹² od slov. prid. sveti „sanctus” i kalendarskog l.i. *Petar*.

ISLAVCE, 1455. = VASILOVCE, 1483. = VASILOVCE, selište 1560. (Banja = top. Vasiljevac, atar s. Vrmdže, opština Sokobanja)⁵⁹³ od kalendarskog l.i. *Vasil* < grč. Βασίλειος „carski” (upor. ojk. VASIL).

ISTEPAN DOL, 1560. (Polomje = s. Stepan Dol, danas s. Asparuhovo, Mihajlovgradski okrug)⁵⁹⁴ od kalendarskog l.i. *Stepan* (upor. „Kalendarsko ime *Stepan* ...koje se našlo i u hercegovačkih i u hrvatskih Vlaha srednjega vijeka upućuje na podrijetlo porodice”; U „Krastavljanima je ...*Stepan* vlaškoga ishodišta...”; U selu Seroš ima „nekoliko imena koja su u tipično vlaškoj upotrebi: Baldovin, Hrs, Bač, Staver ...Nikola, Sava... Semijun, Dmitr i Kuzma... i *Stěpan*. Sve antroponimi koji su bili u upotrebi kod Vlaha.” /ZŠJOK, str. 359, 362, 365./) i slov. dol „*vallis*”.

JAKOVCE, 1455. = JAKOVAC, 1560. (Timok = s. Jakovac, opština Knjaževac)⁵⁹⁵ od kalendarskog l.i. *Jakov* < lat. *Iacobus* + ce.

KOZMAR, 1560. (Crna Reka)⁵⁹⁶ od kalendarskog l.i. *Kozm(a)* < grč. Κοσμάς (upor. ojk. Gorne KUZMINE i KUZMINO) + ar < lat. *-arius*.⁵⁹⁷

⁵⁹⁰ ВИВС, str. 134. Naselje se nalazi desetak kilometara severoistočno od grada Niša na pruzi Zaječar - Niš.

⁵⁹¹ КИС II, str. 328.

⁵⁹² Miscellanea 2, 1466, str. 40.

⁵⁹³ ВИВС, str. 85, 203.

⁵⁹⁴ ВИВС, str. 116.

⁵⁹⁵ ВИВС, str. 58, 113.

⁵⁹⁶ ВИВС, str. 106.

⁵⁹⁷ РЛИС, str. 112 (Козма).

KOSTIČEVAC, 1530-35. = **KOSTIČOVCE**, 1560. (Krivina)⁵⁹⁸ od kalendarskog l.i. *Kostic* (upor. U selu Istinićima „Pored nekoliko odvojenih kršćanskih imena... (imena su Đurđ, Ivan, Stepko i Ivoje)... dva su kalendarska imena: Damijan i brat mu *Kostic*... Sva su ta imena bila u upotrebi kod Vlaha, a njihovu komponentu u antroponimiji... direktnije potvrđuje ime djeda koji se zove Bukur i drugoga s imenom Мъžura, pa imena braće koji se zovu Drokun i Bulin.”)⁵⁹⁹ + prisvojni prid. suf. -ev + ac.

KOSTUČUVCE, 1455. = **KOSTIČOVCE**, 1560. (Zagorje = s. Kostičevci, Mihajlovgradski okrug)⁶⁰⁰, vidi ojk. **KOSTIČEVAC**.

KOSTIČOVCE, selište 1560. (Vidin = s. Kostičevci, Mihajlovgradski okrug)⁶⁰¹, vidi ojk. **KOSTIČEVAC**.

KUZMINE, drugo ime **BUKOVICE**, 1560. (Crna Reka)⁶⁰² od kalendarskog l.i. *Kuzma* (upor. U selu Serošu je „nekoliko imena koja su u tipično vlaškoj upotrebi: Baldovin, Hrs, Bač, Staver... Nikola, Sava i Đuroje, Đeordi, Semijun, Dmitър i *Kuzma*... Sve antroponimi koji su bili u upotrebi kod Vlaha.” /ZŠJOK, str. 365/) < grč. Κοσμάς + ino (upor. Gorne **KUZMINE** i **KOZMAR**).

LUKA, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Luka, opština Bor)⁶⁰³ po manastiru koji je verovatno bio posvećen sv. *Luki* < grč. Λουκάς < lat. *Lukas* (ime jednog od četiri jevanđelista).⁶⁰⁴

MANOJLOVCE, 1455. = Gorne i Dolne **MANOJLICE**, 1560. (Svrljig = s. Manojlica, opština Svrljig)⁶⁰⁵ od kalendarskog l.i. *Manojl(o)* < grč. Έμμανουήλ < hebr. 'Immānū'l „bog je s nama” (biblijsko ime)⁶⁰⁶ + ov + ce (upor. „Kalendarska su imena u vlaškim katunima: ...*Manojlo*, Marin, Tudoric, Srđ, Vasilj, Mihajlo...” i „Manastirski bivolari... s kalendarskim imenima... potvrđena su i kod Vlaha... *Manojlo*, Nikfor, Georgi, Miho i Stepan.” /ZŠJOK, str. 356, 363./).

⁵⁹⁸ ВИС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81.

⁵⁹⁹ ЗШЈОК, str. 363.

⁶⁰⁰ ВИС, str. 60, 117.

⁶⁰¹ ВИС, str. 115.

⁶⁰² ВИС, str. 106; Miscellanea 2, 1466, str. 26.

⁶⁰³ ВИС, str. 108; ГЕМ 31-32, str. 78, 102.

⁶⁰⁴ РнБДнП, str. 113.

⁶⁰⁵ ВИС, str. 82, 149-150, 150.

⁶⁰⁶ РЛИС, str. 127.

MANOL, selište 1560. (Zagorje)⁶⁰⁷, vidi ojk. MANOJLOVCE.

MARINOVCE, 1455. = MARINOVAC, 1560. (Crna Reka = s. Marinovac, opština Zaječar)⁶⁰⁸ od kalendarskog l.i. *Marin* (upor. **Маринь**) < lat. *Marinus* + ov + ce. To je kalendarsko ime koje se od davnina javlja u dalmatinskim gradovima⁶⁰⁹, a pre toga je bilo vrlo omiljeno u Italiji. Prema legendi sv. Marin je bio poreklom sa Raba, pa je verovatno i to jedan od razloga za rasprostranjenost ovog imena.⁶¹⁰ (upor. „Kalendarska su imena u vlaškim katunima: Дмитър, Ђурѣд, Иван, Kostadin, Nikola, Петър, Stepan i Pilip... Manojlo, *Marin...*” /ZŠJOK, str. 356./).

NEKRATINCE, 1455, 1483, 1560, 1586. (Zagorje)⁶¹¹ izveden metatezom od kalendarskog l.i. *Nektar(ije)* < grč. Νεκτάριος (ime hrišćanskog svetitelja) < νεκταρ „piće bogova” + in + ce.

OSIPOVCE, 1560. (Crna Reka)⁶¹² od kalendarskog l.i. *Josip* < lat. *Joseph* < grč. Ἰωσήφ (upor. l.i. Osip zabeleženo 1468. na hrvatskom primorju) + ov + ce.

PAVLIKIJAN, 1455, 1560. (Polomje = top. Pavlikijan, atar s. Orsoja, Mihajlovgradski okrug)⁶¹³ od kalendarskog l.i. *Pavlikijan* (upor. l.i. Domentijan, Gregorijan, Emilijan).

PANTELEJ, selište 1455. (Belgrad)⁶¹⁴ od kalendarskog l.i. *Pantelej*⁶¹⁵ < grč. Παντελεήμων „svemilostiv” (ime hrišćanskog svetitelja).

PETROVCE, 1455. = PETROVCE, selište 1560. (Banja = top. Petrovac i hidr. Petrovački potok, atar s. Beli Potok, opština Sokobanja)⁶¹⁶ od kalendarskog l.i. *Petr* (upor. „Kalendarska su imena u vlaškim katunima: Дмитър, Ђурѣд, Иван, Kostadin, Nikola, *Petr...*” /ZŠJOK, str. 56./). + ov + ce.

⁶⁰⁷ ВИС, str. 121.

⁶⁰⁸ ВИС, str. 70, 154.

⁶⁰⁹ ЗКЈ II, str. 182; ER II, str. 378 (Marin).

⁶¹⁰ РибДип, str. 118.

⁶¹¹ ВИС, str. 63, 124, 210.

⁶¹² ВИС, str. 104.

⁶¹³ ВИС, str. 61, 112.

⁶¹⁴ ВИС, str. 67, 212.

⁶¹⁵ КИС II, str. 328.

⁶¹⁶ ВИС, str. 85, 152.

SAVCE, 1455, 148, 1560. ischezlo (Crna Reka = top. Savačka i Savački kamen, atar s. Brestovačke Banje, opština Bor)⁶¹⁷ od kalendarskog l.i. *Sav(a)* < lat. *Saba* < hebr. *Sabā* „obraćen, preveden” (konsonant *b* > *v* primljen je iz sgrč. /vizantijskog/ izgovora)⁶¹⁸ + *ce* (upor. U s. Seroš ima „jedan Šantor, vlaško ime, pa još nekoliko imena koja su u tipično vlaškoj upotrebi; Baldovin, Hrs, Bač, Staver (ne ulazimo na ovome mjestu u njihovo podrijetlo)... Nikola, *Sava* i Đuroje, Đeordi, Semijun, Dmitър i Kuzma”./ZŠJOK, str. 65./).

SOVICA, 1530-35. = **SOFICE**, 1560. = **SOFICA**, 1586. (Fetislam)⁶¹⁹ od l.i. *Sofi(a)* < lat. l.i. *Sophia* < grč. Σοφία „mudrost” + *ce*.

TODOROV IBLAD, 1455. = **TODOR BLAT**, selište 1560. (Zagorje)⁶²⁰ od kalendarskog l.i. *Todor* < grč. Θεόδωρος (ime hrišćanskog svetitelja) + *ov* i slov. imen. *blato* „lutum”.

FILIPOVCE, selište 1455. = **FILIPOVO**, 1483. (Vinišnica, od 1530. Crna Reka)⁶²¹ od kalendarskog l.i. *Filip* < grč. < Φίλιππος „ljubitelj konja” (ime hrišćanskog svetitelja)⁶²² + *ov* + *ce* (-ovo).

II 6

Kao što smo već rekli distinkcija između „vlaških” i rumunskih osnova i ličnih imena je u sledećem: „vlaške” osnove i „vlaška” lična imena smo zabeležili iz starih srpskih srednjovekovnih povelja i turskih popisnih deftera XV i XVI veka južno od Dunava čije se poreklo sigurno objašnjava elementima „balkanskog jezičkog nasleđa; koji su do nas po pravilu doprli posredstvom zatečenih Romana, Vlaha.” (OP III, str. 26.), a rumunske osnove i rumunska

⁶¹⁷ ВИС, str. 70, 106, 214.

⁶¹⁸ ОП II, str. 113. Selo Savinac u opštini Boljevac je dobilo naziv od l.i. Savin(a) + *ac* koje nalazimo u jednoj povelji samostana sv. Krševana u Zadru („Sauina, uxor Gimmai”) iz 1034, a koje potiče od lat l.i. Sabina „Sabinjanka” stvoreno prema l.i. Sabinus „Sabinjanin”, predstavnik srednje Italije. Misli se – kako to navodi M. Šimundić u svome radu – da potiče od ie. *s(u)e-bho-s „koji pripada vlastitom rodu”.

⁶¹⁹ ВИС, str. 108; ГЕМ 31-32, str. 79, 102.

⁶²⁰ ВИС, str. 86, 119.

⁶²¹ ВИС, str. 74, 217.

⁶²² РЛИС, str. 202 (Филип).

lična imena su ona koja nismo uspjeli zabeležiti u antroponimiji srednjovekovnih balkanskih Vlaha, i uopšte na prostorima južno od Dunava, već su zabeležena samo u Dikcionarima rumunskih ličnih imena, a pritom smo obratili pažnju da nisu preuzeta od Slovena.

ALBOTEN, 1455. (Šehirkej = s. Jalbotina, opština Piroto)⁶²³ od rum. l.i. *Albote(a)n*.⁶²⁴

ALBOTIN, 1530-35. = ALTOVIN, 1560. (Krivina = top. Albotin, atar s. Delajne, Mihajlovgradski okrug)⁶²⁵ od rum. l.i. *Albotin*.⁶²⁶

BABADICE, 1455, 1483. (Zagorje)⁶²⁷ od rum. l.i. *Babadița* < l.i. *Babad* < *babad* „acorus calamus, iđirot” tuđeg nepoznatog porekla.⁶²⁸

BAGAČIN, 1455, 1483. (Vidin = top. Bagačino, atar s. Asparuhovo, Vasilovaca i Stalijske mahale, Mihajlovgradski okrug)⁶²⁹ od rum. l.i. *Bagac/eanu/* + in.

BALANOVAC, drugo ime GRBOVAC, 1530-35. (Krivina)⁶³⁰ od rum. l.i. *Balan* + ov + ac, odnosno drugo ime od l.i. *Grb* + ov + ac.

BALANOVEC, 1530-35. = BALANOVCE, 1560. = BALANOVAC, 1586. (Krivina = top. Veliki i Mali Balanovac, atar s. Čubre, opština Negotin)⁶³¹ od rum. l.i. *Balan* + ov + ce (-ec, -ac).

BALANOVCE, 1560. (Timok = s. Balanovac, opština Knjaževac)⁶³² od rum. l.i. *Balan* + ov + ce.

BALUŠOVCE, selište 1560. (Zagorje)⁶³³ od rum. l.i. *Baluș* + ov + ce.

⁶²³ ВИБС, str. 66.

⁶²⁴ DNFR, str. 24.

⁶²⁵ ВИБС, str. 103; ГЕМ 31-32, str. 76.

⁶²⁶ DNFR, str. 24; Ukoliko je grafija Altovin pravilna mogla bi biti kontinuantna imena kastela (Βουργου) ἄλτου (Procop. De aedif. IV6, 21) < lat. prid. altus „visok” + ov + in.

⁶²⁷ ВИБС, str. 66.

⁶²⁸ DNFR, str. 42.

⁶²⁹ ВИБС, str. 62.

⁶³⁰ ГЕМ 31-32, str. 81.

⁶³¹ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 108, 81.

⁶³² ВИБС, str. 102.

⁶³³ ВИБС, str. 140.

BANDEN, selište 1455.⁶³⁴ (Timok = verovatno top. Bandol, atar s. Dejanovca*, opština Knjaževac) od rum. l.i. *Band(a)* < rum. *bandă* „doveden u red; skučen” < slat. *band(a)* „bok”⁶³⁵ + prid. suf. -en.

BANDINCE, 1455. (Vidin)⁶³⁶ od rum. l.i. *Band(a)* + in + ce.

BANDINCE, selište 1455, 1466. (Timok)⁶³⁷ od rum. l.i. *Band(a)* +in + ce.

BANIKA, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam)⁶³⁸ od rum. l.i. *Bănică*.

BARBAŠ, 1530-35. = **BARBASOVCE**, 1560. = **BARBAŠEVO**, 1586. (Krivina = top. Barbaševo, atar s. Mokranje, opština Negotin)⁶³⁹ od rum. l.i. *Barbaș* < rum. *barba* „brada” + *aș* (upor. *Cadaș* < *căada* „rep” + *aș*).⁶⁴⁰

BARTUSOVCE, 1560. (Zagorje)⁶⁴¹ od rum. l.i. *Bartuș* (upor. rum. l.i. *Bartușică* sa suf. *-ică*)⁶⁴² + ov + ce.

BAČILOVCE, 1560. (Zagorje)⁶⁴³ od rum. l.i. *Băcilă* + ov + ce (upor. rum. l.i. *Bačco*).⁶⁴⁴

BAŠOVCE, 1455, 1466. (Belgrad) = **BAŠOVCE**, 1560. (Polomje = hidr. Bašovica, atar s. Orešac, koje je postojalo do XVIII veka, Mihajlovgradski okrug)⁶⁴⁵ od rum. l.i. *Baș(u)* ili bug. l.i.

⁶³⁴ ВИБС, str. 64.

⁶³⁵ DNFR, str. 46; LLI, fasc. I, str. 99 (1. banda, 2. banda).

⁶³⁶ ВИБС, str. 62.

⁶³⁷ ВИБС, str. 76; Miscellanea 2, 1466, str. 51.

⁶³⁸ ВИБС, str. 109; ГЕМ 31-32, str. 78, 103.

⁶³⁹ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

⁶⁴⁰ DNFR, str. 48; Usporedi naziv Prokopijevog kastela Βαρβαριεϋ u delu „De aedificiis”, onda ojk. **барбасъ** koga nalazimo u radu Krasimire Ilijevske „Romanski elementi vo makedonskata toponimija od XIII i XIV vek /spored hrisovulite na Gorg Skopski/ u ОП I, str. 60. Svakako ovim ranovizantijskim i srednjovekovnim primerima valja pridodati ojkonime koji se danas nalaze na prostoru Jugoslavije, kao npr. Barbaros, Barbaras, Barbariči, Barbarevo, Barbace, Barbarušice, itd. zabeleženih u IMJ, str. 53.”

⁶⁴¹ ВИБС, str. 128.

⁶⁴² DNFR, str. 49.

⁶⁴³ ВИБС, str. 100.

⁶⁴⁴ DNFR, str. 51; КИС II, str. 329.

⁶⁴⁵ ВИБС, str. 87, 115; Miscellanea 2, 1466, str. 54.

Baš(o)⁶⁴⁶ < tur. *baş* „glava“⁶⁴⁷ + ov + ce (upor. prez. Glavaš u Hercegovini).

BENAIĆ, selište 1466. (Timok = van deftera „nalazi se u sinorima sela Ravna“)⁶⁴⁸ od antroponima *Benaić* < rum. ili bug. l.i. *Bena* < tur. *Bön* „glup, prost“.

BESNA, selište 1455. = BESNA LUK, može se čitati i BESNI LUG, 1466. = BESNA, 1483. (Zagorje)⁶⁴⁹ od rum. l.i. *Besn(e)a*, dok se u drugoj grafiji pojavljuje pridev *besni(n)* i *luk=lug* „, lucus, rit“.

BOBOŠOVCE, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina)⁶⁵⁰ od rum. l.i. *Boboš* < rum. *boboş* „šaren“ + ov + ce (upor. rum. l.i. *Boboşičă*, s. Šipikovo, opština Zaječar).

BOKSILCE, selište 1455. (Zagorje = top. Bokša, atar s. Šipikova, opština Zaječar)⁶⁵¹ od rum. l.i. *Bocşa* < *bocşă* = *bucşă* (= *buceá*) „jedan gvozdeni deo kod volovskih kola,, + *ilă* + ce.

BRDŽEVDŽE, 1455. = BRIČEVCE, 1466. = PRIČEVCE, 1560. (Timok = s. Pričevac, opština Knjaževac)⁶⁵² od rum. l.i. *Prici(u)* < rum. *prici* „krevet za jednu upotrebu“⁶⁵³ + ev + ce.

BUDŽUM, 1455, 1560. (Svrljig = s. Bučum, opština Svrljig)⁶⁵⁴ od rum. apelativa *bucium* „panj“⁶⁵⁵.

VINEŠNICE, 1455. = VINIŠNICA, 1466, 1483. (Vinišnica, od 1530. Crna Reka)⁶⁵⁶ = Gorne i Dolne VINEŠNICE, 1560. (Crna Reka = verovatno top. Višnjara, atar s. Velikog Izvora, opština Zaječar) od rum. l.i. *Vineş* + nice.

VINCE, 1455. (?)⁶⁵⁷ od rum. l.i. *Vinţe* (upor. mađ. *Vintse*, hipokoristik od *Vincentius*).⁶⁵⁸

⁶⁴⁶ DNFR, str. 50.

⁶⁴⁷ PPT, str. 185 (bašuna).

⁶⁴⁸ Miscellanea 2, 1466, str. 64.

⁶⁴⁹ ВИБС, str. 71; Miscellanea 2, 1466, str. 25.

⁶⁵⁰ ВИБС, str. 103; ГЕМ 31-32, str. 81, 109.

⁶⁵¹ ВИБС, str. 88.

⁶⁵² ВИБС, str. 68, 131; Miscellanea 2, 1466, str. 32.

⁶⁵³ DNFR, str. 379.

⁶⁵⁴ ВИБС, str. 79, 135.

⁶⁵⁵ ER I, str. 226 (Bučum).

⁶⁵⁶ ВИБС, str. 60, 149, 155; Miscellanea 2, 1466, str. 19, napomena 13.

⁶⁵⁷ ВИБС, str. 62.

⁶⁵⁸ DNFR, str. 485.

GINGUC, 1560, 1586. (Fetislam = top. Ginduša, atar s. Luke* opština Bor)⁶⁵⁹ od rum. l.i. *Gîng(a)* < rum. *gînga* „mucav čovek”⁶⁶⁰ + *uc(ă)*.

Gorne V̂RM̂DŽE, 1455. = Gorne V̂RM̂BŽE, 1560. = Sredne V̂RM̂DŽE, 1455. = Sredna VRMŽA, 1466. = Sredna VRMZA, 1478-81. = Sredne V̂RMDŽE, 1560. = Dolne V̂RM̂DŽE, 1455. = Dolna VRMŽA, 1466. = Dolne V̂RM̂BŽE, 1560. (Banja = s. Vrmđža, opština Sokobanja)⁶⁶¹ od rum. l.i. *Ver mice*, odakle je zabeleženo u turskim izvorima u srpskom izgovoru dalo oblik V̂rmdže⁶⁶², koje verovatno potiče od lat. deminutivnog prid. *vermic(ulus)* „crvenkast” (upor. fran. *Vermeil*; naziv Justinijanovog obnovljenog kastela Βερμεζιον /*Vermezium*/ u Dardaniji, koga je zabeležio Prokopije Cezarijski u svom delu „*De aedificiis*”⁶⁶³, o čemu iznosi više, u svojoj knjizi Detschew⁶⁶⁴) i slov. prid. gornje, srednje i donje.

DALAJNA, 1530-35. = DALJAJNA, 1560. (Krivina = s. Dalajna, Mihajlovgradski okrug)⁶⁶⁵ od rum. l.i. *Dal(a)* + aj (upor. top. Belaj, Blagaj, Maglaj, Suvaja, Krivaja, Crnaja, Krnjaja) + na.

ISKOBIČEVCE, 1560. (Zagorje)⁶⁶⁶ od rum. l.i. *Scobic(i)* < rum. *scobic* „izborani, izdubljeni” + ev + ce.

ISTETINA, 1560. (Crna Reka)⁶⁶⁷ od rum. l.i. *Stet(ea)* + ina.

KALAJEVA, drugo ime VESNICE s manastirom KALAJEVA 1560. (Crna Reka)⁶⁶⁸ od rum. l.i. *Calaj* < tur. *kalay* (balkanski turcizam) „kositar” malajskog porekla, od imena grada *Qualah* na ostrvu *Malakka*, iz zanatske terminologije + eva. Odatle i

⁶⁵⁹ ВИС, str. 108; ГЕМ 31-32, str. 102.

⁶⁶⁰ DNFR, str. 225 (Gînga).

⁶⁶¹ ВИС, str. 83, 86, 133, 152; Miscellanea 2, 1466, str. 62, 66; Miscellanea 2, 1478-81, str. 170, napomena 142.

⁶⁶² DNFR, str. 483. Zanimljivi antroponimi su Verman od Gherman < rus. Герман, Vermešanu (top. Vermeš u banatu i Ardealu).

⁶⁶³ ВИС I, str. 61.

⁶⁶⁴ SP, str. 195.

⁶⁶⁵ ВИС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81.

⁶⁶⁶ ВИС, str. 113.

⁶⁶⁷ ВИС, str. 105.

⁶⁶⁸ ВИС, str. 105.

naziv manastira Kalajeva zabeležen u istom popisu iste nahije ili možda zbog manastirskih pokrivenih kupola s kalaisanim limom.⁶⁶⁹

KAČICA, 1530-35. = KAČICE, 1560. (Krivina = top. Kačica, atar s. Trnjana, opština Negotin)⁶⁷⁰ od rum. l.i. *Cachitã: cãpițã* „gomila sena u obliku plasta” (upor. ojk. SENOVCE < seno „foenum” i ojk. SENOKOS < сѣнокосъ „livada”).⁶⁷¹

KIPIČEVO, 1530-35. = KIPičEVA, 1560. = KIBIČEVO, 1586. (Krivina = top. Kipićevo i Kipičev dol, atar s. Delejna, Mihajlovgradski okrug)⁶⁷² od rum. l.i. *Chipc(ea)* (upor. bug. l.i. Kipičev) + evo.

KLESINCE, 1560. (Polomje)⁶⁷³ od rum. l.i. *Cleş(u)* + in + ce.

KORMAR, selište 1466.⁶⁷⁴ (Timok = top. Kormata kod Knjaževca⁶⁷⁵ od rum. *a curma* „razdrobiti” < vlat. **corrimare*, part. pas. *corrīmātus* (pref. *co-* + *rīma*)⁶⁷⁶ + *ar* < lat. *-arius*, odnosno navedeni ojkonom je radna imen. *k o r m a r* građena od imperfektne glagolske osnove *k o r m i t i* sa suf. *-ar* što označava vršioca one radnje što ih izražava glagol (upor. rudar, pekar, pisar, itd.)⁶⁷⁷. Na prostoru istočne Srbije zabeleženi su i top. Kormatura kod Požarevca, Kormati del kod s. Lalinca, Kormaroš kod Bora i Kurmatura kod s. Halova (upor. *kóram* „trbuh”, *korémen* i *korémast* „trbušast”, alb. *kurm* „trup, telo”, ngrč. *κόρμι* „trup, telo”)⁶⁷⁸.

KOTIGA, 1455, 1560. (Vidin = top. Kotiga, između s. Rajanovci, Rupci, Malali i Gradec, Mihajlovgradski okrug)⁶⁷⁹ od rum. l.i. *Cotigã* < rum. *cotigã* „karuca za konje s dva točka”.

KUČEROVCE, 1455. = KUČUROVCE, 1466. Belgrad = s. Kučerovci, kolibe severozapadno od s. Salaš, Mihajlovgradski

⁶⁶⁹ Rječnik JAZU 16, str. 463.

⁶⁷⁰ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81.

⁶⁷¹ DNFR, str. 94.

⁶⁷² ВИБС, str. 103; ГЕМ 31-32, str. 81, 109.

⁶⁷³ ВИБС, str. 121.

⁶⁷⁴ Miscellanea 2, 1466, str. 33.

⁶⁷⁵ ER II, str. 157 (Kornat).

⁶⁷⁶ ER II, str. 157 (Kornat); СДЗ XXXIV, str. 126.

⁶⁷⁷ ER I, str. 50 (-ār²).

⁶⁷⁸ ER I, str. 152 (*kóram*).

⁶⁷⁹ ВИБС, str. 63, 112.

okrug)⁶⁸⁰ od rum. l.i. *Cucer(a)* < ukr. kučer „kočijaš, vozač, fijakerista“⁶⁸¹ + ov + ce (upor. prez. Kučera⁶⁸²).

LJILJAKOVCE, 1560. (Crna Reka = hidr. Ljiljakovačka reka = Lasovačka reka, opština Zaječar)⁶⁸³ od rum. l.i. *Liliac*⁶⁸⁴ < rum. botaničkog termina *liliac* „jorgovan, syringa vulgaris“ iz botaničke terminologije balkanskog i evropskog turcizma persijskog porekla < tur. *leylak* < arap. *līlak* < pers. *līlāg*⁶⁸⁵ + ov + ce.

MUŠAT, 1455, 1466, 1454-79. = MUŠAD, 1560. (Zagorje = s. Mušat, sada s. Kirilovo, Vračanski okrug)⁶⁸⁶ od rum. l.i. *Mușat(u)* < cinc. *mușat* „lep“⁶⁸⁷, odnosno od *mușad* „magarad, mazgad“⁶⁸⁸.

NEGURIČE, 1530-35. (Fetislam = nalazilo se blizu s. Radujevca, opština Negotin)⁶⁸⁹ od rum. l.i. *Neguritã* < rum. *negurã* „mračan“ + *ițã*.⁶⁹⁰

NEKALICE, 1560.(Crna Reka)⁶⁹¹ od rum. l.i. *Necal(ã)* + ice.

RAŽANCE, 1455. = RAŽANCE, 1466. = ZARINCE, 1483. = REZINCE, 1560. + (Timok = top. Režinci, atar s. Bučja*, opština Knjaževac)⁶⁹² od rum. l.i. *Rez* < grč. *Rezos*, *Rezu* + in + ce.

REŠULOVCE, 1455. = RUŠOLEVCE, 1560. (Zagorje)⁶⁹³ od rum. l.i. *Reșul* + ov + ce, odnosno navedeno metatezom od rum. l.i. *Roșul* + ev + ce (upor. top. *Roșul*, Rumunija).⁶⁹⁴

RUTEŠ, 1466. (Vidin)⁶⁹⁵ od rum. l.i. *Rut(eanu)*(rum. suf. *eanu*) + eš.

RUŠAN, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina = top. Rušan i Rušansko brdo, atar s. Mokranje, opština Negotin)⁶⁹⁶ od rum. l.i.

⁶⁸⁰ ВИБС, str. 88; Miscellanea 2, 1466, str. 59, napomena 236.

⁶⁸¹ DNFR, str. 159.

⁶⁸² Речник САНУ 11, str. 129.

⁶⁸³ ВИБС, str. 104.

⁶⁸⁴ DNFR, str. 280

⁶⁸⁵ ER II, str. 337 (ljiljak).

⁶⁸⁶ ВИБС, str. 69, 125; Miscellanea 2, 1466, str. 36; ИБИ, str. 127.

⁶⁸⁷ DNFR, str. 321 (Mușatu).

⁶⁸⁸ Rječnik JAZU 30, str. 168 (MUŠAD).

⁶⁸⁹ ГЕМ 31-32, str. 79-80.

⁶⁹⁰ DNFR, str. 330.

⁶⁹¹ ВИБС, str. 104.

⁶⁹² ВИБС, str. 71, 128, 214; Miscellanea 2, 1466, str. 30, napomena 76.

⁶⁹³ ВИБС, str. 70, 113.

⁶⁹⁴ DNFR, str. 398.

⁶⁹⁵ Miscellanea 2, 1466, str. 44, napomena 154.

Rušan(u) < rum. *ruși* „crveni” < lat. *russus* „crven”.⁶⁹⁷ Lična imena davana su ljudima s izrazito crvenom bojom kose ili ljudima s crvenom bojom kože lica⁶⁹⁸, no ako su u pitanju potezi zemlje odnosno imena naselja onda je u pitanju boja zemlje, tzv. crvenuša, bogata bakarnim oksidom.

SAKOVA, selište 1560. (Fetislam)⁶⁹⁹ od rum. l.i. *Sac(u)* (upor. ital. l.i. *Sacco*) + ova.

SEKULCE, 1530-35, 1560. = ŠEKULCE, 1586. (Krivina)⁷⁰⁰ od rum. l.i. *Sekul(a)*⁷⁰¹ (Mađarsko l.i. *Szék* dobilo je rum. član *-ul* /*Sekul*/, ili bolje mađ. *-ely* u *Székely* bilo je rumunizovano tim članom. Sufiks *-a* u Sekula je kao u *Drakula* od strum. *Draculu*, **seculu*. Taj je oblik identifikovan s našim akuzativom imenice maskulinuma na *-a* i odatle je stvoren nominativ na *-a*)⁷⁰² + ce (upor. top. Sekulići „zadružno naselje porodice toga imena”, Sekulinac, itd.).

SEPINCE, selište 1455. = SENCE, 1466. (Gelvijske, od 1530. Crna Reka = top. Senci, atar s. Mali Izvor*, opština Boljevac)⁷⁰³ od

⁶⁹⁶ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

⁶⁹⁷ DNFR, str. 401. (Rušanu); ОП II, str. 120. U kupoprodajnom ugovoru od 1090. može se čitati: „...Souinna et filio eius RUSSELLO...” koje je po mišljenju M. Šimundića nastalo od lat. *russus* „crven”.

⁶⁹⁸ Zabeleženo je l.i. Ruska f. u Zaječaru i nadimak Ruošu (prez. Tobović, selo Halovo) po izrazito crvenoj boji kože lica ili kose.

⁶⁹⁹ ВИБС, str. 111.

⁷⁰⁰ ВИБС, str. 103; ГЕМ 31-32, str. 81, 109.

⁷⁰¹ РЛИС, str. 177. M. Grković ovde kaže da „Sekul, može biti od mađ. *Székely*, pripadnik mađarskog plemena u Erdelju. Ime je postalo rasprostranjeno pod uticajem narodne poezije”. Kod P. Skoka u njegovom Etimološkom rječniku nalazimo da je „Sekula, junak narodnih pjesama, bugarštica, koji se inače zove Sibirjanin Janko, a historijski Hunyadi Janos, 1466. Janko Sekula je ban Slavonije: ban , banović, banovac, Sekula. Veže se i s prezimenom rumunjskog podrijetla Sekula Drakulović...” Kod Jordan-a u njegovom Dictionar-u nalazimo rum. l.i. *Sacuiu* (rum. prid. *sacuesc* = mađ. *székely*) gde upućuje na rum. l.i. *Secuiu*: *secui* „torba” i top. *Secuiul*, a nadalje navodi rum. l.i. *Secula*: bug. *Sekula* i polj. *Sekula*, *Seculici*, itd.; N. Draganu u RTO, str. 87, 396, 398, navodi nekoliko top. *Secul*.

⁷⁰² ER III, str. 217 (Sekul). Latinski Sikuli su erdeljski Mađari, oaza među erdeljskim Rumunima. Sekula je - po Skoku - isto što i Sikulac, Mađar iz tog plemena. Nadalje upoređenje sa *Drakula* i *Drakulić*; kaže da je došlo u našu narodnu pesmu rumunskim posredovanjem.

⁷⁰³ ВИБС, str. 75. U popisu iz 1455. timar 104. zabeležena su sela ALADNI, KOTAR i selište SEPINCE dok u popisu iz 1466. timar 2. zabeležena su sela ILINO,

rum. l.i. *Sepi(e)* < mađ. *szép* „lep, krasan”⁷⁰⁴ + in + ce (upor. ojk. KRASNA s manastirom KRASNA u ataru s. Koprivnice i ojk. KRASINCE u ataru s. Velike Jasikove i Gradskova) odnosno u popisu jedanaest godina kasnije ojk. je pretrpeo promenu naziva u Sence od l.i. *Sen* (upor. l.i. *Сенъ* u Svetostefanskoj hrisovulji)⁷⁰⁵ + ce.

SIBENCE, 1530-35. = **SIBANCE**, 1560. = **SIBENCE**, 1586. (Krivina)⁷⁰⁶ od rum. l.i. *Siban(a)* < grč. *Seban(is)* + ce.

SIKOL, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Sikol, opština Negotin)⁷⁰⁷ od rum. l.i. *Sic(a)* + ol.

TRANE, 1560. (Timok = hydr. Transki potok, opština Knjaževac)⁷⁰⁸ od rum. l.i. *Trană*.

FALKOVCE, 1455, 1466, 1560. (Polomje = bivše s. Falkovec, sada mahala s. Janovec, Mihajlovgradski okrug)⁷⁰⁹ od rum. l.i. *Falc*⁷¹⁰ < lat. *falco* „sokol” (upor. slovenske paralele, ojk. SOKOLAR, SOKOLAROVCE i ojk. ŠAJNA < šáin < pers. *šahin* „sokol”; balkanski turcizam persijskog porekla iz ornitološke terminologije, odakle prez. Šainović = Sokolović, itd.)⁷¹¹ + ov + ce.

HINOVA, 1455. = **HINOVO**, 1466. = **HINOVA**, 1560. (Vidin = s. Inovo, Mihajlovgradski okrug)⁷¹² od rum. l.i. *Hin(ea)* + ova (-ovo).

HUMJANE, 1455. = **HUMJANE**, može se čitati i **H’MJANE**, 1466. (Timok)⁷¹³ od *Humjani* < rum. l.i. *Hum(ă)* + jani.

HUTOVA, 1455. = **Gorne HUTOVO**, 1466, 1483. (Zagorje)⁷¹⁴ = **HUTOVA**, 1560. (Vidin = s. Hutovo se nalazilo blizu grada Vidina, ali je nestalo krajem XVII veka / vidi vidinski kadijski

KOTAR i SENCE. Radi se zapravo o istim selima, ALADNI = ILINO, KOTAR = KOTAR i SEPINCE = SENCE i sva su u nahiji Klivje (Kelvije, Gelvije).

⁷⁰⁴ DNFR, str. 412.

⁷⁰⁵ Rječnik JAZU 62, str. 845.

⁷⁰⁶ ВИБС, str. 101; ГЕМ 31-32, str. 81, 107.

⁷⁰⁷ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 78, 105.

⁷⁰⁸ ВИБС, str. 129.

⁷⁰⁹ ВИБС, str. 87, 113, 117; Miscellanea 2, 1466, str. 52.

⁷¹⁰ DNFR, str. 193.

⁷¹¹ ЛН, str. 399 (falc/arius/„, srpar”); ГЕМ 42, str. 78-79.

⁷¹² ВИБС, str. 87, 119; Miscellanea 2, 1466, str. 53, napomena 198.

⁷¹³ ВИБС, str. 67; Miscellanea 2, 1466, str. 30, napomena 80.

⁷¹⁴ ВИБС, str. 74, 112; Miscellanea 2, 1466, str. 51, napomena 184.

sidžil iz 1699./ gde se spominje reka Hutovo i vodenice na njoj)⁷¹⁵ od rum. l.i. *Hut(u)* < grč. *Hutos*⁷¹⁶ + ova (upor. top. Hutovo Blato, Hercegovina).

HUHUROVICA, 1530-35. = Dolne i Gorne HUHUROVCE, 1560. = D. I G. HUHUROVICA, 1586. (Fetislam = s. Urovica, opština Negotin)⁷¹⁷ od rum. l.i. *Hur(u)* < mađ. *ur* „gospodar, *dominus*“⁷¹⁸, s opetovanjem inicijalnog sloga *Hu-*, + *ov* + *ica* i slov. prid. dolnje i gornje.

ČINGURUS, 1455, 1560. (Polomje = bivše s. Čunguruz, danas s. Vinarevo, Mihajlovgradski okrug, odakle su se verovatno u neko vreme stanovnici doselili na ataru s. Debelice na mestu zvanom Čungursće bäre /livade i njive zemljište prilično močvarno/⁷¹⁹)⁷²⁰ od rum. l.i. *Ciungar(u)* < *ciungar* „čovjek koji seče šumu za lisnik“ + *us*.

ŠAREVA, selište 1455, 1466. (Belgrad = kolibe Sareva, atar grada Belogradčika, Mihajlovgradski okrug)⁷²¹ od rum. l.i. *Şar(a)* + prisvojni prid. suf. *-eva*, ali ukoliko se uzme da je verodostojniji današnji oblik navedenog ojkonima onda se etimološki može obraditi od slov. prid. *serava* „neprana“ < *sera* „prvo mleko u stoke“ < rum. *ser* (ital. *siero*) „surutka“ < lat. *serum* koji je pretrpeo metatezu u sareva, a zbog uprošćenog pisma izostavljanjem dijakritičkih tačaka u zapisivanju mesnih imena isto slovo dobija višestruko značenje pa se tako slovo **S** može čitati kao **S-Š**.⁷²²

II 7

Tokom XIII i XIV veka Ugri (Vengri, Mađari) su u više navrata upadali na teritoriju Vidinske kneževine da bi 1365. godine ugarski kralj Luj (Ludvig) I Anžujski (i on kao njegovi prethodnici kitio se titulom „rex Bulgariae“) za kratko vreme (1365-1369), ovladao je teritorijom vidinskog carstva, koje je bilo pretvoreno u provinciju Ugarske. Smatramo, dakle, da su mađarske osnove koje

⁷¹⁵ DNFR, str. 250-251.

⁷¹⁶ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 103, 104.

⁷¹⁷ DNFR, str. 250.

⁷¹⁸ ОП XI, str. 180.

⁷¹⁹ ВИБС, str. 62, 117.

⁷²⁰ ВИБС, str. 65; Miscellanea 2, 1466, str. 28, napomena 67.

⁷²¹ BS II, str. 107 (sjera).

⁷²² ОП III, str. 6.

smo izdvojili, a kojih ima neznatno, u turskim popisima XV i XVI veka, upravo iz navedenog perioda ugarske prevlasti na ovim prostorima.

VALOVIŠTE, 1560. (Zagorje)⁷²³ od slov. *válov(a)* < mađ. *válu*, *valyu* „korito, alveus”⁷²⁴ + -ište (upor. s. Korito, 1455, nahija Zagorje i s. Korito, 1466, nahija Timok).

KOROVICA, selište 1466. (Zagorje)⁷²⁵ od slov. *korov* „naziv za razne biljke koje divlje rastu po žitnim poljima, usevima, vrtovima i koje se brzo razmnožavaju i otežavaju razvitak poljoprivrednih kultura” < mađ. *koró*⁷²⁶ + ica.

LATOVA, 1530-35., 1560, 1586. (Fetislam = top. Latova, atar s. Salaša, opština Zaječar)⁷²⁷ od slov. *látova* „carinski nadzornik; carinarnica” < od mađ. *látó*.⁷²⁸

SALAŠ, 1530-35, 1560, 1586. (Krivina = s. Salaš, opština Zaječar)⁷²⁹ od mađ. *salas* „koliba” (severno od Salaša nalazilo se s. Latova < latova < mađ. *látó* „carinik; carinarnica”).

II 8

Dolaskom Turaka-Osmanlija na prostoru Stracimirove Vidinske države 1396. godine i formiranjem Vidinskog sandžaka započinje period čestih migrativnih procesa sve do oslobođenja jednog dela Vidinskog sandžaka 1833. godine kada je hatišerifom, kneževini Srbiji, pripojeno šest nahija. U tom dugom periodu robovanja pod turskom vlašću ova teritorija je u ojkonimiji pretrpela vidne uticaje turskoga jezika koje prebiremo u popisima XV i XVI veka, kao na primer:

BAZAROVCE, 1560. (Krivina = top. Pazarište, atar s. Klenovca*, opština Zaječar)⁷³⁰ od tur. *bàzār* „trgovačka kuća ili

⁷²³ ВИС, str. 100.

⁷²⁴ ER III, str. 562 (*válōv*).

⁷²⁵ Miscellanea 2, 1466, str. 29.

⁷²⁶ Речник САНУ 10, str. 278-279.

⁷²⁷ ВИС, str. 108; ГЕМ 31-32, str. 78, 102.

⁷²⁸ ER II, str. 275 (*látov*); CP, str. 323.

⁷²⁹ ВИС, str. 100; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

⁷³⁰ ВИС, str. 101.

trgovinska radnja u kojoj se prodaje svakovrsna roba” < pers. *bāzār* „trg” (upor. paralelu s. Trgovište) + ov + ce.

BOŠANICE, 1560. (Crna Reka)⁷³¹ od slov. prid. *bošan* „sasvim bos, sasvim prazan prostor (o terenu)” < tur. *boş*. „prazan, nekoristan” + ice.

BOŠEVA, 1455. = POŠAVA, 1466. = BOŠEVO, 1454-79. = BOŠOVA, 1560. (Timok = top. i hidr. Bošava, atar s. Gornje Zuniče, opština Knjaževac)⁷³² od tur. *boş*. „prazan, nekoristan” + ava.

GAGUCE, 1455. = KILJUČOVCE, 1454-79, 1483. (Gelvije, od 1530. Crna Reka)⁷³³ u prvom popisu od tur. *gag(a)* „kljun” + rum. - *uǎ* (upor. s. Kljuna, opština Nevesinje, BiH), dok se u kasnijim popisima ojkonim preveo slov. *ključ* „curvatura fluminis” + ov + ce. Naselje je verovatno bilo postavljeno na nekom ispupčenom (kljun, ključ) zemljištu u nekoj od krivina koju čini Crni Timok (Crna Reka).

GALETINCE-I KJAFIR, 1560. (Polomje = top. Galetinci, atar grada Loma, Mihajlovgradski okrug)⁷³⁴ od prez. *Galetin* + ce i *kjâfir* < tur. *kâfir* „nemusliman, hrišćanin”.⁷³⁵

GALETINCE-I MUSLIM, 1560. (Polomje = top. Galetinci, atar grada Loma, Mihajlovgradski okrug)⁷³⁶ od prez. *Galetin* + ce i tur. (arap.) *müsülm(an)* „onaj koji veruje islamu, muhamedanac”.⁷³⁷

GJULIHAN, 1455. = GULIHAN, 1478-81. = GJULIHAN, 1560. = GULIHAN, 1586. (Svrljig = s. Gulijan, opština Svrljig)⁷³⁸ od tur. *gül* „ruža”⁷³⁹ (upor. „ГУЛИНЦИ... се среќава во турски документ од XV век... Грците, сметајќи дека во основата... се наоѓа турскиот апелатив *gül* ’трендафил’...”⁷⁴⁰) + tur. *han* < pers. *han* „kuća”⁷⁴¹ (Zgrade koje služe za svratište i prenoćište putnika, a nalaze se u gradovima i na drumovima, upor. Tašlihan u Sarajevu).

⁷³¹ ВИС, str. 104.

⁷³² ВИС, str. 61, 129; Miscellanea 2, 1466, str. 21, napomena 24; ИБИ, str. 135.

⁷³³ ВИС, str. 69, 193; ИБИ, str. 139.

⁷³⁴ ВИС, str. 112.

⁷³⁵ Речник САНУ 9, str. 528 (кјáфир).

⁷³⁶ ВИС, str. 112.

⁷³⁷ Речник САНУ 13, str. 313 (мýслим).

⁷³⁸ ВИС, str. 136, 77; Miscellanea 2, 1478-81, str. 132.

⁷³⁹ TS, str. 254.

⁷⁴⁰ ЗШЖОК, str. 502.

⁷⁴¹ TS, str. 309.

ГЪМЗОВА, 1455, 1560. (Vidin = s. Gamzovo, Mihajlovgradski okrug)⁷⁴² od tur. l.i. *Hamza*⁷⁴³ ili *Gamsa*⁷⁴⁴ + ova.

Gorni РЪНАР, 1560. (Polomje)⁷⁴⁵ od tur. *pinar* „izvor” i slov. prid. gornji.

KUBRATOVCE, 1455, 1483. (Timok = starinački rod Kubatovci, s. Lepena, opština Knjaževac)⁷⁴⁶ od tur. l.i. *Kubrat* (upor. l.i. *Κουβρατος* = Kubrat, osnivač bugarske države prema Nikiforu, Teofanu i dr.⁷⁴⁷; „Имената Кубрат... се срештат и до днес в рајона некогашна Бактрия, Северна Индия, а в още по-древен исторически план техните праформи се откриват в асирийските имена *Гобруас* и *Губерес*, които стоят доста близо до прабългарските форми⁷⁴⁸) + ov + ce.

MAGUSEVAC, 1530-35. = **MAGUŠEVCE**, 1560. = **MAGUŠEVAC**, 1586. (Krivina = top. Maguševac, atar s. Jelašnice, opština Zaječar)⁷⁴⁹ od l.i. Maguš (?) < pers. *maguš* „врач, čarobnjak” (upor. slat. l.i. *Magius/Mago* od грч. *Μάγος*, označava pripadnika sveštenika kaste u starih Međana i Persijanaca i potiče od pers. *maguš* „врач, čarobnjak”)⁷⁵⁰ + ev + ac (upor. top. Vračar u Beogradu).

MURTADOVCE, 1560, 1586. (Crna Reka)⁷⁵¹ od arap. l.i. *Murtādā* „odabrani” < arap. *murtādd* „izdajica, otpadnik od vere”⁷⁵² + ov + ce.

MURTATOVCE, 1455. = **MURTADOVCE**, selište 1560. (Zagorje = bivše s. Muratovci, Mihajlovgradski okrug)⁷⁵³, vidi ojk. **MURTADOVCE**.

⁷⁴² ВИС, str. 57, 112.

⁷⁴³ ТИТ, str. 31: „Rusi i danas kod nekih stranih imena početno slovo H pretvaraju u G.”

⁷⁴⁴ Poznato je l.i. *GAMSA* Hurdija.

⁷⁴⁵ ВИС, str. 122.

⁷⁴⁶ ВИС, str. 66 (ima i grafiju Kubratovce).

⁷⁴⁷ ВИЈ I, str. 211-216.

⁷⁴⁸ Прабългарите, str. 49.

⁷⁴⁹ ВИС, str. 100; ГЕМ 31-32, str. 81, 106.

⁷⁵⁰ ОП II, str. 110: Samostanu Sv. Kriševanu u Zadru tamošnji plemići ustupili su pravo ribarenja oko ostrva Molata i u uvali Telašćici na Dugom Otoku. Dogodilo se to u razdoblju 986-999. Njihova izjava počinje: „Tempore domni MAGII, ...”. Uz ovo ide i podatak iz listine od 1086. „teram, quam tenet MAGO...”.

⁷⁵¹ ВИС, str. 105.

⁷⁵² TS, str. 486 (Murtèzā); ER II, str. 486 (murtadin).

⁷⁵³ ВИС, str. 62, 127.

MUSLIMANIE, 1455, 15660. (Vidin = bivše s. Musumane, danas s. General Marinovo, Mihajlovgradski okrug)⁷⁵⁴ od tur. (arap.) *müsülman* „onaj koji veruje islamu, muhamedanac”⁷⁵⁵.

FETH-YOL-ISLAM, 1560. (Fetislam = danas tvrđava kod Kladova opština Kladovo)⁷⁵⁶ od *feth* „osvajanje (je)” < tur. *fetih* < arap. *fāth* + tur. *yol* „put” + tur. *islam* „muslimanska vera” < arap. *islām*.⁷⁵⁷

FЃNDЃKOVCE, 1455. = FINDIKOVCE, 1466. = FЃNDЃKOVCE, 1560. (Vidin = bivše s. Funden, danas s. Kanic, Mihajlovgradski okrug)⁷⁵⁸ od tur. *findik* „oraah, lešnik” + ov + ce (upor. slovenske paralele, ojk. ORAHOVICE, Orahovce, OREŠCE, itd.).⁷⁵⁹

HALATINCE, selište 1466. (?)⁷⁶⁰ od slov. prid. *halatin* < *halat* „crven konj” < tur. *al* „crven” + *at* „konj” (upor. ojk. KONJATINCE, 1530-35, nahija Krivina) + ce.

HRKOVCE, 1455. (Timok = top. Krkjevac, atar s. Borovca, opština Zaječar)⁷⁶¹ od tur. *hrk(a)* < arap. *hyrk(a)* „gornje odelo od ràše, bàsme, piqué-a (-piket basma)”⁷⁶² + ov + ce.

DŽUDŽUNA, 1455. = Gorne ČUGUNE, 1445. = Gorna ČUČUNA, 1466, 1478-81. = Gorne ČUČUNE, 1560. i Dolne ČUČUNE, 1455, 1560. (Banja = zaselak Čučunje, s. Resnik, opština Sokobanja)⁷⁶³ od slov. *čugan* (*čigen*) < tur. *çögan* „Saponaria officinalis Linn.”⁷⁶⁴ gde je izvršena disimilacija *č-g* > *č-č*, odakle većina navedenih grafija *ču-čun* i od slov. prid. gornje i dolnje.

⁷⁵⁴ ВИБС, str. 73, 112.

⁷⁵⁵ TS, str. 477 (muslimān).

⁷⁵⁶ ВИБС, str. 108, 114.

⁷⁵⁷ TS, str. 281, 350, 372.

⁷⁵⁸ ВИБС, str. 74, 138, 145.

⁷⁵⁹ Pokraj puteva, u maloazijskom delu Turskeblizu naselja stoje table na kojima je zapisano FINFIK pored kojih su postavljene tezge pune pečenih lešnika i oraha.

⁷⁶⁰ Miscellanea 2, 1466, str. 29.

⁷⁶¹ ВИБС, str. 63.

⁷⁶² PPT, str. 352 (hrka).

⁷⁶³ ВИИВС, str. 83, 74, 84, 152, 60, 125; Miscellanea 2, 1466, str. 65, napomena 263; Miscellanea 2, 1478-81, str. 173, napomena 148. gde Dušanka Bojanić veli da je Čučunje deo naselja u Sokobanji.

⁷⁶⁴ TS, str. 179 (çögan).

II 9

Ojkonimi izvedeni od etnonima „sadrže istorijsku informaciju i to dvostruku: ona uvek znače da je tu u vreme nastajanja mesnog naziva bilo onih čijim je etničkim imenom mesto nazvano, a isto tako da je bilo i drugih, koji se nisu tako zvali, te je za razliku od njih... i uzeto takvo mesno ime; dakle kao markacija i opreka, a ne kao isticanje imena radi njega samoga.” (OP III, str. 40-41). Na primer, etno-ojkonimi zabeleženi u turskim popisima Vidinskog sandžaka, poput onih Efljak (naziva se i Bukova), Efljakova, Efljakovce (tur. Efljak „Vlah”), Vlajinica, Vlahovo, Vlaška, Vlaški Potok (naziva se i Dolne Ljubnice), Ivlaški i Lašva (Lasova) koji su „izvedeni od imena *Vlah* uvek svedoče i da je tu bilo Vlaha (u bilo kom značenju te reči) i da nisu bili sami, da je bilo i onih koji se nisu zvali Vlasima”. (OP III, str. 40-41), odnosno postojala je etnička opreka prema Srbima.

Isti je problem i sa etno-ojkonimima, poput onih *Srbovce* i *Srpe* čije su osnove izvedene od etnonima *Srb(i)* i nema sumnje stoje u etničkoj opreci prema Vlasima.

Veoma su zanimljivi, i sa aspekta proučavanja starosedelaca i novopridošlih stanovnika, etno-ojkonimi *Vlaj Istar* („naselje dunavskih Vlaha” ili „naselje starosedelačkih Vlaha”) i *Srbovce Staro* (*Srbovce-i* kadim) koji, zapravo, ukazuju na opreku prema novopridošlim Vlasima (upor. ojk. *Sremlan i*) i Srbima (upor. ojk. *Ivražogornice*, *Izvezdan* i dr. koje, nažalost, nismo obuhvatili u ovom radu).

Tu je i etno-ojkonim *Srbovlah* koji očigledno govori o etničkoj opreci stanovništva u samom naselju.

Valja spomenuti etno-ojkonime *Bulgar* i *Bulgarin* koji nedvosmisleno ukazuju na etničku opreku prema Srbima i Vlasima, kao i etno-ojkonim *Kučovce* koji ukazuje na doseljenike iz Crnogorskog plemena *Kuči* još u XVI veku. Tu su i etno-ojkonimi *Latinče* i *Romanja* (*Romane*) koji govore o Latinima i Romanima, onda etno-ojkonimi *Rumlar* (tur. *Rumlar* „Grci”) koji ukazuje na prisustvo grčkog stanovništva, *Saslar* (tur. *Saslar* „Sasi”) koji ukazuje na rudare *Sase*, ali i na etničku i religijsku opreku latinske veroispovesti prema grčkoj veroispovesti za što imamo potvrda i u fresko-slikarstvu sakralne arhitekture ovoga kraja. Etno-ojkonim *Tatarlar* (tur. *Tatarlar* „Tatari”) koji ukazuju na prisustvo Tatara, a koji

su, verovatno, bili u etničkoj i religijskoj opreci prema muslimanskom i hrišćanskom stanovništvu kao i etno-ojkonimi Turčin i Turčin Dol koji ukazuju na etničku, religijsku, ali i socijalnu opreku prema hrišćanskom stanovništvu koje je opterećeno porezima.

Ovde valja posebno istaknuti etno-ojkonim Židaik (spominje se u Prokopijevom delu *De aedif. IV* 6. 21, kao Ιουδαίος) koji ukazuje na veoma rano formiranu enklavu židovskog stanovništva, svakako u etničkoj i religijskoj opreci prema muslimanskom i hrišćanskom stanovništvu, kao i etno-ojkonim Hrvatinoce koji dolazi, preko ličnog imena Hrvatino, od etnonima Hrvat.

Upotreba etničkih imena u ojkonimiji Vidinskog sandžaka omogućila nam je donekle, neposredno, izvesna saznanja o migrativnim procesima stanovništva krajem XIV i tokom XV i XVI veka.

BUKOVA, naziva se i EFLJAK, 1455. = L(ab)UKOVO (< EF/L/JAK + /B/UKOVA)⁷⁶⁵, 1466. (Svrljig = s. Labukovo, opština Svrljig) od tur. *Eflak*, naziv za Rumune⁷⁶⁶, odnosno drugo ime je od slov. prid. *bukova* „koji se odnosi na bukvu, koji pripada bukvi” < slov. fitonima *bukva*.

BULGAR, selište 1560. (Zagorje = blizu s. MEDUŠOVCE)⁷⁶⁷ od etnonima *Bulgar* < sttur. *Bulgar* „mešanac” od glagola *bulgamak* „mešati” po Tomascheku i Mladenovu⁷⁶⁸ (upor. grč. Βούλγαροι > *Vúrgaros* = cinc. *Vurgur* i arap. *Burgar*).

BULGARIN, 1455. = Gorne BULGARINE, 1560. (Crna Reka = top. Bugarinov potok i hidr. Bulgarine, atar s. Brestovca, opština Bor)⁷⁶⁹ od etnonima *Bulgar* + in.

VLAJINICA, 1530-35. (Krivina)⁷⁷⁰ od deminutiva *Vlajinica* „mala Vlajna”.

⁷⁶⁵ ВИБС, str. 82; Miscellanea 2, 1466, str. 44, napomena 153. gde stoji: „Ovo selo u popisu 1455. godine ima i drugo ime Eflak. Od Eflak-Bukovo odnosno od Vlah-Bukovo danas se zove Labukovo...”. Nedeljko Bogdanović u KIS II, str. 335. detaljno objašnjava etimologiju s. Labukova. Naveli bismo i izvor Labukovačke reke pod nazivom Buk ispod Latinskog vr'a gde se nalaze ruševine kasnoantičkog i ranovizantijskog utvrđenja po kome bi, drugi deo složenice, Labukovo nastalo.

⁷⁶⁶ ER III, str. 606 (Vlah); ГЕМ 31-32, str. 68 (tur. eflaklar „Vlasi”).

⁷⁶⁷ ВИБС, str. 128.

⁷⁶⁸ ER I, str. 228 (Bugarin).

⁷⁶⁹ ВИБС, str. 72, 127.

⁷⁷⁰ ГЕМ 31-32, str. 81.

VLAJ ISTAR, 1560. (Timok = top. Vljajne; hydr. Vljajnska Reka, atar s. Zorunovca*, opština Knjaževac)⁷⁷¹ je složeni ojk. izveden od imena etnika *Vlaj* < VLAH (vidi, odr. IVLAŠKI)⁷⁷² i od imena reke koja „Kod Grka... zove se Ister i Ind (Ἰστρος και Ἴνδος ποταμος)⁷⁷³, kod Ilira i Ripijanaca,⁷⁷⁴ koji žive kraj Istera, *Danubis* (Δάνονβης), kod Gota *Dunavtis* (Δουναύτις)”,⁷⁷⁵ odnosno, mogli bismo navedeni složeni ojkonomim prevesti kao „naselje dunavskih Vlaha” ili je možda drugi deo navedenog složenog ojk. izveden od prot. I + *star* „veteranus, mator” (upor. I-skrovnice, I-slivie, I-zlače, I-stopanje, itd.), odakle bismo složeni ojk. mogli prevesti kao „naselje starosedelačkih Vlaha”, s obzirom na one Vlahe koji su se, sa juga naše zemlje i iz Tesalije bežeći pred Turcima, doselili krajem XIV i početkom XV veka.⁷⁷⁶

VLAHOVO, 1466. = VLAHOVA, selište 1454-79. (Timok)⁷⁷⁷ od etn. *Vlah* + ovo (upor. Vljaj Istar, Vlaški potok, Bukova = Efljak, Efljakova = Vlahovo, Efljakovce = Vlahovce = Vlahovik, Ivlaški = Ivlaška Pole).

VLAŠKA, selište 1454-79. (Gelvije, od 1530. Crna Reka)⁷⁷⁸ od slov. prid. *vlaška* „koji se odnosi na Vlahe, koji pripada Vlasima”.

EFLJAKOVA, 1455. = VLAHOVO, selište 1478-81. (Svrljig = s. Vlahovo, opština Svrljig)⁷⁷⁹ od tur. *Eflak* „naziv za Rumune”⁷⁸⁰ +

⁷⁷¹ ВИБС, str. 108.

⁷⁷² U nauci je uopšte prihvaćeno mišljenje da je etnonim Vlah praslovenska posuđenica (?) iz got. *walhs (stvnem. walah, walh, nvnem. Welsch). U germanske jezike ušla je ta reč od imena keltskog naroda Volce (Caesar), Ουόλκαι (Strabon, Ptolomej), a u slovenske jezike je došla po svoj prilici iz balkansko-gotskoga (Ulfila) na donjem Dunavu, gde su Sloveni prvi put između IV i V veka upoznali Romanovlahe na donjodunavskom limesu. O ovome više u ER III, str. 608 (Vlah).

⁷⁷³ ВИЈ I, str. 5. Jednu od četiri rajskih reka Pseudo-Cezarije, po Svetom Pismu, naziva Fison (των Φυσῶνα), tu istu reku Grci nazivaju Ister (Ἰστρον), Rimljani Danubius (Δανούβιον), a Goti Dunabis (Δουναβιν).

⁷⁷⁴ Naziv etnika Ripijanci, koji nikad nisu postojali, nastao je verovatno prema nazivu rimske pokrajine, Dacia Ripensis.

⁷⁷⁵ Oblik *Dunavtis* valja korigovati u *Dunaves*, što se slaže sa oblikom *Dunav* u slovenskom prevodu.

⁷⁷⁶ AROMUNE.

⁷⁷⁷ Miscellanea 2, 1466, str. 34, napomena 103. „Možda selo Vlahovo kod sela Šesti Gabar u Zaglavku”.

⁷⁷⁸ ИБИ, str. 131.

⁷⁷⁹ ВИБС, str. 78; Miscellanea 2, 1478-81, str. 136.

ova, odnosno od etnonima *Vlah* „pastir romanske narodnosti, koji živi u katunima”,⁷⁸¹ + ovo.

EFLJAKOVCE, 1455. = VLAHOVCI, 1454-79. = VLAHOVIK, 1560. (Zagorje = bivše s. Vlahovič, danas s. Podgore, Mihajlovgradski okrug)⁷⁸² od tur. *Eflak* „naziv za Rumune” + ov + ce, odnosno od etn. *Vlah* „pastir romanske narodnosti koji živi u katunima” + ov + ce (-ov + ik).

ŽIDAİK, 1560. (Polomje)⁷⁸³ od lat. prid *Judaicus* „židovski” kao kontinuantna imena Justinijanovog kastela *Ιουδαίος*⁷⁸⁴ iz Akviske regije koga Đorđe Janković locira između ušća reke Timok i kastela Florentina (u turskim popisima ovaj bivši kastel ima grafiju Filurdin) u Bugarskoj, tačnije između ranovizantijskih kastela *Dortikon* i *Burgualtu*, a to je upravo, oblast Polomja u XVI veku, pa se otuda kontinuitet imena ovog naselja održalo preko deset vekova.⁷⁸⁵

IVLAŠKI, selište 1455. = IVLAŠKA POLE, 1560. (Timok = s. Vlaško Polje, opština Knjaževac)⁷⁸⁶ je ojk. izveden, u prvoj grafiji, od prot. I + prid. *vlaški* (upor. u Dečanskoj hrisovulji katun *vlaški*, 1476. *vlaški* knez, sud, zakon, 1321. zemlja u staroj hrvatskoj državi, *vlaških* sedam kraljevina /narodna pesma/, top. *Vlaški* grad, *Vlaška* Kula /Lika/, ime kraja *Vlaška* „Rumunjska”, *Mala Vlaška* /1702. oko Pakraca/, *Vlašca* u Rumuniji, itd.)⁷⁸⁷ < etnonima *Vlah* „pastir romanske narodnosti, koji živi u katunima”.⁷⁸⁸

Zadnja, ovde navedena grafija, nastala je od prot. I + prid. *vlaška* „*valachicus*” i imen. *polje* „*campus*” (upor. ojk. *Vlaj* Istar, *Vlaški* Potok, *Efljak* Bukova, *Efljakova* = *Vlahovo*, *Efljakovce* = *Vlahovci* = *Vlahovik* i *Srbovlah* = *Srb Efljak*, svi u Vidinskom sandžaku). Etonim *Vlah* je praslovenska posuđenica (?) iz got. **walhs* (stvnem. *walah*, *walh*, nvnem. *welsch*).⁷⁸⁹ U germanske jezike

⁷⁸⁰ Речник САНУ 2, str. 716 (Влах); ER III, str. 606 (Vlah); ГЕМ 31-32, str. 68 (тип. eflaklar „Vlasi”).

⁷⁸¹ ER III, str. 606 (Vlah).

⁷⁸² ВИС, str. 60, 100; ИБИ, стр. 123.

⁷⁸³ ВИС, str. 113.

⁷⁸⁴ ПОА, str. 46.

⁷⁸⁵ ПОА, str. 46.

⁷⁸⁶ ВИС, str. 61, 131.

⁷⁸⁷ ER III, str. 606 (Vlah).

⁷⁸⁸ Речник САНУ II, str. 716 (Влах).

⁷⁸⁹ ER III, str. 606 (Vlah).

ušla je ta reč od imena keltskog naroda *Volce* (*Caesar*), Οὐόλκαι (Strabon, Ptolomej), a u slovenske jezike je došla po svoj prilici iz balkansko-gotskoga (Ulfila) na donjem Dunavu, gde su Sloveni prvi put između IV i V veka upoznali Romanovlahe na donjodunavskom limesu.⁷⁹⁰

KUČOVCE, 1560. (Zagorje)⁷⁹¹ od etnonima *Kuč* „čovjek iz plemena Kuča u Crnoj Gori” < lat. prid. *cocceus* „crven”⁷⁹² + ov + ce.

LATINČE, 1560. (Svrljig = top. Latinski Vrh, atar s. Labukova,⁷⁹³ opština Svrljig)⁷⁹⁴ od etnonima *Latinče* „latinellus, malo latinče”. Naziv navedenog ojk. mogao bi se prevesti kao naseobina Vlaha (upor. *Lätinskā* kod Kragujevca)⁷⁹⁵, a manja je mogućnost da se može prevesti kao „naseobina Katolika” (upor. Latinluk, deo Sarajeva gde su stanovali Katolici) ili kao „naseobina ostatka dubrovačkih kolonista”⁷⁹⁶ (upor. ojk. ROMANE).

LAŠVA, 1455. = LASOVA, 1560. (Crna Reka = s. Lasovo, opština Zaječar)⁷⁹⁷ je ojk. koji, u svojoj prvoj grafiji, ima sinkopu (LAŠ/O/VA) i proces prelaska S > Š koji je nastao uprvim kontaktima Slovena i romanizovanog Stanovništva Balkana (upor. *Arsia* > Raša, *missa* > *мѣша*, *Sope* /*Soppe*/ > Šopević i tome sl.). Mišljenja smo da osnova, u obe grafije, navedenog ojkonima verovatno potiče od:

1). Etnonima Vlasi, pl., odakle potiče porodični nadimak Vlasovci, a gubljenjem inicijalnog V i patronimskog suf. -ci, dobijemo oblik Lasov + a za femininum, odakle i potiče grafija Lasova⁷⁹⁸ (upor. s. Lašče < vlašče /Novo Mesto/, Lašče < vlašče /Šmarje pri Jelšah/, Lašići < vlašići /Poreč/, Laška Vas < vlaška /Laško/, Laško Bare < vlaško /Uroševac/ i tome sl., onda u Vukovom Rječniku, Lasi m. pl.

⁷⁹⁰ ER III, str. 606 (Vlah).

⁷⁹¹ ВИБС, str. 118.

⁷⁹² ER II, str. 219 (kuč). Uporedi ojk. Kučevo i oblast Kučevo u Braničevskom subašiluku 1467. i patronime Drasin Cuch и Hivin Cuch na ostrvu Braču, itd.

⁷⁹³ Na lokalitetu Latinski Vrh ubicirali smo antički kastel i ranovizantijski kastel Arsatza = s. Rsovac.

⁷⁹⁴ ВИБС, str. 136.

⁷⁹⁵ ER II, str. 275 (Lätin).

⁷⁹⁶ Dubrovački kolonisti u istorijskim izvorima se, u ovim krajevima, ne spominju što nije slučaj sa Sasima – rudarima katolicima.

⁷⁹⁷ ВИБС, str. 70, 126.

⁷⁹⁸ BSVII-VIII, str. 59 (LASOVO).

„Vlasi” u narodnoj pesmi iz Crne Gore, „To su Lasi na Boga gledali”⁷⁹⁹).

2). I.i. *Vlas(a)*, f.⁸⁰⁰, odakle potiče prid. *Vlasova*, a gubljenjem inicijalnog V- dobijamo oblik navedenog ojk. *Lasova* (upor. s. *Lase* u planini s. Jablanice /Rožaje/, s. *Lasovac* /Bjelovar/), odnosno sinkopirani oblik *Laš/o/va* (upor. s. *Lašva* /Zjenica/).

3). slat. *las (lasus)* „laz, silva exstirpata, krčevina” koja je nastala metatezom od grč. ἄλσος „gaj, sveti gaj, šumica, lug”⁸⁰¹ + ova. Naselje *Lasova* je moglo biti podignuto na nekoj lasovini „krčevini”⁸⁰².

VLAŠKI POTOK, drugo ime Dolne LjUBNICE, 1560. = **VLAŠKI POTOK**, 1586. (Crna Reka = top. *Vlaška Strana*, atar s. *Lubnice*, opština *Zaječar*)⁸⁰³ od slov. prid. *vlaški* „koji se odnosi na *Vlahe*, koji pripada *Vlasima*” što govori o prisustvu *Vlaha*, ako ne ranijih vekova, a ono od XVI veka do danas (U selu *Lubnici* i danas žive *Vlasi*) i slov. *potok* „rivus; convalis, selo u potoku” dok je drugo ime nastalo od slov. prid. *dolnje* i imen. *lubnice* „kolibe pokrivene korom drveta < slov. *lub* „spoljašnji omotač drveta, kora” koje poprilično liče na bačije *Vlaha* (*Cincara*) sa *Kopaonika*.⁸⁰⁴

ROMANJA, 1530-35. = **ROMANE** = **ROMANJA**, 1586. (*Krivina* = top. *Romanov most*, atar s. *Mokranje*, opština *Negotin*)⁸⁰⁵ od etnonima *Romāne (Romānje)*, f. pl. „*Vlajne*” (upor. s. *Romani*, m.pl. „tako nazvano jamačno po svojem nekoć romanskom /vlaškom/ stanovništvu”⁸⁰⁶; „...u nekim starijim potvrđama ime *Vlasi* nasleđuje

⁷⁹⁹ CP, str. 322.

⁸⁰⁰ DNFR, str. 488 (*Vlāsoiu*).

⁸⁰¹ GH, str. 39 (ἄλσος). Grčka reč *alsos* je, čini se, preko Slovena prenetu u vulgarni latinitet što posredno govori o suživotu Grka, Slovena i Romana (*Vlaha*) u predelu *Timočke Krajine*, pretpostavljamo u XIII (prva grafija reči *las /lasus/ „laz”* zabeležena je u, do danas obelodanjenim, izvorima 1243. godine) i XIV veku, a potvrđeno je, kao što vidimo, u ojkonomu XV i XVI veka.

⁸⁰² Uporedi tračko ime boga *Alsena* za grčkog boga *Apolona* na natpisu iz *Kirk Kilisa*: Ἀπολλωνι Ἀλσηνω θεῶ πρόγονω, čije je ime, po *Detschew-u* nastalo od grč. ἄλσος. Vidi u DTG VE XVIII1, str. 20. Što se tiče slat. *las (lasus)* vidi u LLI fasc. IV, str. 643 (*las*), 646 (*lasus*).

⁸⁰³ ВИБС, str. 104, 57, 103, 127, 124.

⁸⁰⁴ ГЕМ 15, str. 165-168.

⁸⁰⁵ ВИБС, str. 102; ГЕМ 31-32, str. 81, 108.

⁸⁰⁶ Rječnik JAZU 59, str. 150-151.

Porfirogenitove Romane i primenjuje se na primorske građane, konkretno Dubrovčane; ‘I da ne jemlje Srbin Vlaha bez suda’/oko 1205. godine, Stefan Prvovenčani, tada još župan, povelja Dubrovčanima/...’⁸⁰⁷).

RUMLAR, 1455. = URUMLAR, 1560. (Vidin = bivše s. Grci, danas s. Gradec, Mihajlovgradski okrug)⁸⁰⁸ od tur. *Rumlar* „Grci” (upor. Rumelija u XIV- XVI veku turski naziv za osvojene zemlje Balkanskog poluostrva; od kraja XVI veka naziv za jednu od najvećih provincija Turskog carstva, tzv. Rumelijski beglerbegluk /ajalet/, čije je sedište bilo u Sofiji⁸⁰⁹, Rumija, planina u Crnoj Gori, itd.).

SASLAR, 1455, 1454-79. (Gelvijske, od 1530. Crna Reka)⁸¹⁰ = SAS, 1560. (Crna Reka = top. Šaški Deo, atar s. Lukova, opština Boljevac) od tur. *Saslar* „Sasi”, odnosno od *Sas* „srednjovekovni rudari u Srbiji, Bugarskoj i Bosni, dobegli iz Erdelja pred tatarskom navalom” < lat. *Saxo* (značajan je prelaz *s* < *ks* /*x*/)⁸¹¹ (upor. Sasina /Sanski most/, Sasinov studenec 1348. godine /međa katuna Dragoljevcima/, „selo Sasi” /hrisovulj despota Đurđa/ kod Kučeva, Šaški put /povelja kneza Lazara/ kod Kučajne, hidr. Šaška reka kod Majdanpeka i Knjaževca)⁸¹².

SRBOVLAH, 1455. = SRB EFLJAK, 1466. = SRBOVLAH, 1530-35, 1560, 1586. (Fetislam = s. Srbovo, opština Negotin)⁸¹³ od etnonima *Srb* (Srbi pl.) + etnonim *Vlah* (Vlasi pl.).

⁸⁰⁷ ОП III, str. 33-34.

⁸⁰⁸ ВИБС, str. 62, 119.

⁸⁰⁹ МЕР, str. 469 (Rumelija).

⁸¹⁰ ВИБС, str. 68, 105; ИБИ, str. 117.

⁸¹¹ ER III, str. 206 (Sasin).

⁸¹² ER III, str. 206 (Sasin); ИРНР, str. 17; Развитие XIV 4-5, str. 94.

⁸¹³ ВИБС, str. 60, 110; ИБИ, str. 153; ГЕМ 31-32, str. 78, 104. Što se tiče etimologije etnonima *Srb* u nauci nema saglasnosti. A. Brückner dovodi etnonim u vezu s poljskim pasierb „pastorak”, ukr. i rus. Paserb „pastorak” koji sadrži pref. *pa* „nepravi” i *ie*. i baltoslov. Koren onomatopejskog porekla **serbh-*, **srebh-*, **surbh-*, **srbh-* „srknuti”, očuvan kod nas u slovenačkom *srbati* „srknuti” (upor. rum. *sorb* < lat. *sorbus* „srkati”). Po tumačenju P. Skoka praslov. **Sr̥bъ* u prasrodstvu je sa *sebrъ* „rusticus, kmet, slobodan seljak” što je, zapravo, nazalizirani oblik **sebr*. Ali je gola pretpostavka metateze odatle u **Sr̥bъ*. Masing dovodi Srbini i *servus* u vezu sa starim nazivom Serbi kod Plinija St. iz I veka naše ere i sa Σέρβοι, Σίρβοι kod Ptolomeja iz II veka naše ere, koji su dovođeni i prodavani kao sluge i robovi. Rudlev u svojim razmatranjima zaključuje da su osnove *serv* i hrv „svetlost, Sunce, narod koji je

SŔRBOVCE, 1560. (Crna Reka = blizu grada Zaječara)⁸¹⁴ od slov. prid. *srbov* < etnonima *Srb* (vidi ojk. SRBOVLAH) + ce.

SŔRBOVCE STARO (= SŔRBOVCE-i kadim)⁸¹⁵, 1560. (Crna Reka) od slov. prid. *srbov* < etnonima *Srb* (vidi ojk. SRBOVLAH) + ce i slov. prid. *staro*.

SREMLAN, 1455, 1466 = SIREMLJAN, 1560. (Crna Reka = mahala Sremljana, deo s. Podgorca, opština Boljevac)⁸¹⁶ je ojk. koji se može protumačiti imenom katuna Vlaha **СРМЛАНЕ** (= Đuraševski Vlasi = Kostadinovci + Gojilovci)⁸¹⁷ „Sremci” koji je spomenut u Dečanskoj hrisovulji 1330. godine, u oblasti Altina, južno od Đakovice na Kosovu i Metohiji.⁸¹⁸ U imenu katuna Vlaha Sremljana Šuflyay vidi viševjekovno, s uspehom, očuvano ime Srema, nastalo metatezom likvida od poznoantičke⁸¹⁹ i vizantijske grafije⁸²⁰ *Sermium*, odakle su oni, zapravo, i doseljeni⁸²¹. Ali, jesu li Vlasi Sremljani bili autohtoni na području današnjega Srema i ukoliko to nisu bili ko su i odakle su - pitanja su na koja ćemo pokušati, uz pomoć vizantijskih izvora, naći odgovore. Naime, povodom neuspelog napada na Carigrad 626. godine, Teodor Sinkel nas obaveštava da su, ova mnogobrojna, po etičkom sastavu različita plemena opustošila „skoro čitav Ilirik, odnosno njegove provincije, mislim obe Dakije, Dardaniju, Meziju,

poklonik Sunca”, jedno isto, odnosno jedan deo plemena Serv nazvan je Hrv (Horv) na osnovu sarmatskog izgovora slovenskog imena Serv koje je, po Vles (Volos) knjizi, bilo mnogoljudno. Kako se kod Vlaha zadržala reč sŕbatik „šumski, divlji” < lat. prid. *silvaticus* „šumski” mogli bismo, po analogiji, na osnovu etnonima *Srb* (Σίρβοι, Ptolomej, II vek naše ere) izvesti od lat. *silva* „suma”. Ne bi valjalo prihvatiti da je čitav jedan narod prozvan po tome što su bili „robovi” ili kmetovi ili pak narod Sunca kako to predlaže Rudlev već bismo predložili da je naziv etnikuma *Srb* došao od alegoričnog naziva Njihove prapostojbine u antičkim izvorima.

⁸¹⁴ ВИС, str. 128.

⁸¹⁵ ВИС, str. 128.

⁸¹⁶ ВИС, str. 71, 105; *Miscellanea* 2, 1466, str. 25, napomena 44.

⁸¹⁷ ОП II, str. 6, 15.

⁸¹⁸ ОI 10, str. 49.

⁸¹⁹ SERMIUM (Polemije Silvije), SERMIENSIVM CIVITAS (Enodije), itd. što je metatezom dalo današnje Srem.

⁸²⁰ SERMIO (Jordanis), Σέρμιον (Hijerokle), SERMENSIS (u natpisu iz 612. godine iz Salone), Σέρμιον (Konstantin Porfirogenit) što je metatezom takođe dalo današnje Srem (Vidi, SP, str. 59.), a zabeležene su i mnoge druge srednjovekovne slovenske grafije kao npr. **СРІАМ** ili **СРІІАМ**, **СРЬМЬ** i **СРЕМЬ** (Vidi, 3KJ I, str. 165-166.).

⁸²¹ SSh, str. 168.

Prevalis, Rodopu i sve ostale, pa još i Trakiju... te druge gradove i naselja (πολιτείας), i celokupno stanovništvo (odvedoše) u zadunavski kraaj prema Panoniji, kojoj je provinciji metropola nekad bio grad zvani Sirmium.”⁸²² Romansko stanovništvo koje spominje Teodor Sinkel i pored mešanja sa Avarima, Slovenima, Bugarima i drugim narodima, očuvalo je svoju hrišćansku veru, kao i težnju za ostavljenim krajem.⁸²³ Gledajući na njih kao na poseban narod avarski hagan im postavi glavara, po imenu Kuver⁸²⁴ (četvrti sin bugarskog hana Kuvrata /Κουβρατος/ osnivača bugarske države prema Nikiforu, Teofanu i dr.) koji pokupi „sav narod romeja i pritalice iz drugih plemena” a potom „sa čitavim rečenim narodom oko sebe pređe... Dunav i stiže u naše krajeve i zaposede Keramezijsko polje”⁸²⁵. Među ovim Romejima, povratnicima, valja potražiti pretke srednjovekovnih Vlaha Sremljana i drugih koji su, zapravo, bili romansko stanovništvo pokupljeno u svim vizantijskim provincijama južno od Dunava⁸²⁶ i preseljeno u okolinu Sirmiuma, odakle su nakon nekog vremena (najkasnije do 624. godine kad je njihov glavar Kuver umro) ponovo bili preseljeni u oblast severno od Soluna. Povodom Maričke (1371.)⁸²⁷, a pogotovu nakon Kosovske bitke (1389.)⁸²⁸ počela je krajem XIV i trajala tokom XV veka seoba Vlaha Sremljana, Čića i drugih, kao i srpskog stanovništva prema severu, dolinom Morave i preko Bugarske Zagore i dolinom Timoka, gde su u oblasti Vidinske kneževine, na čijem je teritoriju kasnije formiran Vidinski sandžak, zametnuli svoja naselja, poznati u izvorima kao Vidinski Vlasi, i nastavili dalju migraciju, preko Dunava, u tadašnju Vlašku i u zemlje Ugarske kraljevine⁸²⁹, i prema zapadu, preko Hercegovine, Dalmatinske Zagore do ostrva Krka i oblasti Čićarije u Istri, o čemu

⁸²² ВИЈ I, str. 211-212.

⁸²³ ВИЈ I, str. 212.

⁸²⁴ ИБ I, str. 112, 121.

⁸²⁵ Iz docnijeg izlaganja Teodora Sinkela može se razabrati da je Keramezijsko polje na području severozapadno od Soluna, u blizini slovenskog plemena Draguvita. Vidi, Dlp, str. 192, 202. i dalje.

⁸²⁶ Provincije južno od Dunava po Teodoru Sinkel su, da ponovimo, „skoro čitav Iirik... obe Dakije, Dardaniju, Meziju, Prevalis, Rodopu i sve ostale, pa još Trakiju ...te druge gradove i naselja...”.

⁸²⁷ ИС I, str. 251, 271, 314.

⁸²⁸ Бп, str. 22; ИС, str. 328.

⁸²⁹ Бп, str. 22.

nam govore mnoge srednjovekovne povelje srpskih i hrvatskih vladara.⁸³⁰

SRPCE, selište 1478-81. (?)⁸³¹ od slov. deminutiva *srpce* < etnonima *Srb* (vidi ojk. SRBOVLAH).

TATARLAR, 1455. = TATAR, 1466. = TATARLAR, 1560. (Vidin = bivše s. Tatarđžik, danas s. Slana Bara, Mihajlovgradski okrug)⁸³² od tur. etnonima *Tatarlar* „Tatari” (Balkanski turcizam iz terminologije naroda) čija je najstarija potvrda, za naziv naroda, u latinskoj ispravi „exercitum Tartarorum” 1241. godine⁸³³ (upor. ojk. RUMLAR, saslar).

TURČIN, 1455. (Vidin)⁸³⁴ = TURČIN, drugo ime BOGDINCI, 1560. (Zagorje = danas s. Car Petrovo, Mihajlovgradski okrug) od etnonima *Turčin* „Osmanlija” ili „pripadnik muslimanske vere”⁸³⁵, odnosno drugo ime od slov. zbirne imen. *Bogdinci* < l.i. Bogdan.

TURČIN DOL, selište 1560. (Timok)⁸³⁶ od slov. prid. *turčin* < etnonima *Turčin* „Osmanlija” ili „pripadnik muslimanske vere”⁸³⁷ i imen. *dol* „mala dolina, vrtača”.

HRVATINOVCE, 1466. (Vinišnica)⁸³⁸, 1560. (Crna Reka) od l.i. *Hrvatín* < etnonima Hrvat + ov + ce.

ČIČIKOVCE, 1455, 1466, 1483. (Gelvije, od 1530. Crna Reka) = ČIČIKOVCE, 1560. (Crna Reka = top. Čičikovce)⁸³⁹, atar s. Marinovca, opština Zaječar)⁸⁴⁰ od imena etnikuma *Čiči* < istrorom. *ce* < lat. *quid* „što” (upor. Čakavci < ča „što”, Kajkavci < kaj „što”, Štokavci < što „quid”, slovenački Prleki < prle „pre”, makedonski Mijaci < mije „mi”) + ko (upor. rum. l.i. *Cicic* < *cicic* „ime jednog

⁸³⁰ VM, st. 4+134+2 1 kata; Гласник СНД II, 1-2, str. 297-313; Гласник СНД, str. 293-330.

⁸³¹ Miscellanea 2, 1478-81, str. 160.

⁸³² ВИИВС, str. 87, 112; Miscellanea 2, 1466, str. 52, napomena 187.

⁸³³ ER III, str. 447 (tatarin).

⁸³⁴ ВИВС, str. 59, 124.

⁸³⁵ ER III, str. 525 (Türčin).

⁸³⁶ ВИВС, st. 108.

⁸³⁷ ER III, str. 525 (Türčin).

⁸³⁸ ВИВС, st. 105; Miscellanea 2, 1466, str. 49, napomena 172.

⁸³⁹ Možda potiče od nepotvrđenog rum. l.i. *Cicic*.

⁸⁴⁰ ВИВС, str. 73, 154, 219; Miscellanea 2, 1466, str. 41.

crvenog cveta”⁸⁴¹) + ov + ce. To je, zapravo, naziv etnika što ga daju istarski Hrvati tzv. „Istrorumunjima koji su se saami zvali u svom jeziku Rumār (upor. Rumeri, naziv koji je zapisao za njih Ireneo della Croce, 1627-1713) < *Romāni* < *Rōma*, danas Vlasi”⁸⁴². Prema Skoku došli su sa Velebita (Velebitski Vlasi) i Cetine (Cetinjski Vlasi) na severozapadnoj kraškoj visoravni u Čičariji napustivši bilingvizam kao i Čiribiri što su doseljeni pod Učkom koji još nisu napustili svoj vlaški jezik. Nikolae Draganu drži da su Vlasi Čiči i Čiribiri mogli doći sa područja severoistočno od Vlasenice u Bosni, gde beleži top. Sarebire, i sa područja današnje Rumunije.⁸⁴³ Budući se Čiči ili Čići, prvi put, spominju 1463. godine u hrvatskom psaltiru⁸⁴⁴, a nešto ranije, 1455. godine spominje se ojk. Čičikovce u Vidinskom sandžaku, u čijoj osnovi prepoznajemo ime tzv. Istroromanskih Čiča, smatramo da su se u istočnu Srbiju i jugozapadni deo Hrvatske doselili krajem XIV i početkom XV veka sa juga naše zemlje ili sa područja Pinda iz Grčke.⁸⁴⁵

II 10

Hibridni kompoziti, na prostoru Vidinskog sandžaka, očito ukazuju na izvesnu simbiozu Srba i Vlaha, Srba i Grka, Rumuna i Mađara, Turaka i Grka, i uopšte na zajednički život mnogih naroda koji su, na ovom prostoru, vekovima uspevali očuvati svoju jezičku i etničku samostalnost. Kao ilustracija poslužiće nekoliko pojedinačnih hibridnih kompozita.

BELBUSOVCE, selište 1455, 1466. = BELBUSOVCI, selište 1454-79. (Crna Reka ?)⁸⁴⁶ složeni ojkonom nastao od slov. *bel* „albus” + lat. *bux(us)* „šimšir” + ov + ce (upor. bus kod Vuka /Dubrovnik, XVI vek/, onda kod Hektorovića, Zoranića i Kavanjanina /Vodice, Božava/ = *busa* /Prčanj/ = *buks* /Zagreb/ = **bukso* kod

⁸⁴¹ DNFR, str. 121.

⁸⁴² ER I, str. 327 (Čiribiri).

⁸⁴³ RTO, Karta sa rumunskim toponimima je data na kraju monografije.

⁸⁴⁴ ER I, str. 327 (Čiribiri).

⁸⁴⁵ VM, str. 4+134+2; Гласник СНД II, 1-2, str. 297-313; Гласник СНД, str. 293-330.

⁸⁴⁶ ВИБС, str. 69; Miscellanea 2, 1466, str. 24; ИБИ, str. 141.

Vetranića, prema genitivu *buksa* < lat. *buxus*⁸⁴⁷; „БУКШАНИ: Ишчезната населба која се наоѓала на брегот од Малото Преспанско Езеро... Во основата... се наоѓа латинското *buxus* ‘зеленика’”⁸⁴⁸).

ВЪЛЧИДРЪМ, 1560. (Polomje = s. *Vъlčedръм*, Mihajlovgradski okrug)⁸⁴⁹ od slov. prid. *vъlči* < *vъlčъjъ* (< **vъlkъ* „lupus, kurjak”) „vučji” + fitonim *drъm* < grč. *δρῦμον* „šuma, drv(nik)”, u slobodnom prevodu „Vučja šuma (gora)”⁸⁵⁰ (upor. imen. *dъmun* kod Bunjevaca u Lici, *drma* f. u Makedoniji, *drmun* na ostrvu Krku, u Statutu Krčkom iz 1470. i Statutu Vrbanskom, sve sa značenjem „šuma, šumica, ograđena /privatna svojina””, onda top. na ostrvu Krku su *Drmun*, *Drimun*, *Drmuna*, *Drmunina*, *Drmunica*, *Drmunić*, *Drmunćal* i dr.)⁸⁵¹

JURUK ISKUMNA, 1455. = GJURUGJEVA SKUMNA, 1466. (Belgrad)⁸⁵² od tur. *Yürük* „nomad, skitač” < tur. *yürüme* „ići, kretati se” (Tursko pleme turkmenskog porekla. U početku su bili nomadi-stočari, a kasnije su postali zemljoradnici i nastanili su se u raznim krajevima Male Azije, Trakije i Makedonije, ali su se zadržali i u našim krajevima. Zadržali su mnoge svoje posebne običaje)⁸⁵³ i slov. prid. *skumna* < *skumen* „mlado od životinje” < grč. *σκυμνος* (upor. ojk. ISKUMNA).⁸⁵⁴

KOPAJ KOŠAR, 1455. = KOPAJ KOŠARA, 1478-81, 1560. (Svrljig = s. *Kopajkošara*, opština Svrljig)⁸⁵⁵ je hibridni kompozit od rum. *copaḱ(i)* „pokrio krošnjom drveta” (upor. rum. *copaḱt*

⁸⁴⁷ ER I, str. 243 (bus²).

⁸⁴⁸ ЗШЖОК, str. 501.

⁸⁴⁹ ВИВС, str. 117.

⁸⁵⁰ ER III, str. 635. (vuk). Valja navesti za prvi deo složenice i lat. *Vulcanus* (sin *Jupiterov* i *Junonin*, muž *Venerin*, bog ognja, oganj, vatra) + grč. *δρῦμον*, u slobodnom prevodu „šuma posvećena Vulkanu” (Svetkovina Vulkanu u čast svetkovala se 23. avgusta u, njemu posvećenim, gajevima). Uporedi antički hidr. U Panoniji, *Ulca* (*Ulcea palus*, *Ulcus amnis*), danas reka *Vuka* (grad na reci *Vuki* zove se *Vukovar*), onda *Vulcanus* (*Vokanus*) „*Volkanii*”, narod u Španiji ili *Volcae* „*Volkancci*”, pleme u galskoj provinciji, koji su se delili oko grada *Tuleze* i *Nima*.

⁸⁵¹ AGI XXV, str. 122-123.

⁸⁵² ВИВС, str. 89; *Miscellanea* 2, 1466, str. 59, napomena 232.

⁸⁵³ TS, str. 374 (*Jüruci*).

⁸⁵⁴ Rječnik JAZU 64, str. 366.

⁸⁵⁵ ВИВС, str. 78, 134; *Miscellanea* 2, 1478-81, str. 127.

„pokriven”, *copač* „skupljeno seno u obliku malog konusa”, itd.; rum. l.i. *Copac* < rum. *copac* „drvo”⁸⁵⁶ i slov. *košara* „staja za stoku; primitivna zgrada od granja, isprepletenog pruča (obično oblepljenog blatom)” što ukazuje na izvesnu simbiozu Vlaha i Srba na ovom prostoru u XV i XVI veku koja je inače počela veoma rano u nemanjićkoj Srbiji (upor. selo Ruizvor < rum. *riu* „potok, izvor” + slov. izvor koji je car Dušan u XIV veku dao crkvi Arhiljevici⁸⁵⁷; Čaka Kuka < rum. *coac* „kuka” i slov. kuka; Bunibrod < rum. *bun* „dobar” + slov. brod „prelaz preko reke”; Sečareka < rum. *sec* „suh” + slov. reka; Laškobare < Vlaško + bare; Potkomje < slov. pod + rum. *coamă* „planinski greben”; Obajgora < rum. *hobai* „uska dolina” + slov. gora; l.i. Nanomir < rum. l.i. *Nan* + slov. mir⁸⁵⁸ < got. *-mir* „slav” kao npr. Branimir = Branislav, itd.⁸⁵⁹).

LABDUJEVA, 1560. (Crna Reka)⁸⁶⁰ od nepotvrđenog l.i. Labduj od slov. osnove *lab-* dobivene metatezom likvida od ie. **alb(h)-* „belo mat, bledo, sur, siv” + slov. *duja* „jama u obali gde raci žive, i koju sami iskopaju”⁸⁶¹ + prisvojni prid. suf. *-eva*.

LEGVALOVDŽI (= *lgwalwcy* ili *lx'walwcy*), 1455. (?)⁸⁶² od rum. l.i. *Leg(a)* + *valov* „korito” < mađ. *válu*, *valyu*⁸⁶³ + ci.

OSTROKAPCE, 1455, 1560. (Zagorje = s. Ostrokapci, Mihajlovgradski okrug)⁸⁶⁴ je hibridni kompozit od slov. prid. *oštro* (upor. ojk. USTROGAROVCE i OSTROZUPCE) + rum. *cap* „glava(brda)” + ce što ukazuje na izvesnu simbiozu Vlaha i Srba na ovom prostoru u XV i XVI veku koja je inače počela veoma rano još u nemanjićkoj Srbiji (upor. ojk. KOPAJ KOŠAR).

⁸⁵⁶ КИС II, str. 336.

⁸⁵⁷ ER III, str. 167-168; Ruizvoř je kompozit od *rivvus* < rum. *řu* „izvor, reka”, a ako je tako top. je tipa kao na Siciliji top. *Linguaglossa* tj. drugi deo složenice tumači prvi u drugom jeziku.

⁸⁵⁸ BS VII-VIII, str. 16.

⁸⁵⁹ Da je *-mir* gotskoga porekla, u našim srednjovekovnim imenima, zastupao je, na svojim postdiplomskim predavanjima iz Latinske paleografije 1985/86. godine u Zadru, prof. dr Jakov Stipišić.

⁸⁶⁰ ВИБС, str. 125.

⁸⁶¹ Rječnik JAZU 8, str. 880 (duja).

⁸⁶² ВИБС, str. 68.

⁸⁶³ СР, str. 52; ER III, str. 562.

⁸⁶⁴ ВИБС, str. 63, 122.

ČUBRA LAGATORI, 1530-35. = ČUBRA LAGATOR, 1560, 1586. (Fetislam)⁸⁶⁵ od slov. fitonima *čubra* < grč. θύμβρος „satureia hortensis” i reči *lagator* koja se prvi put spominje za vreme kralja Milutina; lice koje se, po Novakoviću, staralo o svim poslovima u vezi sa vladarevim konjima, a koje je „zvanje kod nas došlo iz Vizantije (ἀρχων τοῦ ἀλλαγιο), dok suprotno ovome Jireček da to zvanje označava starešinu kraljevih glasnika. Njegovo ime čitamo urezano na jednoj ploči uzidanoj na crkvi sv. Đorđa u Nagoričanima kod Kumanova i on se zvao ‘lagator kraljev Voja Mutilović’⁸⁶⁶ čije je prezime rumunškoga porekla od rum. l.i. *Mutilă* < rum. *mut* „nem”.

⁸⁶⁵ ВИБС, str. 110; ГЕМ 31-32, str. 79, 104.

⁸⁶⁶ CCC, str. 38; U koliko bismo prihvatili Jirečekovo mišljenje da je reč *lagator* „starešina kraljevih glasnika” možemo je objasniti od rum. a *le(r)gator* „čovek koji trči na sve strane, koji se brine o svemu”.

UMESTO ZAKLJUČKA

Ojkonimi, za razliku od antroponima, vezani su uz geografski objekat koji je po svojoj prirodi nepomičan. To svojstvo daje ojkonomima vrednost jezičkih podataka koji svedoče o protezanju bitnih i karakterističnih izoglosa, o putevima, raskrscima, razdobljima migracija i o naseljavanju određenog kraja, koji je geografski najčešće kompaktan, ali koji se ne može poistovetiti sa današnjim državnim granicama.

Svaki, ovde navedeni, ojkonom pripada određenoj jezičkoj zajednici pa često obeležja koja sadrže motive za davanje imena, odlikavaju ne samo objekat, kome je ime nadenuto, nego i samog imenitelja. Iz toga dobijamo obaveštenja, o shvatanju naroda koji dotična imena stvara.

Ojkonimi Vidinskog sandžaka su, zapravo, jedini fotografski album o pejzažima, naseljima, materijalnom i duhovnom stvaranju i jedini najautentičniji rečnik, čije su stranice pisaane vekovima, od antičkih vremena do danas.

Obradili smo, dakle, i svrstali u nekoliko poglavlja (vidi I 3) neslovenske reliktnne osnove i lična imena koje ćemo radi boljeg sagledavanja ovde prikazati u okviru pojedinih oblasti i(li) nahija, što omogućava dalji pregled i izvesno geolingvističko uopštavanje.

NAHIJA CRNA REKA

- Predrimске osnove su: ilir. *βάρα* (trač. *παρα*); trač. *σαλδο, σολδην, gvel-* ie. **g^helina*; trač. ili ilir. lično ime *Mucianus*; ie. **alb(h)-*.
- Latinske osnove su: *asinus, balneum, murus, castellum*; vlat. *saettarius*; balkanski latinitet **stapanus, cotylus*.
- Grčke osnove su: *ηετοχή, δρύμον, κυριακη*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Batina, Vina, Kalna, Kuman, Nikolică, Nikoliča, Sibin, Hotul, Hrelja X 2, Šarban X 2, bânilej, planinice, sarak i turmă*.

- Kalendarska lična imena su: Ilija, Varvara, Kuzma X 2, Dmitr, Ivan, Kozma, Marin, Sava i Filip.
- Rumunska lična imena su: *Bailăn, Vineş, Stetea, Calaj, Liliac, Necală* i *Sepie*.
- Turska lična imena i osnove su: *Murtăda, boş* i *gaga*.
- Etnonimi su: Bulgar, Vlaška, Vlasi, Vlaški, Vlah (Sremljani), Čiči, Saslar i Hrvat.
- Hibridni kompoziti su: *bel + buxu*, **alb(h)- + duja*.

NAHIJA ZAGORJE

- Predrimске osnove su: ilir. *terg-* (*tergitio*).
- Latinska osnove su: *gaitanum*; balkansko-lat. **muscus*.
- Grčke osnove su: *καλός, γέρον*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Bala, Balul (Pal), Bana, Bratul, Čučul, Dud'l, Stan, Jarmen, Kalana, Kokor, Kudelin, Nikă (Nikišor), Radul, Sumarin, gramadă, măr, sarač, čorică, čurliat* i *makrîş*.
- Kalendarska lična imena su: *Dimitr, Kostic, Manojlo, Nektarije, Todor* i *Vasil*.
- Rumunska lična imena i osnove su: *Babadița, Baluș, Bartuș, Bačila, Besnea, Boșa, Reșul (Rașul)* i *scobic*.
- Mađarske osnove su: *válu (valyu)* i *koró*.
- Turska lična imena su: Murat.
- Etnonimi su: Eflak (Vlah), Bulgar i Kuč.
- Hibridni kompoziti su: oštro + kap.

NAHIJA SVRLJIG

- Predrimске osnove su: predie. *brak-*; iliro-kelt. *bren-/brin-*, grava; ie. **snau* i trač. ime boga *Περκω* < ie. **per^wo*.
- Latinske osnove su: slat. *bers*; rom. osnova germanskog porekla *burd-* (*bord-*) i vlat. *pluginum*.
- Grčke osnove su: *ἀρχάγγελος* i *νόμβρος*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Bala, Buč, Viș, Dragul, Calota, Corbja, Lala (Lalinaț), Minul, Hotul, Uliman, Hrs, periş, sfrljig* i *sorică*.
- Kalendarska lična imena su: Aleksa, David, Pantalej i Manojlo.

- Rumunske osnove su: *bucium*.
- Turske osnove su: *gül, han*.
- Etnonimi su: *Eflak X 2* i *Latinče*.
- Hibridni kompoziti su: srp. *oštro* + rom. *cap*.

NAHIJA FETISLAM

- Latinske osnove su: *balneum, novae, planus*.
- Grčke osnove su: *μναστηριον, παπας* i *ύμβρος*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Sumarin, Karbul, Negota, Or̃se, Rabdã, Šajinac, valugã, prevale, galbin, štubej, kasa, megura* i *malaj*.
- Kalendarska lična imena su: *Luka* i *Sofia*.
- Rumunska lična imena su: *Bãnicã, Gínga, Neguriță, Sacu, Sica* i *Huru*.
- Mađarske osnove su: *látó*.
- Turske osnove su: *fetih, yol* i *islam*.
- Etnonimi su: *Vlah (Eflak)* i *Srb*.
- Hibridni kompoziti su: *čubra* i *lagator*.

NAHIJA BELGRA

- Predrimске osnove su: iliro-kelt. *bren-/brin-* i ilir. *terg-* (*tergitio*).
- Latinske osnove su: *carbo* i lično ime *Cyprianus*.
- Grčke osnove su: sgrč. *σίδηρον* < *σίδηρος, πρωτοπαπας* i *σκυμνιον*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Jorga, Mojna, Stan (Stanul)* i *bešič*.
- Kalendarska lična imena su: *Pantelej*.
- Rumunska lična imena su: *Cucera, Bașu* i *Șara*.
- Hibridni kompoziti su: *Yüriük* i *σκυμνος*.

NAHIJA POLOMJE

- Latinske osnove su: *gaitanum* i *Almus*.
- Vlaška lična imena su: *Dilga, Hotul* i *Linã*.
- Kalendarska lična imena su: *Stepan*.
- Rumunska lična imena su: *Cleșu, Falk* i *Ciungaru*.

- Turske osnove su: *kâfir*, *müsülman* i *pınar*.
- Etnonimi su: *Judaicus*.
- Hibridni kompoziti su: vlči + *δρόμων*.

NAHIJA TIMOK

- Predrimске osnove su: iliro-kelt. *bren-/brin-*; ilir. *terg-* (*tergitio*); stmak. *γράβιον*.
- Latinske osnove su: *balneum*, *castellum*, *asellus*; slat. *gurgus*.
- Grčke osnove su: *δρόμων*, *ζωνίτσα*, *μοναστηριον* i *κωμα*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Bala*, *Batina X 2*, *Bunilã*, *Buč*, *Vina*, *Guber*, *Karbul*, *Kračul*, *Radul*, *Turinc (?)*, *Haldan*, *Šarban*, *mirior* i *sărak*.
- Kalendarska lična imena su: Vasil i Jakov.
- Rumunska lična imena i osnove su: *Balan*, *Banda X 2*, *Bena*, *Priciu*, *Rez*, *Trană*, *Humă* i *a curma*.
- Turska lična imena i osnove su: *Kubrat*, *boş* i *hrka*.
- Etnonimi su: Vlaj, Vlah, Vlaški i Turčin.

NAHIJA BANJA

- Predrimске osnove su: iliro-kelt. *bren-/brin-* i ilir. *terg-* (*tergitio*).
- Latinske osnove su: *balneum*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Jarna*, *Kuman (Kumanic)*, *Lagoš*, *Nikolică*, *Šarban X 2*, *boruž* i *čeret*.
- Kalendarska lična imena su: *Vasil* i *Petър*.
- Rumunska lična imena su: *Vermice*.
- Turske osnove su: *çögan*.
- Hibridni kompoziti su: *Lega* + *válu* (*valyu*).

NAHIJA VIDIN

- Predrimске osnove su: ie. **ibr-*; trač. **Pandων/*Bandún*.
- Latinske osnove su: kasnolat. (prarumunsko) **Budūnia* < kelt. *Bononia*.
- Grčke osnove su: *καλός*, *γέρον*.
- Vlaška lična imena su: *Jan*, *Kalana*, *Krčur*, *Lupul* i *Halapa*.
- Kalendarska lična imena su: Dimitър, Kostic i Petar.

- Rumunska lična imena su: *Bagaceanu, Banda, Cotigă, Hinea* i *Hutu*.
- Turska lična imena i osnove su: *Hamza (Gamsa), müsülman* i *findik*.
- Etnonimi su: *Rumlar, Tatarlar* i *Turčin*.

NAHIJA KRIVINA

- Predrimске osnove su: trač. *ala*; kelt.-ilir. *grava*.
- Latinske osnove su: balkansko-lat. **muscus*; got. **katillus* < lat. dem. *catillus* < lat. *cātīnus*; lat. *billium, malum graneum* i l.i. *Sisinnus* < *sisania*.
- Grčke osnove su: *ἀργή, ὕδωρ* i *παπάς*.
- Vlaška lična imena i osnove su: *Balej, Batina X 2, Vlagul (?)*, *Vr̃s, Vlad, Kavilă, Kolă, Mirila, Nikă (Nikišor), Nikoliča, Perilă, Radul, Rug, Tudorča, burčin* i *kršijat*.
- Kalendarska lična imena su: *Kostic*.
- Rumunska lična imena su: *Albotin, Balan X 2, Barbaș, Boboș, Dala, Cachită, Chipcea, Rușanu, Secula* i *Sibana*.
- Mađarske osnove su: *salas*.
- Turske (Persijske) osnove su: *maguš*.
- Etnonimi su: *Vlajnica*.

STATT SCHLUSSFOLGERUNG

Im Unterschied zu Antroponimien sind Oikonimien an geographisches Object gebunden, das seiner Natur nach regungslos ist. Diese Eigenschaft gibt den Oikonimien den Wert der Sprachangaben, die von Erstreckung der wesentlichen und charakteristischen Isoglossen sowie von den Wegen, Kreuzwegen, Zeiträumen der Migrationen und den Ansiedeln einer bestimmten Gegend zeugen, die geographisch am häufigsten kompakt ist, die aber nicht mit den heutigen Staatsgrenzen identifiziert werden kann.

Jeder hier angeführte Oikonim gehört zu einer bestimmten Sprachgemeinschaft und die Kennzeichen, die ein Motiv für Namen enthalten, schildern nicht nur das Objekt, den der Name gegeben ist, sondern auch denjenigen, der den Namen gibt. Daraus bekommen wir die Benachrichtigungen von der Fassungsgabe eines Volks, das die betreffenden Namen schafft.

Oikonimien des Sandschaks von Vidin sind eigentlich einziges photographisches Album der Landschaften, Siedlungen, der materiellen und geistlichen Schöpfung und ein einziges authentischestes Wörterbuch, das jahrhundertlang geschaffen wurde und zwar seit den antiken Zeiten bis heute.

Die nichtslawischen Reliktgründe und Personennamen haben wir bearbeitet und in einige Kapitel eingeordnet. Wegen besseren Einsehens stellen wir sie im Rahmen der einzelnen Bezirke und (oder) Gegende dar, was eine weitere Übersicht und gewisse geolinguistische Generalisierung ermöglicht.

GEGEND CRNA REKA

- Vorrömische Sprachgründe sind: ilir. *βάρα* (trak. *παρα*); trak. *σαλδο*, *σολδην*, *gvel-* ie. **g^uelina*; trak. oder ilir. Personennamen *Mucianus*; ie. **alb(h)-*.

- Lateinische Sprachgründe sind: *asinus, balneum, murus, castellum*; vlat. *saettarius*; balkanische-lat **stapanus, cotylus*.
- Griechische Sprachgründe sind: *ηετοχή, δρύμον, κρηιακη*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Batina, Vina, Kalna, Kuman, Nikolică, Nikoliča, Sibin, Hotul, Hrelja X 2, Šarban X 2, bănilej, planinice, sărak* und *turmă*.
- Kalenderpersonennamen sind: Ilija, Varvara, Kuzma X 2, Dmitĭ, Ivan, Kozma, Marin, Sava und Filip.
- Rumänische Personennamen sind: *Bailăn, Vineş, Stetea, Calaj, Liliac, Necală* und *Sepie*.
- Türkische Personennamen und Sprachgründe sind: *Murtăda, boş* und *gaga*.
- Ethnonimien sind: Bulgar, Vlaška, Vlasi, Vlaški, Vlah (Sremljani), Čiči, Saslar und Hrvat.
- Hybride Zusammensetzungen sind: *bel + buxu, *alb(h)- + duja*.

GEGEND ZAGORJE

- Vorrömische Sprachgründe sind: ilir. *terg-* (*tergitio*).
- Lateinische Sprachgründe sind: *gaitanum*; balkanische-lat. **muscus*.
- Griechische Sprachgründe sind: *καλός, γέρον*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Bala, Balul (Pal), Bana, Bratul, Čučul, Dud'l, Stan, Jarmen, Kalana, Kokor, Kudelin, Nikă (Nikišor), Radul, Sumarin, gramadă, măr, sarač, čorică, čurliat* und *makriš*.
- Kalenderpersonennamen sind: *Dimitĭr, Kostic, Manojlo, Nektarije, Todor* und *Vasil*.
- Rumänische Personennamen und Sprachgründe sind: *Babadița, Baluș, Bartuș, Bačila, Besnea, Bokša, Reșul (Rașul)* und *scobic*.
- Ungarische Sprachgründe sind: *vălu (valyu)* und *koró*.
- Türkische Personennamen sind: Murat.
- Ethnonimien sind: Eflak (Vlah), Bulgar und Kuč.
- Hybride Zusammensetzungen sind: oštro + kap.

GEGEND SVRLJIG

- Vorrömische Sprachgründe sind: vorie. *brak-*; iliro-kelt. *bren-/brin-*, *grava*; ie. **snaui* und trak. ime boga *Περκω* < ie. **per^wo*.
- Lateinische Sprachgründe sind: mlat. *bers*; röm. grund germanische herkunft *burd-* (*bord-*) und vlat. *pluginum*.
- Griechische Sprachgründe sind: *ἀρχάγγελος* und *νόμβρος*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Bala*, *Buč*, *Viš*, *Dragul*, *Calota*, *Corbja*, *Lala* (*Lalinaŕ*), *Minul*, *Hotul*, *Uliman*, *Hrs*, *periš*, *sfrljig* und *sorică*.
- Kalenderpersonennamen sind: Aleksa, David, Pantalej und Manojlo.
- Rumänische Sprachgründe sind: *bucium*.
- Türkische Sprachgründe sind: *gül*, *han*.
- Ethnonimien sind: *Eflak X 2* und *Latinče*.
- Hybride Zusammensetzungen sind: oštro + kap.

GEGEND FETISLAM

- Lateinische Sprachgründe sind: *balneum*, *novae*, *planus*.
- Griechische Sprachgründe sind: *μοναστηριον*, *παπας* und *νόμβρος*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Sumarin*, *Karbul*, *Negota*, *Orbse*, *Rabdă*, *Šajinac*, *valugă*, *prevale*, *galbin*, *štubej*, *kasa*, *megura* und *malaj*.
- Kalenderpersonennamen sind: Luka und Sofia.
- Rumänische Personennamen sind: *Bănică*, *Gînga*, *Neguriță*, *Sacu*, *Sica* i *Huru*.
- Ungarische Sprachgründe sind: *látó*.
- Türkische Sprachgründe sind: *fetih*, *yol* und *islam*.
- Ethnonimien sind: Vlah (eflak und Srb).
- Hybride Zusammensetzungen sind: čubra und lagator.

GEGEND BELGRAD

- Vorrömische Sprachgründe sind: iliro-kelt. *bren-/brin-* und ilir. *terg-*(*tergitio*).

- Lateinische Sprachgründe sind: *carbo* und Personennamen *Cyprianus*.
- Griechische Sprachgründe sind: mgriech. *σίδηρον* < *σίδηρος*, *πρωτοπαπας* und *σκυμνιον*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Jorga*, *Mojna*, *Stan (Stanul)* und *bešič*.
- Kalenderpersonennamen sind: Pantelej.
- Rumänische Personennamen sind: *Cucera*, *Bašu* und *Şara*.
- Hybride Zusammensetzungen sind: *Yürük* und *σκυμνος*.

GEGEND POLOMJE

- Lateinische Sprachgründe sind: *gaitanum* und *Almus*.
- Walchische Personennamen sind: *Dilga*, *Hotul* und *Lină*.
- Kalenderpersonennamen sind: Stepan.
- Rumänische Personennamen sind: *kâfir*, *müsülman* und *pinar*.
- Ethnonimien sind: *Judaicus*.
- Hybride Zusammensetzungen sind: vlči + *δρόμων*.

GEGEND TIMOK

- Vorrömische Sprachgründe sind: iliro-kelt. *bren-/brin-*; ilir. *terg-* (*tergitio*); altmak. *γράφιον*.
- Lateinische Sprachgründe sind: *balneum*, *castellum*, *asellus*; slat. *gurgus*.
- Griechische Sprachgründe sind: *δρόμων*, *ζωνίτσα*, *μοναστηριον* und *κυμα*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Bala*, *Batina X 2*, *Bunilă*, *Buč*, *Vina*, *Guber*, *Karbul*, *Kračul*, *Radul*, *Turinc* (?), *Haldan*, *Şarban*, *mirior* und *sărak*.
- Kalenderpersonennamen sind: Vasil und Jakov
- Rumänische Personennamen und Sprachgründe sind: *Balan*, *Banda X 2*, *Bena*, *Priciu*, *Rez*, *Trană*, *Humă* und *a curma*.
- Türkische Personennamen und Sprachgründe sind: *Kubrat*, *boş* und *hrka*.
- Ethnonimien sind: Vlaj, Vlah, Vlaški und Turčin.

GEGENDE BANJA

- Vorrömische Sprachgründe sind: iliro-kelt. *bren-/brin-* und ilir. *terg-* (*tergitio*).
- Lateinische Sprachgründe sind: *balneum*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Jarna*, *Kuman* (*Kumanic*), *Lagoš*, *Nikolică*, *Šarban X 2*, *boruž* und *čeret*.
- Kalenderpersonennamen sind: Vasil und Петър.
- Rumänische Personennamen sind: Vermice.
- Türkische Sprachgründe sind: *çögan*.
- Hybride Zusammensetzungen sind: *Lega + válu* (*valyu*).

GEGEND VIDIN

- Vorrömische Sprachgründe sind: ie. **ibr-*; trak. **Pandōn*/**Bandún*.
- Lateinische Sprachgründe sind: spätlat. (urrumänisch) **Budūnia* < kelt. *Bononia*.
- Griechische Sprachgründe sind: *καλός*, *γέρον*.
- Walchische Personennamen sind: *Jan*, *Kalana*, *Krčur*, *Lupul* und *Halapa*.
- Kalenderpersonennamen sind: Dimitър, Kostic und Petar.
- Rumänische Personennamen sind: *Bagaceanu*, *Banda*, *Cotigă*, *Hinea* und *Hutu*.
- Türkische Personennamen und Sprachgründe sind: *Hamza* (*Gamsa*), *müsülman* und *findik*.
- Ethnonimien sind: *Rumlar*, *Tatarlar* und *Turčin*.

GEGEND KRIVINA

- Vorrömische Sprachgründe sind: trak. *ala*; kelt.-ilir. *grava*.
- Lateinische Sprachgründe sind: balkanische-lat. **muscus*; got. **katillus* < lat. verkleinerung *catillus* < lat. *cātīnus*; lat. *billium*, *malum graneum* und Personennamen *Sisinnus* < *sisania*.
- Griechische Sprachgründe sind: *ἀργής*, *ὑδωρ* und *παπάς*.
- Walchische Personennamen und Sprachgründe sind: *Balej*, *Batina X 2*, *Vlagul* (?), *Vrѡs*, *Vlad*, *Kavilă*, *Kolă*, *Mirila*,

Nikā (Nikišor), Nikoliča, Perilă, Radul, Rug, Tudorča, burčin und kršijat.

- Kalenderpersonennamen sind: Kotic.
- Rumänische Personennamen sind: *Albotin, Balan X 2, Barbaș, Boboș, Dala, Cachită, Chipcea, Rușanu, Secula* und *Sibana*.
- Ungarische Sprachgründe sind: *salas*.
- Türkische (Persische) Sprachgründe sind: *maguš*.
- Ethnonimien sind: *Vlajnica*.

PRILOG I

BELGRAD - POLOMJE

Bašovce, 1455, 1466. (Nahija BELGRAD) = Bašovce, 1560. (Nahija POLOMJE).

Borovice, 1455 = Borovica, 1466. (Nahija BELGRAD) = Borovice, 1560. (Nahija POLOMJE).

Brestova, 1455, 1483. = Brestovo, 1466. (Nahija BELGRAD) = Brestova, 1560. (Nahija POLOMJE).

Čuprjan, 1455. = Čuprijan, 1466. (Nahija BELGRAD) = Čupren, 1560. (Nahija POLOMJE).

Ivražogornice, 1455. = Ivražagneci, 1454-79. Vražigrnce, 1466. (Nahija BELGRAD) = Ivražogornice, 1560. = Vražigrnci, 1560. (Nahija POLOMJE).

Protopopince, 1455, 1466. (Nahija BELGRAD) = G. i D. Protopopince, 1560. (Nahija POLOMJE).

Repljan, 1455. (Nahija BELGRAD) = Repljan, 1560. (Nahija POLOMJE).

Търговиште, 1455, 1466. (Nahija BELGRAD) = Търговиште, 1560. (Nahija POLOMJE).

BELGRAD – ZAGORJE

Dolapce, selište 1455. = Dulince, može se čitati i Dolac, 1466. (Nahija BELGRAD) = Dolac, selište i Dolac, 1560. (Nahija ZAGORJE).

Istajkovce, 1455. = Stajkovce, 1466. (Nahija BELGRAD) = Istakino, 1560. (Nahija ZAGORJE).

Isvadince, 1455. = Svadince, 1466. = Isvadice, 1483. (Nahija BELGRAD) = Gorne i Dolne Isvadince, 1560. (Nahija ZAGORJE).

BELGRAD - POLOMJE – KRIVINA

Karbince, 1455, 1466. (Nahija BELGRAD) = Karbince, 1530-35, 1560. (Nahija POLOMJE) = Karbince, 1586. (Nahija KRIVINA).

BELGRAD - VIDIN POLOMJE

Iskumna, selište 1455. = Skumna, 1466. (Nahija BELGRAD) = Iskumla, 1560. (Nahija VIDIN) = Iskumla, 1560. (Nahija Polomje).

BELGRAD = POLOMJE = ZAGORJE

Draževce, 1455. = Dražijovce, 1466. (Nahija BELGRAD) = Dražince, 1560. (Nahija POLOMJE) = Dražince, 1560. = Gorne Dražince, 1560. (Nahija Zagorje).

ZAGORJE – POLOMJE

Brahova, 1455, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Brahova, 1560. (Nahija POLOMJE).

Izvor, 1455. (Oblast ZAGORJE) = Izvor, 1455, 1560. (Nahija POLOMJE).

Lalomirovce, 1455, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Lalomirovce, 1560. (Nahija POLOMJE).

Plahovce, 1455. = Plešivec, 1560. (Nahija POLOMJE) Plešivec, 1560. (Nahija POLOMJE).

Toloves, 1455. = Tolus, 1466, = Toleš, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Tolovice, 1560. (Nahija POLOMJE).

Veselovce, selište 1455. = Vasilovci, 1454-79. (Oblast ZAGORJE) = Vasilovce, 1560. (Nahija POLOMJE).

ZAGORJE – KRIVINA

Batkovce, 1455, 1483. = Bajkovci, 1454-79. = Patkovča, 1466. (Oblast ZAGORJE) = Batovnice, 1560. (Nahija KRIVINA).

Krasince, 1455, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Krasince, 1560, 1586. (Nahija KRIVINA).

Orešnica, 1454-79. (Oblast ZAGORJE) = Orašac, 1530-35. = Orešice, 1560. = Orešnica, 1586. (Nahija KRIVINA).

Zarudnice, 1455, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Zarodovce, 1560. = Zarodovac, 1586. (Nahija KRIVINA).

ZAGORJE - KRIVINA – VIDIN

Ostrozubce, 1455, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Ostrozub, 1530-35.
(Nahija KRIVINA) = Ostrozub, 1560. (Nahija VIDIN).

ZAGORJE – VIDIN

Belovce, 1455. (Oblast ZAGORJE) = Belovce, 1483. 1560. (Nahija VIDIN).

Hutova, 1455. = Gorne Hutova, 1466, 1483. (Oblast ZAGORJE) = Hutova, 1560. (Nahija VIDIN).

Makreš, selišče 1466. (Oblast ZAGORJE) = Makreš, 1560. (Nahija VIDIN).

VIDIN – ZAGORJE

Dunavice, selišče 1455. (Nahija VIDIN) = Dunavce, 1466. (Oblast ZAGORJE).

Rajanovce, 1455, 1560. (Nahija VIDIN) = Rajanovce, 1560. (Nahija ZAGORJE).

Rajčinovce, 1455. (Nahija VIDIN) = Rajčinovce, 1483. (Oblast ZAGORJE).

Turčin, 1455. (Nahija VIDIN) = Turčin, drugo ime Bogdinci, 1560. (Nahija Zagorje).

CRNA REKA – TIMOK

Ivratarnice, 1455. = Vratarnica, 1466. (Oblast CRNA REKA) = Ivratarnice, 1560. (Nahija TIMOK).

FETISLAM - CRNA REKA

Carevo Seno, 1530-35. (Nahija FETISLAM) = Careva Sene, 1560. (Nahija CRNA REKA).

POLOMJE – BELGRAD

Prehužda, 1455. = Projužda, 1560. (Nahija POLOMJE) = Gorne Pregušte, 1455. = Dolne Prehužde, 1455. = Dolna Prehužda, 1466. (Nahija BELGRAD).

VIDIN – KRIVINA

Kovilovce, 1466. (Nahija VIDIN) = Kovilovo, 1530-35. = Kovilova, 1560. = Kovilovo, 1586. (Nahija KRIVINA).

TIMOK – ZAGORJE

Turinčovce, 1455. = Torničovce, 1466. = Turinčovce, 1483. (Nahija TIMOK) = Turinčovce, 1560. (Nahija ZAGORJE).

PRILOG II

LIČNA IMENA IZ BALKANSKOG SUPSTRATA

u fragmentima opširnog popisa Vidinskog sandžaka iz 1478–81. godine

ALAH X 3 (s. Zidne) i X 1 (s. Kruševo) od lat. l.i. *Alanus* (Sveti otac Alano /*Rječnik JAZU* 1, str. 62/).

ALDIN sin Davida (s. Lalinca) i **ALDIN** sin Marka (s. Hrsovce) valja uporediti s rum. l.i. *Ald, Alde, Aldea, Aldeș, Aldișor* od germanskog l.i. *Aldo* (ОП XI, str. 81) ili s germ. *ald* “star” (germ. l.i. *Aldermann* / BS VII-VIII, str. 29/).

BAČKO X 3 (s. Davidovce) od slov. bač “stanar, planinar, glavar pastirskog stana u planini” < rum. *baciu* tračkoga porekla.

BALA (s. Prest/Brest) uporediti s l.i. *Bala* (3KJ II, str. 242), *Balli, Ballius* (3KJ II, str. 209) i rum. l.i. *Bala* (DNFR, str. 44). Ovo lično ime pojavljuje se i u s. Alanince.

BAL’JA (s. Brekunovo) od balja “mrlja na čelu”, a area svih izraza s osnovom balja upućuje na zajednički izvor, na balkansko pastirstvo ilirotračkog porekla (Postoji izvan Balkana u Galiji, stfran. *baille*, stgr. *βαλιός* “šaren”, odatle ime konju *Βαλιός*. U Makedoniji se stgrč. reč ukrstila s tračkom **bolios*. Daničić je imao pravo kad je prid. baljast vezao s ie. korenom *bhā-* “sjati”. Osnovno tračko *bala* bez prid. suf. -*jo* potvrđeno je kod Prokopija).

BELEŠ (s. Rašanica) valja upor. s vl. *beleš* “glavić penisa bez kože”, odnosno (preneseno) “čovjek veoma nezgodne naravi u verbalnoj komunikaciji” (vl. *beležit* “zaguljen /čovjek/) pa se nameće mišljenje da je ovo pre nadimak nego lično ime.”

BLADINIĆ i njegov sin Vasil (s. Niševce), valja uporediti s rum. l.i. *Blad* (BS VII-VIII, str. 4).

BOLDOVAN (s. Štitar) uporediti s rum. l.i. *Baldovin* (DNFR, str. 45) ili s rum. i vl. *bold* "vrh" (DNFR, str. 70), a valja ga uporediti s rum. l.i. *Braşovan* i *Moldovan* (DNFR, str. 71, 315) zbog suf. -ovan.

BRAJLA (s. Niševce) valja uporediti s l.i. *Braillo* (3KJ II, str. 216) i s nazivom Justinijanovog ranovizantijskog kastela *Βραίολα* iz regije *Aquis*.

BRATUL X 2 (s. Borovica) valja upor. s top. *Bratul* u Rumuniji (DNFR, str. 78) i s l.i. *Bratulin* (3KJ II, str. 217) s nastavkom -*ulinus* (3KJ II, str. 223).

BUKANAC (s. Gujbuce) valja uporediti s rum. l.i. *Bukan* < rum. *buka* "obraz" (DNFR, str. 82).

BUKO (s. Hrsovac) valja uporediti s rum. l.i. *Bukos* < rum. *bucos* "buckast" (DNFR, str. 83) i vl. l.i. *Buka* (HPIC 29, str. 308) u s. Vajugi.

BUN X 2 (s. Lalince) valja uporediti s rum. l.i. *Bun* (DNFR, str. 87).

BUNIGA X 3 (s. Pozvizda), X 2 (s. Niševce), X 1 (s. Plužina) X 1 (s. Đurci) uporediti s rum. l.i. *Bun* + rum. suf. -*iga* latinsko-grčkoga porekla (lat. nenaglašeni -*icus* = grč. -*ικός*) koga nalazimo u rum. l.i. *Durliga*, *Cotliga* (DNFR, str. 152, 187) ili u romanskim l.i. Dalmacije srednjega veka kao npr. *Bisiga*, *Bissiga*, *Çavarnigo* (3KJ II, str. 247, 262, 356).

DENAL (s. Gorni Vladan) valja uporediti s rum. l.i. *Dena* (DNFR, str. 170).

DIG (s. Periš) i **DIGU** (s. Periš) valja uporediti s rum. l.i. *Digu*, *Digul(esku)* (DNFR, str. 172).

DINA (s. Rajac) valja uporediti s romanskim l.i. *Dina* u Dalmaciji (3KJII, str. 162, 276), s vl. rodnom *Dina* u s. Grabovici i vl. l.i. *Dina* u s. Koprivnici (HPIC 29, str. 102, 144, 260), s vl. l.i. *Dinul* u s. Mokranju i Dušanovcu (HPIC 29, str. 172, 236) kao i s vl. l.i. *Dinu(l)* u s. Halovu.

DIGAN (s. Plužina) valja uporediti s rum. l.i. *Digu*, *Digulescu*, *Diguţă* (DNFR, str. 172).

DOMANIĆ (s. Niševce) valja uporediti s rum. l.i. *Dominic* i *Doman* (DNFR, str. 177) i s romanskim l.i. *Domanei* (3KJ II, str. 277).

DONA X 2 (s. Okolište) i X 1 (s. Lalince) valja uporediti s rum. l.i. *Dona* (DNFR, str. 178) i s romanskim l.i. *Donno* u Dalmaciji (3KJ II, str. 277).

DONČA (s. Rašanica, Plužine) valja uporediti s rum. l.i. *Donci*, *Doncea* (DNFR, str. 178).

DONIGA X 4 (s. Niševce) i X 2 (s. Burdin) valja uporediti, takođe, s rum. l.i. *Dona* i s romanskim l.i. *Donno* + rum. suf. *-iga* latinsko-grčkoga porekla (lat. nenaglašeni *-icus* = grč. *-ικός*) koga nalazimo u rum. l.i. *Durliga*, *Cotliga* i u romanskim l.i. *Bisiga*, *Bissiga*, *Çavarnigo* (upor. odrednicu BUNIGA).

DUČA X 2 (s. Davidovce) X 2 (s. Štitar), X 1 (s. Niševce) i X 1 (s. Okruglica) valja uporediti s rum. l.i. *Ducea* (DNFR, str. 184) i s lat. *dux* “knez”, odnosno (preneseno) “predvodnik” (upor. slov. paralele, l.i. Knez i prez. Knežević).

DUČIN (s. Pozvizza) valja uporediti s rum. l.i. *Ducină* (DNFR, str. 184).

DUDEŠ (s. Okolište) od vl. *dudă* “cev”, odnosno (preneseno) “čovjek koji pije s dudom direktno iz bačve; pijanac” pa bi mogao biti i nadimak.

DUSA (s. Radenkovce) od vl. *dusă* “otišla”, odnosno (preneseno) “mentalno retardiran”.

ĐORG X 2 (s. Kopaj Košara), X 1 (s. Gorna Čučuna) valja uporediti s romanskim l.i. *Žorg(i)*, *Žurg*, *Zorg(olus)* (3KJ II, str. 170), s grčkim l.i. *Giorga*, *Girgas* (DNFR, str. 259) i s l.i. *Гюргъ* koje je zabeleženo u Prizrenskoj povelji, u “*КАТОУРНЬ ГОЛОУВОВЦЬ*” koje je među srednjovekovnim Vlasima moglo biti izgovoreno *Gjorg(e)*, odakle je u turskom defteru ili u interpretaciji Dušanke Bojanić zapisano *Đorg*.

DŽURG (s. Pozvizza), vidi odrednicu ĐORG.

HRIS X 2 (s. Zidine) je hipokoristik od rum. l.i. *Hris(cu)* (DNFR, str. 247).

JANA (s. Sredna Vrmza, Alanince, Štitar) valja uporediti s rum. l.i. *Jana* (DNFR, str. 252) i s romansskim l.i. *Joanes* (3KJ II, str. 173) grčkoga porekla.

JORGIJ (s. Gorni Vladan) valja uporediti s rum. l.i. *Jorga* < grč. *Giorga(s)* (DNFR, str. 259), s romanskim l.i. *Jorgolo* na Krku i grč. l.i. *Jorgakis* (ER I, str. 559) i vl. l.i. *Jorgo* (ГЕМ 15, str. 165).

KALIBABA (S. Orahovica) valja uporediti s romanskim l.i. *Mucibaba* u Dubrovniku u XIV veku (3KJ II, str. 311).

KOVIL (s. Štitar) valja uporediti s rum. l.i. *Covilă* < rum. *covilă* “*coviliță*, kobilica”, odnosno (preneseno) “čovjek slabog zdravlja koji se pogrbio kao kobilica” pa može biti i nadimak, pre nego lično ime.

KOSTADIN Mastura (s. Okruglica) valja uporediti s rum. l.i. *Costa(n)din* (DNFR, str. 150) i vl. l.i. *Kostadin* (praded roda Buronja i Lazaronja u s. Glogovici i čukunded roda Popovića u s. Kobišnici /HIC 29, str. 336/ i rod Kostadinešti u s. Vratni.

KUMAN (s. Borovica), **KUMANIC** (s. Niševce) i **KUMANICA** (s. Podgrad) valja uporediti s romanskim l.i. *Cumanus* u Dalmaciji (3KJ II, str. 273) i vl. l.i. Kuman i Kumanic u srpskim srednjovekovnim poveljama (OP III, str. 26).

KUZMA (s. Gujbuće, Gujsavce) valja uporediti s rum. l.i. *Cusma* (DNFR, str. 162) i vl. l.i. *Kuzma* u s. Halovu, inače je to kalendarsko ime.

LALA X 2 (s. Drajinice), **X 1** (s. Periš), **X 1** (s. Lalince) i **LALINAC** (s. Okruglica, Dudevlad) valja uporediti s rum. l.i. *Lala* i *Lalin* (DNFR, str. 272).

LIKULA (s. Podgrad) valja uporediti s romanskim l.i. *Lica* (3KJ II, str. 296) + *ul* kao i s vl. l.i. *Likā* u s. Halovu.

MANKO (s. Okruglica) valja uporediti s rum. l.i. *Man*, *Manu*, s grč. l.i. *Manu*, *Manos* (DNFR, str. 289), s romanskim l.i. *Mancino*, *Manacea* (3KJ II, str. 301) i s vl. l.i. *Manko* u s. Šipikovu te s vl. rodod *Manešti* u s. Korbovu (HIC 29, str. 342).

MANUIL (s. Burdin) valja uporediti s rum l.i. *Manuilă* (DNFR, str. 290).

MASTURA (s. Okruglica) valja uporediti s rum. l.i. *Mastu* (DNFR, str. 294) ili s vl. *ma* + *stura* “upropastio me” pa je možda nadimak za čoveka dangubu.

MIJAKU (s. Alanince) valja uporediti s crnogorskim rodod Mijaci i vl. l.i. *Mijaku*.

MIRALA X 2 (s. Brekunovo) valja uporediti s rum. l.i. *Mirălai* i s grč. l.i. *Miralis* (DNFR, str. 308) i s imenom hercegovačkih Vlaha Mirilovića.

MIRČU (s. Alanince) valja uporediti s rum. l.i. *Mircu* (DNFR, str. 308) i rum. l.i. *Mircea*.

NAGIL (s. Prest/Brest) valja uporediti s rum. l.i. *Naghi* < mađ. *nagy* “veliki” (DNFR, str. 323) + rum. suf. *-il(ac)*.

NEGOJ (s. Boravica) valja uporediti s rum. l.i. *Neg* (DNFR, str. 329) + oj.

NEGUL X 2 (s. Zidine) i **NEGULIN** (s. Burdin) valja uporediti s rum. l.i. *Negul* (DNFR, str. 330) i s romanskim l.i. *Négula* na Krku, koje je zabeleženo u jednoj ispravi 1198. godine (3KJ II, str. 228).

PETRE (s. Kruševo) valja uporediti s rum. l.i. *Petre* (DNFR, str. 363).

PETRET (s. Kruševo) valja dovesti u vezu s vl. *petret* “kamenjar”, odnosno (preneseno) “čovjek kamena srca” pa je to pre nadimak nego lično ime. Možemo ga uporediti s vl. l.i. *Petralit* iz srpskih srednjovekovnih povelja (OPI III, str. 26).

PETRI X 2 (s. Beli Potok), **X 1** (s. Gorni Vladan), **X 1** (s. Orahovica) valja uporediti s rum. l.i. *Petri* “*Petrus*” i grč. l.i. *Petris*.

PETRIJ (s. Alanince) valja dovesti u vezu s vl. *petrij* “kamenje” (upor. slov. paralelu, l.i. Kamen i prez. Kamenović).

POPŠA (s. Brekunovo) od popša < vl. deminutiva *popšor* “mali pop”.

RACANA f. (s. Pozvizda) od vl. *racă* “plovka” (upor. rum. l.i. *Galina* “*Kokoška*”).

RADUL X 9 (s. Zidne), **X 4** (s. Dudevlad), **X 3** (s. Štitar), **X 2** (s. Alanince), **X 2** (s. Okruglica), **X 2** (s. Drajinca), **X 1** (s. Galibaba, Podgrad, Gjulihan, Rašanica, Beli Potok, Lalince, Gujsavce, Trbušnica, Gorna Čučuna, Orahovica) valja uporediti s rum. l.i. *Radu*, *Radul* (DNFR, str. 386), s romanskim l.i. *Radula* u Dubrovniku, koje je potvrđeno 1358. godine (3KJ II, str. 231) i vl. l.i. *Radul* u Halovu, Srbovu, Maloj Jasikovi, itd. (HIC 29, str. 363).

RANGA (s. Gjulihan) i **RANGUL** (s. Okolište) valja uporeiti s rum. l.i. *Ranga*, *Rangu* i top. *Rangul* u Rumuniji (DNFR, str. 387) i s romanskim l.i. *Ragni*, *Ragno* u Dalmaciji (3KJ II, str. 329).

RAREVA X 3 (s. Beli Potok) valja uporediti s rum. l.i. *Rar(u)* (DNFR, str. 390) + slov. priv. prid. suf. *-eva*.

RASUL (s. Gjulihan) valja uporediti s romanskim l.i. *Rasol* i *Rasola* u Dalmaciji (3KJ II, str. 329).

RAŠUL (s. Gjulihan) od slov. l.i. Raš(a) + ul.

SANI sin Buna (s. Lalince) i SANE (s. Gjulihan) valja uporediti s vl. l.i. Sina zabeleženo u srpskim srednjovekovnim poveljama (OPII III, str. 26).

SERAINA (s. Pozvizda) uporediti s rum. l.i. *Sera(c)in*, *Sera(f)in* (DNFR, str. 412).

SIMION (s. Pozvizda) valja uporediti s rum. l.i. *Simion* (DNFR, str. 415) i s vl. l.i. Simion u s. Halovu (biblijsko ime).

STAMAT (s. Gorni Vladan) je lično ime, svakako, iz balkanskog supstrata.

STANČUL (s. Alanince) valja uporediti s rum. l.i. *Stancu(l)* (DNFR, str. 423) i s vl. prez. *Stančulović* u s. Halovu.

STANUL (s. Glogovce) valja uporediti s rum. l.i. *Stan + ul* (DNFR, str. 423) i s lat. l.i. *Stan(us)* (3KJ II, str. 233).

STAVUL (s. Zidne) valja uporediti s rum. l.i. *Stavilă* (DNFR, str. 424) i s vl. l.i. Staver iz srpskih srednjovekovnih povelja od grč. *stauros* "krst" (OPII III, str. 26).

STRUJA f. (s. Alanince) valja uporediti s romanskim l.i. *Strija*, *Striia*, *Streja* u Dalmaciji (3KJ II, str. 234). U svom Etimologijskom Rječniku, objašnjavajući reč strýja, Skok navodi sledeće: "*Nalazi se u stcslav. u značenju 'rijeka', i u ruskom. Baltoslav. i praslav. je izvedenica stvorena s pomoću sufiksa -ja ... od ie. korijena *sreu- 'fliessen'. U baltičkoj grupi odgovara straujā = lot. strauja 'rijeka'.*" (ER III, str. 349).

STUNGA (s. Gujsavce, Zidne) valja dovesti u vezu s vl. l.i. *Stungă* (postoje vlaške, lirske, narodne pesme i priče o hajduku po imenu *Stungă* od vl. *stungă* "levak", odakle i prez. *Stangačilović* u Boru.

SUMARIN (s. Niševce) nastalo od lat. prid. *sanctus* "sveti" + lat. l.i. *Marin(us)*, a valja ga uporediti s rum. l.i. *Sumedru* "Sveti Dimitrije" (DNFR, str. 430), odakle ime gradu Smederevu.

ŠAINAC (s. Beli Potok) valja uporediti s rum. l.i. *Şain*, germ. *Schein* (DNFR, str. 432) i stočarskim staništem Šaini na Pagu (IT, str. 87).

ŠULAN (s. Pozvizda) valja uporediti s rum. l.i. *Şul(a)* < mađ. *sula* "incoviat, uvrnut" (DNFR, str. 438) + an.

ULIMAN (s. Gjulihan) valja uporediti s rum. l.i. *Ulman(u)* (DNFR, str. 475).

VELUL (s. Periš) uporediti s rum. l.i. *Velu*, grč. *Velu*, *Velos* (DNFR, str. 483) ili vl. *Velo* + suf. *-ul*.

VIGA (s. Periš) valja uporediti s rum. l.i. *Viga*, *Vigu*, *Vigas* (DNFR, str. 485).

VINA (s. Alanince, Gjulihan, Dudevlad) valja uporediti s rum. l.i. *Vinea* (DNFR, str. 485) ili s romanskim l.i. *Vinea* u srednjovekovnoj Dalmaciji (3KJ II, str. 352).

VLAD (s. Štitar) valja uporediti s rum. l.i. *Vlad*, *Vladu* koja su zabeležena kod manastirskih stočara Fogaraša i Marmaroša u Rumuniji (BS VII-VIII, str. 4, DNFR, str. 488).

VREMEC (s. Štitar) valja uporediti s rum. l.i. *Vermice* (DNFR, str. 483) i lat. prid. *vermic(ulus)* "crvenkast".

Lična imena kao što su: Vinik X 3, Vasila f., Vlaja X 4, Genar, Dujča, Jarmen i Jarmenka f., i dr. takođe pripisujemo onomastikonu balkanskog supstrata, ali nažalost nismo uspeli naći uporednog materijala.